

Kitüntetések

(az 1893. október 1-től 1894. szeptember 30-ig terjedő időszakban).

I. Jelvényes kitüntetést nyertek:

1. **Gima Ferencz** I. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető 1893. évi augusztus hó 1-én nyomozó szolgálatban állván, ezen szolgálat közben azon pillanatban érkezett az Egerbegy község közelében levő Aranyos folyó hidjához, midőn az ott fürdő gyermekek közül a 3—4 méter mély és kanyargó víz egy leánykát az elromlott csapógát felé elsodort. A sebes és mély vízben biztos halálveszélyben forgó leány megmentésére a hidon álló és jajveszéklő emberek közül senki sem mert vállalkozni.

Gima őrsvezető — látva, hogy minden muló percz csak növelheti a már amúgy is veszve hitt leány veszedelmét, — fegyverzetét, kalapját és köpenyét magáról gyorsan ledobván, a leány megmentésére a rohanó mély árba ugrott. Az őrsvezető a víz alá bukva kereste az eltűnt leányt, mi közben lélekzetvétele végett három ízben is fel kellett a vízből a felszínre jönnie, mely alkalommal egy ló által, melyet az ár szintén elsodort, érzékenyen czombon rugatott. Harmadizbeni lebukása után, — bár a fáradság és a ló rugása miatt már a végkimerüléshez közel állott, — végre sikerült neki a teljesen élettelennek látszó Spalnokán Katalin, egerbegyi 10 éves leányt a víz alól, a vesszők és ágak közül kiszabadítani és a víz felszínére emelve a legnagyobb erőmegfeszítéssel, a néző közönség örömrivalgása között a partra kihuzni.

Gima őrsvezető a partra érve, fáradságával és a ló rugása okozta fájdalommal nem törődve, az eszmélet nélküli leánykát a parton majdnem egy óráig tartó mesterséges élesztgetéssel ismét eszméletre hozta s ezután szüleinek átadta.

Hogy **Gima Ferencz** őrsvezető a fent leirt ténykedésénél saját életét valósággal kockára tette és ez által egy már elveszettnek vélt ember életet, mely az

ő közbelépése nélkül bizonyára el is veszett volna, szerencsésen megmentett: azt a színhely veszélyes természetén kívül a szemtanúk egybehangzó s hit alatt megerősített nyilatkozatai is bizonyították. De a legnagyobb tanubizonyság erre azon körülmény, hogy **Gima** őrsvezető alig egy év lefolyása után mint rokkant, felülvizsgálat útján végkielégítéssel kénytelen volt a testületből megválni.

Ő cs. és ap. kir. Felsege legmagasabb figyelmére méltatva ezen büntetlen előéletű és jól minősített altiszt önfeláldozó tettét, Lainzban 1894. évi június hó 22-én kelt legfelsőbb elhatározásával neki az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

2. Wagner János, V. sz. csendőrkerületbeli őrmester 1871-ben a cs. és kir. 2. sz. gyalogezredhez felavattatván, azonnal a fennállott cs. és kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz osztatott be s ez óta szakadatlanul szolgál a csendőrségnél, a melyben immár 22 évi működése alatt kiváló érdemeket szerzett.

Az erdélyi részekben az 1883. év végéig szolgálván, folyton a közbiztonsági szempontból legterhesebb és a nemzetiségi torzsalkodások miatt legkényesebb őrsök bizattak reá s ő megfelelve az előjárók bizalmának, mindannyi őrsnek addig megzavarva volt viszonyait rendezte. Midőn pedig 1883-ban a m. kir. V. sz. csendőrkerület is felállítva lett, **Wagner János** őrmester ezen új kerületben a fontosságánál fogva kitünő altisztet igénylő aranyos-maréthyi őrs parancsnokságával bízott meg, mely állomáson ő — híven multjához — az eddig előtte ismeretlen nemzetiségű lakosság között, szokatlan nagy körletű őrsének felette terhes terep- és közbiztonsági viszonyai daczára is, szintén a legszébb oly eredménnyel működött 10 éven felül (mindaddig, míg szolgálati túleröltetés folytán betegeskedni kezdett s így érdemei méltatásaképp a törzsnél irodai szolgálatra alkalmaztatott), hogy a lakosság hálája és elismeréseként maga Bars megyének alis-

pánja, karöltve az igazságügyi hatóságokkal; kérelmezték ezen altisztnek jelvényes kitüntetésre javaslatba hozatalát.

Eltekintve ezen altiszt működésének részletezésétől, csupán röviden meg akarjuk említeni, hogy ezen őrmester összes szolgálati ideje alatt 1000-nél több bünesetet derített ki, melyeknek tetteseinek közül több mint 500 letartóztatva s a bíróságnak átadva, de még több feljelentve lett; s hogy nem csupán a külszolgálatban érvényesültek ezen derék altisztnek kitünő tulajdonságai, hanem alárendeltjeinek fegyelmezése, oktatása és nevelése, nemkülönben úgy a közönséggel, mint hatóságokkal szemben tanusított mintaszerű magatartásával és modorával is kitűnt. Mind e jeles tulajdonságok okozták azt, hogy ezen altiszt általános köztiszteletnek és becsülésnek, valamint előljárói részéről feltétlen bizalomnak örvend s mindennek folyományaként kitűnően van minősítve s eddig is már több okmányyszerű elismerésben és dícséretben részesült.

Mindezek alapján *Ő császári és apostoli királyi Felsége* 1893. évi november hó 17-én Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával, ezen jeles altisztet a közbiztonsági szolgálatban hosszabb időn át tanusított, mindenkor kötelességű és példás magatartása, valamint kiválóan buzgó és eredményes működése legkegyelmesebb elismerésül *a koronás ezüst érdemkereszttel* legkegyelmesebben kitüntetni méltóztatott.

*

3. **Balikó Sándor**, I. sz. csendőrkerületbeli őrmester, 1863-ban a cs. és kir. 76. gyalogezredhez felavatatván, ezen ezreddel részt vett az 1866. évben a poroszok elleni hadjáratban, majd 1866. évi december hó 16-án áthelyeztetett a fennállott cs. kir. 10. országos csendőrparancsnoksághoz, mely időtől fogva folytonosan a csendőrségnél szolgált, míg 1893. évi november hó 1-vel a sok évi terhes csendőrségi szolgálat következtében, mint rokkant, a nyugállományba helyeztetett.

Ezen derék altiszt összesen majdnem 31 évi és e között különösen 27 évi megszakítás nélküli csendőrségi szolgálata alatt egyaránt lankadatlan ügybuzgósággal, kötelesség-hű odaadással és dicséretes munkássággal élt hivatásának és főképen mint 20 éven át önálló őrsparancsnok volt nagy hasznára a közszolgálatnak az által, hogy éber őrködésének és fáradhatlan tevékenységének mindig sikerült a reá bízott őrskörletekben minden jelentékenyebb közbiztonsági zavarnak elejét venni és a rendezett állapotokat zavartalanul fentartani. Nemkülönben alárendelt legénységét is, a fegyelem helyes kezelése mellett mindig eredményesen vezette, oktatta és nevelte.

Nem akarunk ezen derék altiszt által az évek során át elért sikerek és eredmények felsorolásába boesátkozni; hiszen ugyis tudva lehet azok előtt, kik a csendőr nehéz és fáradságos munkáját ismerik, hogy ily hosszú szolgálati idő alatt mily viszontagságokon kellett neki keresztül mennie, mennyit fáradnia, éjjel s nappal, jó s rossz időben, hányszor lehetett megtámadásoknak kitéve s hányszor tehette kockára életét azért, hogy esküjének megfelelően, a nép javát s az intézmény jó hírnevének emelését és öregbítését előmozdítsa.

Példás és erkölcsös magaviselete mellett, a csendőrségi szolgálat iránt mindig kiváló előszeretettel viseltetett s most — midőn megtörve távozott a tiszteletből — büszkén mondhatja, hogy 30 évi szolgálata alatt tétlenül egy órát sem töltött el.

Ily derék altiszt tehát, ki jeles tulajdonságainál fogva úgy előljáróinak teljes bizalmát és megalégedését, valamint a polgári hatóságoknak és a lakosságnak közbecsülését és elismerését is magának kivívta, — derekasan reászolgált, hogy 30 éven felül becsülettel teljesített szolgálata alatt tanúsított mindenkor kötelesség-hű magatartása, valamint kiválóan buzgó és eredményes működésének jutalmát elnyerje.

Ő cs. és ap. kir. Felsége 1893. évi december hó 23-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával **Balikó Sándor**

örmeisternek, a nyugállományba helyezése alkalmából, a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

4. **Dragičević Božo** és

5. **Ljustina Lázár**, magyar kir. horvát-szlavon csendőrök.

A zimonyi járásban fekvő Obrež községben 1893. évi szeptember hó 18-án reggeli 6 órakor Decker Henrik napszámos náddal fedett házában tűz ütött ki és rövid idő alatt az egész ház lángban állott.

A lakosság az égő ház körül csoportosulva tehetetlenül bámult és csakis a szomszédban lakó Schiller Jakab napszámos, ennek neje szül. Jovanov Szosza, továbbá Torth Róza siettek, a távol levő Decker holmait megmentendők, az égő házba; de alig hogy a házba behatoltak, a fél méter vastag nádtető beomlott s az egyetlen kijárati ajtót és az amúgy is kis ablakot az égő zsarátnok annyira elzárta, hogy a házból kijönni a megégés veszélye nélkül már nem lehetett. Ez alatt azonban a házban oly fojtó meleg és füst keletkezett, hogy a bennrekedtek segélyért kiabáltak, sőt Torth Róza csakhamar eszméletét is elvesztette; mindhárman tehát a legborzasztóbb halálnak néztek elébe.

Dragičević Božo és **Ljustina Lázár** csendőrök a kupinovói őrsről rendes szolgálatban levén, egész éjjeli portyázás után kevéssel a tűz kiütése előtt értek Obrež községbe, hol a bíró házában előirt pihenőjüket szándékolták megtartani. De alig kezdetek a megengedett kényelembe helyezkedni, midőn a harangok tüzet jeleztek s így még annyi idejük sem volt, hogy az egész éjjelen át tartott esőtől teljesen átázott és szárítás végett levetett köpenyegeiket felvegyék, hanem azonnal a vész színhelyére siettek s a legrövidebb úton, kerteken keresztül, kerítéseken átugorva — a már fennebb jelzett legkritikusabb pillanatban — érkeztek a vész helyére, hol az égő házból a három bennrekedt személy jajgatását és segélykiáltásait hallották.

Ezen hétségbeejtő és veszélyes helyzetben a járőr gyorsan határozott. **Dragičević** csendőr fegyverzetét ledobva, a leomlott zsarátnokon keresztül a házba behatolt, honnan azonban csakhamar visszatérni kényszerítettetett, mert az ajtó fölötti padlásfeljáraton keresztül a fedélnek égő nádja a fejére hullott.

Mindennek daczára **Dragičević** csendőr a házba való behatolást, kevés pihenő után, újból megkísérelte s **Ljustina** csendőrrel együtt mindketten az égő házba be is jutottak, de ezen pillanatban az égő háztető teljesen lecsuszott és most már a csendőrök előtt is a szabadba való jutásra az utat elzárta. A tűznél jelen levő **Karakasević Emil** tanító unszolására a báméskodók közül néhányan az ajtó előtt felhalmozott égő nádat botokkal és csákányokkal eltávolították és így lehetővé tették, hogy a két derék csendőr a konyhában félig elalélva, tehetetlen állapotban talált **Schillert** és ennek nejét az ajtón keresztül a szabadba kihozzák. Ezzel meg nem elégedve, bár a ház már összeomlással fenyegetett, a csendőrök még egyszer behatoltak az égő házba, hol is a szoba egyik sarkában a már eszméletlen **Torth Rózát**, kinek ruhája már égett, megtalálták; ezen nőt is felemelve szintén kivitték a zsarátnokon keresztül a szabadba, hol őket a lakosság örömkialtásokkal fogadta.

Hogy az égő házban mily nagy volt az életveszély, azt az is bizonyítja, hogy a megmentett egyének közül **Schiller** 2 hónapig betegen feküdt, ellenben felesége 14 nap, **Torth Róza** pedig 2 nap mulva az égési sebekbe bele is halt. Mindkét csendőrnek tollforgója, **Ljustina** csendőrnek pedig nadrágja is a térdén megégett és hogy nagyobb baj őket nem érte, csakis annak tulajdonítható, hogy ruházatuk az esőtől teljesen átázott s így a lángoknak jobban ellenállhatott.

Ezen elszánt, bátor katonákhoz illő magatartásuk megjutalmazásául Ő cs. és ap. kir. Felsője 1894. évi június hó 28-án Lainzban kelt legfelsőbb elhatározásával **Dragičević Božo** és **Ljustina Lázár** csendőrök-

nek az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

6. Gross Frigyes I. sz. csendőrkerületbeli őrmester, ki az 1875. évben történt felavatása óta — tehát már 18 éven túl — szakadatlanul szolgál a csendőrségnél, már 16 év óta — mint őrsvezető és őrmester — kiváló egyéni tulajdonságánál fogva folyton a legteljesebb megbízhatóságot követelő állásokban volt alkalmazva.

Főleg azonban mint a nemzetközi predeali vasuti állomás őrsparancsnoka magaslott ki e derék altiszt az ezen alkalmazásában töltött 9 évi szolgálata alatt. Ezen szolgálati alkalmazás ugyanis a legnagyobb kötelesség-hűség, lankadatlan éberség, szorgalom és tevékenység mellett még különös körültekintést és erélyt, de mindenek felett magasfoku és biztos tapintatot igényel azért, mivel ezen őrs Románia területén kikülönítve, a külföldön van hivatva képviselni s megvédeni a predeáli határállomáson az osztrák-magyar monarchia honpolgárainak, sőt az államnak érdekeit is.

Ezen felette terhes és nagyon is kényes szolgálatát **Gross** őrmester a legsikeresebben és előljáróinak teljes megalégedésére végzi és ez által a magyar csendőrség jó hírnevét és tekintélyét a külföld előtt is öregbítette.

A szorosán vett közbiztonsági szolgálatban elért és számszerint is igen szép sikerei mellett, a mennyiben az utolsó 9 év alatt összesen 970 törvénysértőt adott át az illetékes hatóságoknak, **Gross** őrmester a nemzetközi predeáli állomáson gyakran felmerülő kényes természetű, sőt válságos helyzetekben is nemcsak mindég becsülettel és tekintélyének öregbítésével megállta helyét, hanem mindenkor eredményes működése által a külföldi hatóságok és magasabb személyiségek előtt is a magyar állami hatóság és saját testületének tekintélyét is magas színvonalra emelte s folyton ott tartja.

Mindezekre való tekintettel Ő cs. és ap. kir. Felsége 1894. június hó 23-án Lainzban kelt legfelsőbb elhatározásával **Gross Frigyes** őrmesternek, a köz-

biztonsági szolgálat terén hosszabb időn át, de különösen őrsparancsnoki minőségben a predeáli nemzetközi határállomáson szerzet érdemei elismeréséül, a koronás ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

*

7. Kovács János őrmester,
8. Kohár István,
9. Németh Gábor és
10. Wolf Mózes őrsvezetők a VI. sz. csendőr kerület állományában.

A szegzárdi szakasz csendőreinek dicséretre méltó működése.

A Buday Gyula hadnagy parancsnoksága alatt álló szegzárdi szakasz csendőrei az elmúlt 1893. és 1894. években oly dicséretreméltóan működtek, hogy úgy a szakaszparancsnok, mint az alája rendelt legénység nagy része részint jelvényes kitüntetésben, részint pedig felsőbb elismerésben részesült.

Ezen működés több irányban nyilvánult, miért is a könnyebb áttekintés szempontjából az egyes ténykedésekre vonatkozó adatokat külön fejezetekben az alábbiakban közöljük.

1. A gerjени árvíz.

1893. év tavaszán, a természet ki nem számítható szeszélye következtében, hirtelen bekövetkezett a rohamos olvadás, mely által a hatalmas pánczelt képezett Duna jege darabokra repedezvén, a hóolvadás által keletkezett óriási vízmennyiség bösz elemmé nővén ki magát, nem ismerve könyörületet, kérlelhetetlenül tört előre, hogy mindent a mi jobb- és balpartján útjában állott, elsöpörjön. Ezen hatalmas, minden pillanatban végpusztulással fenyegető ár megfékezésére a vízmenti lakosság tőle kitelhetőleg

saját biztonsága érdekében mindent megtett és sikerült is ez ellentállás mindaddig, a míg a jég a veszély által legjobban fenyegetett Paks, Gerjen, Fadd, Tolna és Baja között Gerjen községénél igen kedvezőtlen körülmények között meg nem állott, melynek következtében 1893. év február hó 25-én d. e. 9 órakor a víz körülbelül 8 méter, eddig halhatlan magasságot ért el, — előre látható volt tehát, hogy a Gerjen melletti töltés a nyomást nem állja ki, a mi két óra múlva tényleg be is következett. Mert a Kovács és Szeniczey pusztá között Gerjen alatt déli 12 órakor a Duna a töltést minden védekezés daczára pillanat alatt mintegy 170 méter szélességben elszakította, irtózatos erővel és óriási vízmennyiségével rohant a töltésen túl fekvő árterületre, hol a pusztákat és tanyákat rövid pár óra alatt ellepte és a házakba szorította annak lakóit is.

Folytonos áradás következtében 26-án a víz már egészen a Vigyázó pusztá, gerjeni csárda és Faddig jutott, magával hozta a rengeteg nagy jégdarabokat is. Ezen irtózatos jégzajlás és torlaszok között indult el **Buday Gyula** hadnagy Balogh Péter csendőrrel egy két evezős ladikon, daczára a faddi töltés-vonalon dolgozó 200 munkás és a védekezésben kimerült lakosság elpusztulásukat jelző vészkiáltásainak Faddról és négy órai erős küzdelem után megérkezett az alig pár kilométerre fekvő Gerjenbe, a hol **Németh Gábor** őrsvezető faddi őrsparancsnok és **Kohár István** őrsvezető 20 csendőrrel végezte a mentési munkálatokat.

A községben 26-án d. u. három órakor már egy méter magas volt a víz, az alsó részén még magasabb és este hét órakor a jégdarabok a községnek az elszakított töltés felé eső vályogból épült házait összerombolták, honnan a csendőrök az Orosz Endre főszolgabíró által megelőzőleg Paksról küldött hét ladik és dereglyére rakták a lakosságot s a hatalmas jégtorlaszok között saját életök veszélyeztetésé-

vel elkezdték kihordani a magasabb helyen fekvő töltésre.

A mentés rendkívüli erélylyel és kitartással folyt tovább. Éjjel 11 órakor a községben már $1\frac{1}{2}$ —2 méter volt a vízállás. Iszonyú, leírhatatlan helyezte volt a községnek; már a magasabb helyen fekvő házak is kezdtek nagy robajjal összedülni. A még házaikban lévő férfiakat és nőket páni félelem szállta meg, rémséges sírás, jajgatás hallatszott, az emberek a kocsikra menekültek s álldogáltak a kapuban, csekély értékes vagyonkájukat szorongatva, kiabáltak segély után. A tehenek bögtek, lovak nyerítettek, a kutyák vonítottak, mindannyian érezvén a rettenetes veszedelmet mely őket minden pillanatban halállal fenyegette, s a csendörök ladikon és dereglyékben szakadatlan tevékenység, buzgóság és emberfeletti erővel dolgoztak és dolgoztatták az evezősokeket, hogy a veszélyben lévő lakosságot megmenthessék. Az óriási felelősség közepette a vezető **Buday Gyula** hadnagynak minden figyelme oda irányult, hogy ott kapjanak legelőbb segélyt, hol a házak gyengébbek, a nol nagyobb, ijesztőbb a veszély.

E közben megérkezett Orosz Endre a paksi járás derék főszolgabirája. Hozott magával még néhány ladikot és személyesen vezette a mentést mindvégig lankadatlan és önfeláldozó szorgalommal.

Csodálatos volt ennek a lesújtott népnek elkese-redése és halálmegvetése, sokan nem akartak megválni lakhelyöktől, nem akarták ott hagyni teheneiket, lovaikat, inkább velök együtt vesztek volna el és a segítségökre jövő ladikba erőszakkal kellett a csendöröknek behurczolni őket, mert abban a pillanatban, a mikor kimenekültek, recsegve-ropogva összedőlt hátuk megett a ház.

Éjjel három órakor érkeztek az utászok Matuska Frigyes főhadnagy parancsnoksága alatt hat pontonnal, de már akkor a személybiztonság nem volt annyira veszélyeztetve, mert a magasabb helyen még benn lévő egyéneket kétszeri fordulóra a töl-

tésre szállították, azután mentették meg az állatokat és a még bennmaradt értékes holmit.

27-én reggel hét órára a község lakói négy méter széles töltésen voltak kirakva a község egész hosszában ruhástól, ágyneműstől, élelmi szerestől, kocsi, ló és tehenekkel, egyszóval mindenükkel a mi megmenthető volt, de a község rettenetesen nézett ki. Tisztán látszott a romba dőlt és tönkre ment virágzó község, közel és távolban csak pusztulás és víztenger, benne víz alatt a puszták.

Németh Gábor őrsvezető a község házából, melynek elő és hátsó része teljesen kidőlt, teteje a levegőben lógott, mentette meg a község irattárát és a kőből épült községi korecsma padlásán helyezte el.

Számos esetben történt meg, hogy a ház azon pillanatban dőlt romba, mikor a mentő csendőrök a megmentett egyénnel vagy értékes tárgygyal az ajtó küszöbét lépték át, vagy az udvaron voltak, a midőn a dülő házak oly erővel csapták meg a vizet, hogy a csolnakban ülők minden pillanatban tarthattak a feldüléstől, a mi életökbe került volna.

Csakis ezen vakmerő bátorság okozta azt, hogy Gerjennek a környékbéli pusztákkal 1800 lelket számoló lakói közül egyetlen lény sem lett a veszély áldozata. Az ép és mindkét oldalról víz között álló, veszélyben forgó töltésre rakott szorongott lakosságot Orosz Endre főszolgabíró intézkedése folytán 27-én a Pakson állomásozó huszárok vezetése alatt mintegy 30—40 kocsi szállította Paks és környékére. Estefelé Gerjen el volt seperve a földszinéről. Oly pusztítást vitt véghez a víz, hogy csak a templom és öt ház állott fenn és teljesen épen csak ezek tudták kiállani a veszélyt.

A faddiak is sokat szenvedtek, 120 ház és 15 puszta állott víz alatt. Rendkívül sokat szenvedtek a birtokosok, de legtöbbit szenvedett a szegény nép, mert ez kenyerét vesztette.

Buday Gyula hadnagy tíz napon át az árvíz-veszély tartama alatt folyton künn volt és mindig ott

foglalt állást, a hol nagyobb volt a veszély, hogy csendőreivel a vész pillanatában a segílyt megadhassa.

Buday Gyula hadnagy tevékenységét méltánylandó, Tolnavármegye alispánja Simontsits Béla, Tolnavármegye törvényhatósági bizottságának 1893. évi márczius hó 23-án megtartott rendes közgyűlésén beadott jelentésében személyes meggyőződés után a többek között ezeket mondja: «A tolnamegyei m. kir. csendőrség parancsnoka, **Buday Gyula** hadnagy, **Németh faddi**, **Kohár** paksi őrsvezetőknek az önfeláldozással határos fáradhatlan tevékenysége és az élet- és vagyonmentés körül kifejtett ernyedetlen munkássága, bizonyára a kötelesség teljesítésén oly messze felül álló jelenségei a hatóságok és a hatósági közegek nemes ambíciójának, melyek a tekintetes törvényhatósági bizottság, mint az erkölcsi elismerés kijelentésére első sorban hivatott forum előtt el nem hallgathatók.»

2. A Tolna vármegyében felfedezett pénzhamisítók nyomozása.

Tolnavármegye területén 1893. évben részint a vásárokon, részint pedig kereskedésben hamis 100 frtosok hozattak forgalomba, de a hamisítóknak nem lehetett nyomára akadni, mert ha a forgalomba bocsájtók el is fogattak, inkább elzáratták magukat, de társaikat illetve a készítőket el nem árulták. De bármily furfanggal és számítással is dolgozzanak a törvényt sértők, ha a bűnügyek nyomozására hivatott csendőr folytonosan éber és nem riad vissza semmiféle nehézségtől, működését okvetlenül siker fogja koronázni. Így történt ez az alább leírt esettel is.

A bonyhádi őrsön épen szemlét tartó **Buday Gyula** hadnagy, szegzárdi szakaszparancsnokot a bonyhádi járás főszolgabírája 2674. számú átiratával egy 100 frtos megküldése mellett arról értesítette, hogy 1893. évi márczius hó 5-én Schauerman Henrikné hidasdi lakos a bonyhádi országos vásáron

egy tehenet adott el 180 frtéért. E pénz között levő 100 forintos hamis volt.

Ezen hamis 100 frtos alapján a nyomozást **Buday Gyula** hadnagy, Bökönyi Lajos őrsvezető bonyhádi őrsparancsnokkal és az őrs legénységével azonnal bevezette, csak hogy ez igen lassan ment előre, mert a vevő kifizette a tehen árát, megkapta a marhalevelet és nem iratta azt nevére a vásárban a marhakereskedőkről vezetni szokott tulajdonjog átruházási könyvbe, mert szándéka az volt, hogy azon tehenet nem adja el többé. Mindazonáltal a kétségbeesett Schauerman Henriknétől kapott csekély személy- és tehenleírás után több napi, minden irányban megejtett fáradságos nyomozás után kiderítette azt, hogy két tehenet két egyén hajtott Tevel községen keresztül, kocsihoz kötve, a kocsin pedig egy koros, fájós szemű német ember ült, melynek alapján a nyomozó csendőrhadnagy kiderítette, hogy a Schauerman Henrikné tehene Mencz Henrik kalaznói lakos tulajdonában van. Schauermanné a tehenét megösmerte, de Mencz Henrik azt állította, hogy nem ő fizette a hamis 100 frtost.

Ezen váratlan összebonyolódott fordulat nem hozta zavarba **Buday Gyula** hadnagyot, mert széles körben megejtett két hétig is eltartott kutatás, fürkészés után kiderítette, hogy ugyanazon bonyhádi vásáron Kovács József Baranyamegyei rácz-mecskei lakos is adott el egy tehenet, melynek árába szintén hamis 100 frtost kapott.

Így tűnt ki azután, hogy Kovács József tehenét Mencz Henrik kalaznói lakos fizette ki, a Schauerman Henrikné tehenét pedig Mencz János Felső-Vána községéhez tartozó Nagy-Tormás pusztai lakos molnár és vásár után azután a teheneket kicserélték.

Vevők nem akarták elismerni az eladókat, és azt állították, hogy ők jó pénzzel fizettek, hanem mikor 24 óráig tartó alapos kutatás alkalmával **Buday Gyula** hadnagy az istálló mestergerendája alatt vályoggal elfedve megtalált 2 drb hamis 100 forin-

tost, bűnbánólag beismerték, hogy a 4 drb hamis 100 forintost Domokos István medinai lakos közvetítő révén kapták 285 frtéért, ki azokat Regölyből egy előttük névleg ismeretlen egyéntől hozták. — A pénzt a hamis 100 forintosok vásárlására Menez János atyja, Eliás és neje adta, mely utóbbi, midőn Buday hadnagy által kikérdezés után szabadon bocsájtatott, szégyenérzetében kora reggel a malom udvarán levő kútba úgrott és bele is halt.

Alkusz volt a tehénvásárnál Pálfi Gyula, kétyi lakos, ki szintén tudta hogy a 100 frtosok hamisak voltak.

A Domokos István elővezetésére kivezényelt *Ugray* Lőrincz őrmester, gyönki őrsparancsnok és Punk Ferencz csendőr, illetőt nem találták honn, így tehát házánál lesálláson maradtak. Este 9 órakor hazakerkezett, mely alkalommal kocsin egy borjút és kocsi után kötve egy tehenet hozott. Ezen sikerült tettenérésnél kitünt, hogy Domokos István Bálint Mihályné Gindli-család községbeli lakosnőtől a tehenet hamis 100 frtoson vette, egy másik 100 frtost pedig neje ásott el a szőlőbeli présházuk földjébe, hol az szintén megtaláltatott.

Ezen két 100 frtos volt a Farkas Józsefé, ki rajta a nagy-doroghi vásáron tehenet vett.

Bálint Mihályné akkor rémült meg nagyon, midőn tudtára adatott, hogy a láda fiókjában féltékenyen őrzött 100 frtos hamis.

Ezen eredmény elérése után **Buday Gyula** hadnagy **Kovács János** őrmester simontornyai és *Ugray* Lőrincz őrmester gyönki őrsparancsnokokkal és 7 csendőrrel, nehogy az érdekeltek értesíthetők legyenek, NagyTamás pusztáról azonnal Regölybe ment, a már névleg ismert Antal Péter regölyi lakos házához.

A kérdőre vont Antal Péter 21 éves János fia és a velök társaságban lévő Szabó Péter regölyi lakos Domokos Istvánt ismerni nem akarták s Antal konokul tagadta a pénzcsinálást még akkor is, a midőn

Buday Gyula hadnagy Antal Péter lakásán a pénz készítését teljesen eláruló 50 frtos minta kőlapját az istállóba befalazva, 7 drb 100 frtosnak gyártását teljesen eláruló sokszorosító kész papirlemezt, egy másik lemezen az egy koronás rajzát, az 50 frtos bankjegy közepén látható «50» számot a körirattal, Tolnavármegye Regöly község pecsétjének lenyomatát, rajta veres itatós papírt, a bankjegyek sorszámanak és a magyar számoknak lenyomatát, egy papírlapon a 100 frtos közepén látható alak alaprajzát — az épület külön részeibe furfangosan elrejtve — megtalálta.

Antalék, daczára ezen bizonyítékoknak, tagadtak mindent, de **Buday Gyula** hadnagy nem nyugodott mindaddig, amíg 5 napig tartó folytonos, fáradtságos kutatás, az épületrészeknek szétszedése, padlóknak felbontása és nádtető lebontása után egy könyvbe kemény papírba kötve, az istálló padlásán a szarufa mellett nád közé dugva 6 drb hamis 100 frtost, a magtár padlója alatt a nyomó könyvet, benne a 100 és 50 frtosok nagyságának megfelelő kész sokszorosító papirozt, 100 forintosok lenyomási helyeit, Antal Péter sógorának Szarvas Péternek kutjában a víz kiszivattyuzása után a prést, Csizmadia Józsefnél a disznóólban a disznók alá a földbe ásva a prés-hengert meg nem találta. — Ezen bűnjelek megtalálása után a rendkívül megrögzött, ravasz és furfangos, pénzhamisításért négy évvel ezelőtt már vizsgálat alatt állott Antal Péter beösmerte, hogy a pénzt János nevű 21 éves fia készítette, a ki a pénzcsinálást a jelenleg a budapesti kir. törvényszék által 5 évi fegyházra elítélt és fogva levő Csapó Józseftől tanulta és alaposabban és szebben Torma Farkas felső-iregi lakos gépésztől sajátította el.

Társai Bauer József és Lajos felső-iregi és Bauer Ferencz nagy-szokolyi lakosok voltak, kiket Szabó Péter vezetett hozzá és Bauer hozta mindig Regölybe Torma Farkastól a kész hamis 100 frtosokat.

Torma Farkas azonfelül készíti az egy koronásokat

és 20 filléreseket is, melyeknek gépezetét megmutatta. Azonfelül ki tudja vágni a 100 és 50 forintos mintáját vaslemezre is, a mit nekik meg is mutatott.

A Szarvas Péter kútjában talált prést a vele 4 évvel ezelőtt pénzhamisításért szintén vizsgálat alatt állott Viola Péter regölyi lakos adta, a gummi hengert pedig a melylyel a kész 100 frtost hengerezték, Csizmadia József és János regölyi lakosok, míg a festéket Veigel Konrád gyönki lakos szolgáltatatta, ezeken kívül társuk volt még Kohn Salamon marhakupecz is.

Szabó Péter, Csizmadia József és az országszerte ismeretes pénzhamisító és csaló Heiczinger János némedi-i lakos társuk révén, Reichenberg Lajos pénzhamisító és csaló, Göbelt György, Frei András és König Ferencz báttaszéki lakosokkal állottak összeköttetésben a pénzkészítést illetőleg, a hová a lemezt Heiczinger neje vitte, — kiktől ezen lemez és a pénzkészítésnél használt 10 féle festék, 2 gummi lemez szintén elkoboztatott.

Antal Péter beismerése szerint előbb azért nem tett vallomást, mert Torma Farkas és Bauer Józseffel vérszerződést kötöttek és megesküdtek, hogy ha elfogatnak is, egymást elárulni sohasem fogják, de már ezen esküt magába tartani képes nem volt.

A bonyodalom legmagasabb fokára jutott igen terjedelmes bűnügy nyomozását **Buday Gyula** hadnagy még nagyobb erélylyel folytatta tovább és kiváló támogatásban részesült *Lassú Lajos* örmester tamási, *Herner Imre* örsvezető nagy-doroghi örsparancsnokok és *Borsi Gábor* czimz. örsvezető, tamási örsbeli másod altiszt részéről, kikkel a Felső-Iregen megtartott házkutatások alkalmával öreg Horváth Mihály műhelyében, a fujtatóban, megtalálta az egyik korona-prést.

Torma Farkas lakásán pedig a 100 és 50 forintosok lemezét, ezeknek szorításához szükséges faprést, «Bizalmam az ősi erényben» című korona oldalíratot, a betűkkel együtt, 2 kisebb lemezt, melyeknek

egyikén fenti jelige van vésve, forintosok, korona és 20 filléresek készítéséhez szükséges különféle vas-szerkezetű alkatrészeket, Pintér János társnál a szőlőbe egy fatövébe elrejtve az egy koronás és 20 filléres másik prését, Gölöncsér Gábornál a disznóól mellé a földbe mélyen elásva a korona készítéséhez szükséges préselő nagy gépet, melylyel egyszerre 8 drb koronát lehetett lepréselni. A 100 forintosok készítéséhez a jó 100 frtost, mintának, Pete József és Kőműves György felső-iregi lakosok adták. Torma Farkas mindezek daczára tagadott. De mindhiába, mert épen az itt megejtett lánczolatos nyomozás után kétségbe vonhatatlanul be lett bizonyítva, hogy a 100 és 50 frtosok, koronás és 20 filléresek Regölyben és Felső-Iregben az ő közreműködésével készülnek.

Az elkészült hamis 100 forintosokat tolna-, veszprém- és baranyamegyei közvetítők útján hordták szét, melyeknél első helyen áll a ravasz és rendkívül megátalkodott Kovács István némedi-i és Simon Pál baranyamegyei nagy-tótfalusi lakos, a kinek Kovács írta meg, hogy nála minden 100 frtért lehet 2 drb hamis 100 frtost kapni.

Így kapott az először rá eső hányadon kívül már 1893. év június havában Kovács István 1 drbot, Gallai Imre és Jenezki István simontornyai lakosok, kiket a halasi rendőrkapitányság fogott el, 2 tehénért 4 drbot, Gyimothi Mihály pálfai és László Ferencz földvári lótolvajok 2 darabot, Kovács Elek veszprémmegyei enyingi lakos, Vida Péter és Cseh István szintén enyingi lakos révén egy darabot, Matekovits József baranyamegyei rácz-petrei lakos sertéskereskedő két darabot, melyet mikor disznóért kiadott, elfogatott és az eszéki kir. törvényszék által elítéltetvén, most is börtönben ül, Gölöncsér Gábor és Sándor baranyamegyei lakos 3 drbot, Muth János iván-battyáni lakos 2 drbot, kik azokat már is tovább értékesítették, a melynek következtében mint szövetséges társak a bűnügybe keveredtek. Konyhás János nagy-tótfalusi, Páján János, Prelics István és Pap János berkesdi,

Gatai József, Sipos János, Domján Simon babarci, Kis Kovács János és Hosszú János kis-harsányi és Csángó Kovács János babarci lakosok az 1893. évi 100 frtosokkal együtt 27 drb 100 frtost hoztak forgalomba.

Érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy midőn Muth János megtudta, hogy a két Gölöncsér 3 drb hamis 100 frtost hozott Regölyből, lóháton ment át Simon Pálhoz azon kéréssel, hogy neki 2 drb 100 frtosra van szüksége, mert egy német ösmerőse most vett ki a takarékpénztárból 11800 forintot, ő már megcsinálta a csomagot, egyiket felül, másikat alul fogja tenni, felviszik Budapestre, és ott kicsalják tőle a 11800 frtot. Simon Pál megörülvén ezen ritka kecségtető fogásnak, Muth János lován átment Nagy-Harsányha Gölöncsér Sándorhoz, kérve tőle 2 drb 100 forintost, mert szüksége van reá. Gölöncsér nem akart adni, de Simon annyira kérte, hogy végre Gölöncsér oly feltétel mellett adott át neki 2 drb hamis 100 frtost, miszerint ez 2 napi időtartamra egy 300 forintos váltót állítson ki számára.

Simon elvivén a 2 százast, átadta Muthnak, a ki azt nyomban eladta Páján Ján. berkesdi lakosnak 100 frtéért.

Simon Pál váltója lejárt, de Muth nem mutatta magát, így tehát Gölöncsér beperelte Simont 300 frt adósság fejében, bölesen hallgatván mind a kettő a pereskedésnél annak előzményeiről.

Itt meg kell jegyeznünk, hogy a Baranyamegyére is kiterjedt és ott folytatólag megejtett nyomozásnál Buday Gyula hadnagyot a legnagyobb erélylyel és buzgalommal támogatta Spalla Aurél hadnagy, mohácsi szakaszparancsnok és Bozsing József őrmester, siklósi őrsparancsnok.

A 100 frtosokkal kapcsolatosan, egy forintosok gyártásáért Buday Gyula hadnagy letartóztatta Haupt Ferencz pécsi és Szabó János siklósi lakosokat is, hol mint bűnpártoló szerepelt Körösi György kistótfalusi és Poprádi Sándor nagy-tótfalusi lakos. Ezek az egyforintosokat következő módon készítették.

Sósav, spiritus és víz egyforma keverékébe belemártották az új 1 frtost, azt a készítéséhez alkalmas papír közé helyezték, arra felül ruhát tettek s nem egészen forró vasalóval felszárították, miáltal a forintos jól és teljesen, de fordítva másolódik le, melyet azután csalásra használnak fel

Ezen csalási móddal foglalkozott még Simon Pál és Dobrai József, pécsi lakos, kik egyetemben csalták meg 100 frtig Zsebe József kis-harsányi lakost, mely miatt a budapesti kir. ügyészségnek szintén átadattak, annál is inkább, mert Dóczi József, Paprádi Sándor, Simon Pál nagy-tótfalusi, özv. Dékics Sándorné és Kovács János pécsi lakossal a pénzhamisítást illetőleg szintén gyanuba keveredtek.

A főczinkosok, névszerint Mencz Henrik és János, Pálfi Gyula, Domokos István, Farkas Zsiga, nagy fejű Antal Péter és fia János, Szabó Péter, Viola Péter, Kovács István, Csizmadia József, Heiczinger János, Torma Farkas, Bauer József, Lajos és Ferencz, Pető József, Kőműves György, Pintér János, Göbelt György, Frei Adám, Reischenberg Lajos, König Ferencz, Veigel Konrád, Kohn Salamon, László Ferencz, Kovács Elek, Cseh István, Vida Péter, Gölöncsér Sándor és Ferencz, Muth János, Konyhás János, Rácz József, Páján János, Freilics István, Pap János, Gatai József, Sípos János, Damján Sándor, Kiss János, Kovács Hosszú János, Simon Pál, öreg. Matekovits József, Haupt Ferencz, Szabó János és Dobszai József a budapesti kir. ügyészségnek adattak át, hol ezen bűnügyből kifolyólag még 27 egyén jelentetett fel.

Atadatott 15 drb hamis 100 frtos, 115 drb mindenféle, a pénz készítéséhez szükséges gépezet, festék és más szerek, mint bűnjelvények.

Ezen fent vázolt, három megyére kiterjedő pénzhamisítás, illetve 75 egyénnel szereplő bűnügy, daczára a szünet nélküli folytonos nyomozásnak, mégis nem több mint 62 napot vett igénybe.

3. Tolna es a szomszédos vármegyék területén működött lótolvaj, orgazda és okmány hamisító banda nyomozása.

Köztudomás szerint Tolna vármegyében és azon keresztül már évek óta nagyban üzetett a lótolvajlás és az ahhoz szükséges orgazdaság, de a tetteseket, miután kitünő furfanggal dolgoztak, nem lehetett kideríteni, sem pedig tetten érni.

Buday Gyula hadnagy 1891. év november elején helyeztetvén Szegzárdra szakaszparancsnoknak, azóta folyton figyelemmel kísérte a tolvajok működését és a menekülési irányokat. A beszerzett adatok alapján figyelmét különösen Dunaföldvár és Paks környékére terjesztette ki, mert itt több ízben előfordult azon eset, hogy midőn a csendőrök a lótolvajoknak közeli nyomában voltak, ezek a lovakat a Duna mellett a sűrűben hagyták és a Dunán átmenekültek.

1892. év tavaszán előfordult azon eset is, hogy midőn a paksi őrs egy járőre nyomon követvén a lótolvajokat, épen akkor ért a Duna széléhez este, midőn a tettesek a tuloldalra voltak, honnan megismerték a járőrt, átkiabáltak, hogy «zsandárok viszünk ám a lovakat, üthetik bottal a nyomát».

Ezen eset hallatára **Buday Gyula** hadnagy elhatározta a legszigorubb és kitartóbb nyomozást.

A tetteseket tehát itt kereste Paks és Dunaföldvár körül, mert ezen községek a Duna mellett fekvő, az azon nyitott rendes és a tolvajok által csinált zúgrévek igen alkalmasak voltak a lopott lovak és más tárgyak átszállítására, s ha a tolvajok a Dunán átjuthattak, nyomuk veszett. A folytonos megfigyelés, nyomozás és a nyomokat eláruló adatok beszerzése után e gazemberek egy eseten mégis rajta veszítettek, ugyanis:

1893. év márczius hó 13-ára menő éjjel Deckert Henrik mucsfai lakosnak két darab 550 frt értékű szép lova ellopatván, a teveli és paksi őrsparancsnokságok által megejtett nyomozásnál kitünt, hogy

ezen két ló is Paks körül vitetett át a Dunán, mert a nyomok idáig vezettek, de a tetteseket akkor még nem sikerült felfedezni.

Kohár István őrsvezető teveli és **Wolf Mózes** őrsvezető paksi őrsparancsnok két ízben tértek vissza eredménytelenül 10—12 napig is eltartó nyomozásból, mely után **Buday Gyula** hadnagy nem hagyta abban a nyomozást, hanem egy igen jó besugóját a beszerzett adatok alapján ellátta a kellő utasításokkal és útnak eresztette. Ezen besugó is kétszer tért vissza eredmény nélkül, harmadszorra azonban már kinyomozta, hogy a lovak négy napig Pakson tartózkodtak.

Most a két őrsvezetőt **Buday Gyula** hadnagy a szakasz székhelyére rendelte, a nyomozás mikénti vezetését egész terjedelmében megmagyarázta és a besugóval újból elküldötte a nyomozás folytatására, mely alkalommal kitudták, hogy a Deckert Henrik két lova 1893. év márczius 10-én a Dunaföldvár feletti úgynevezett Újegyházi réven szállítottott keresztül Pest megyébe, ott 15 napig tartó nyomozás után kipuhatólták, hogy a Deckert Henrik két lovát ifjú Kovács István és László és Ráspoly Mihály paksi lakosok vitték Makádi Lajos szabadszállási lakoshoz, kitől az egyik lovat nyomban megvette Páli Lajos szintén szabadszállási lakos.

A lovak eladásához szükséges hamis járlatokat márczius hó 20-án a dunaföldvári vásáron ifjú Kovács István adta át Makádi Lajosnak, melyek egyike, nehogy a turpisság kiszüljön, Szabó István, másika pedig Czukor Pál paksi lakosok nevére volt kiállítva, hogy a Kovács István neve az eladásnál egyáltalában ne is szerepeljen. Páli az egyik lovat a hamis járlat alapján kapott új járlattal Czegléden adta el Hornyák Antal budapesti lakosnak, ez pedig Budapesten Neivelt Kati lókereskedő bécsi lakosnőnek, míg Makádi a másik lovat Budapesten adta el Bruder Antal lókereskedőnek, kitől a kincstár vette meg és besoroztatott a 10. huszár ezredbe. Ezen lovak biróilag lefoglaltattak.

Ezen szép eredmény kinyomozása közben a két őrsvezető Paksra tért vissza, magával hozá Makádi Lajost és Páli Lajost, hol azután mint tettesek és részesek többen belekeveredtek a bűnügybe és pedig: az ifjú és öreg Kovács István, László Ráspoly Mihály, Fejér Fink Pál, kinek istállójában a lovak elrejtve voltak, Szabó István, Czukor Pál, kiknek nevére a hamis járlatok szóltak, Makádi Lajos és Páli Lajos, mindannyian ismert közártalmú egyének, kik nem is akarták egymást megismerni és rendkívül konokul tagadtak.

Látván a két őrsvezető, hogy itt egy jól szervezkedett veszedelmes, furfangos lótolvaj bandával áll szemközt 1893. év június hó 25-én távirati jelentést tett a Dombováron szemlét tartó **Buday Gyula** hadnagy szakasparancsnoknak, ki ennek alapján 26-án Paksra utazott, átvevén a nyomozás tovább folytatását, melynél első dolga volt az eredetileg hamis járlatokat Szabadszállás és Dunaföldvállról beszerezni, mert az előljároság annak kiadását az őrsvezetőknek megtagadta.

A két hamis marhalevél felmutatása és öt napi fáradságos nyomozás után, a tolvaj-társadalom igen kiváló alakja, furfangos, ravasz, bőbeszédű, a kérdések alól könnyen kisiklani tudó rendkívül kitartó ifj. Kovács Istvánra sikerült a bűnösséget reábizonyítani, ki végre beismerte, hogy a két járlatot **Buday Gyula** hadnagy által július hó 5-én éjjel 12 órakor letartóztatott Makay István paksi községi írnok hamisította, kapván érte 15 frt jutalmat.

Kiderült tehát az ok, hogy miért szeretik a lótolvajok Paksot, kiderült, hogy miért törekszenek Paks-Duna-Földvár felé annyira, mert itt működött az öreg és ifjú Kovács István, levén nekik könnyű a munka, mert volt járlat hamisítójuk is Makay István írnok személyében, ki egyébként is szellemi vezetője és jogügyi tanácsosa volt a banda fővezetőinek.

Ezen adatok beszerzése és a tettesek letartóztatása után következett azután **Buday Gyula** had-

nagynak nagy munkája, mert a tettesek Pakstól távol, más vidéki városokban dolgoztak, hogy a gyanút magukról elhárítsák.

Kovács István összeköttetése révén akképen is szerzett járlatokat, hogy egyes jó módú lótulajdonosokkal állíttatott ki 10—15 frt érték mellett nem létező lovakról marha leveleket, mint saját nevelésű lovakról, mely mindig akkor történt, mikor már a lopott ló megvolt. Ilyen kiállítók voltak Takács Márton, Kovács István, Török Baranyai István, Czékk Márton, Csanádi János kalocsa-i lakosok, kiknek segélye és összeköttetése révén voltak azután továbbíthatók a lopott lovak. Szabadszálláson **Buday Gyula** hadnagy mintegy 10,000 járlatot vizsgált át, hol talált Somogy megye Szöllös-Györök községébe kiállított járlatokat, melynél a nyomozást vezető hadnagynak feltűnt azon körülmény, hogy a Balaton mellett fekvő Szöllös-Györök mégis hogyan szállít Kis-Körösre lovat, a hol azokat Makádi Lajos vette meg Valter Fülöp szöllös-györöki lakostól. Ennek nyomán a táviratban megkeresett Szöllös-Györök község előjárósága azon írásbeli értesítést küldte, hogy ott 1892. év június hó 21-én a község irodáját ismeretlen tettesek feltörték, onnan Szöllös-Györök, Szöllös-Kislak és Tót-Gyugy község pecsétnyomóit ellopták, azon felül Szöllös-Kislak részéről 63 darab öt kros 30438 — 30500 megyei számú marhalevelet, melyekre azután Makay István ügyesen hamisított, mert voltak hozzá pecsétek is. A járlatokat és pecsétet Nikolics Sándor, más néven Grebenár Buszla, Bács megye stanisitsi illetőségű ismert veszélyes betörő és járlat-hamisító cigány lopta és hozta ifjú Kovács Pistához. De miután neszét vette az üldözésnek, a pecsétnyomkat és még meglevő járlatokat a Dunába dobta.

Ezen hamis járlatokkal felszerelt lopott lovak továbbításában egyik társ volt Markó János kis-körös-i lakos is, ki szintén le lett tartóztatva.

Míg **Buday Gyula** hadnagy Budapesten, Szabadszálláson, Fülöpszálláson, Kalocsán illetve Pest-

Pilis-Solt-Kis-Kun vármegyében nyomozott, azalatt általa a járlat kezelésébe alaposan bevezetett és betanított Kovács János örmester a simontornyai örs derék, szorgalmas, minden irányban megbízható és kitartó örsparancsnoka igen ügyesen kinyomozta, hogy Pálfán Kovácséknak czinkostársa Gyimothy Mihály — orgazdaságért és járlothamisításért öt évvel büntetett — közártalmú egyén dolgozik bátyja, Gyimóthi József jómódú, becsületes polgár neve alatt. Társai voltak Tóth György Pálfán, László Ferencz az eszéki fegyházban 1891. év őszén rablógyilkosságért 18 évi börtönbüntetést kiállott s Fehér megye sárkeresztúri születésű veszélyes közártalmú; Kránicz Mihály sár-szent-lőrinczi fogadott és felesketett éjjeli őr, ki midőn megtudta, hogy Gyimothiék le vannak tartóztatva, a nála még meglévő lopott lovakat a falu végére vitte és Kránicz István másik éjjeli őr társával félve a következményektől, agyonütötték akképen, hogy vésőt vertek a ló homlokába, több lovat meg szélnek eresztettek; úgy kellett azokat egyenkint összefogdosni.

Ezzel azonban még jobban belekeveredtek a bűnbe, mert kitűnt, hogy ezen a vidéken négyen vezetik a bandát: Gyimothi Mihály, ki Kovács Istvánnal társ, László Ferencz, Kránicz Mihály és Kiss György paksi születésű nyolcz évvel büntetett veszedelmes betörő és lótolvaj, ki egyenes összeköttetésben áll Nikolics Sándor, Gyenis Péter, Szalai Jóska és Rafai Jóska nevű kóbor czigányokkal, kiktől Decsen, hol csikós volt, átvette a lopott lovakat és Gyimothival öt drbot hozott fel Sár-Szent-Lőrinczre Kránicz Mihályhoz.

Gyimothi Mihály beismerése szerint egyfelől Makay István, másfelől pedig önállóan Nikolics Sándor hamisította a járlatokat és Pálfa község pecsétjét és a jegyző nevét is. Ezen hamis járlatokkal lovakat vettek Gallai Péter Fejér megye sárkeresztúri lakos, ki a budapesti papnöveldeből 1886. évben ellopott Wertheim-szekrény elvitelében részes lévén,

ezért három és félelvi fegyházat kapott, továbbá Szabó Pál, Szabó József, Benkő István, Benkő György sár-szent-lőrinczi, Tamás Kovács István 16 évvel büntetett Veszprém megye szilas-balhási lakos, kiktől a lovak elkoboztattak és átadattak az illetékes szolgabírói hivatalnak. Kránicz Mihályné a tolvajok között a közvetítő szerepet játszotta.

Hogy Kovács Istvánnak minő rendkívül széles körű ösmeretsége volt, bizonyítja azon körülmény, hogy a Halasi Kis Imre járlothamisításért hét évre elítélt és a vácsi fegyházban ülő fegyencz által 1891. év július havában hamisított hét marhalevelet Uti Zsigmond temesvári hivatalsszolgától szerezte meg, ki ellopkodván a járlatokat, megbélyegezte s úgy adta el darabját 10—15 frtéért, mely bűncselekményért a szegedi kir. ügyészség által le lett tartóztatva. Társ volt Kovács Istvánnal Vida János faddi lakos is, ki akképen manipulált vele, hogy az öreg lovakat megvette, levágta és ezek járлатаival továbbította a lopott lovakat.

Végül egy névtelen levél alapján megejtett nyomozás után kitűnt az is, hogy Körösztös Mihály paksi lakos, mintegy 30,000 frttal bíró vagyonos földműves, Kovácsék és társaival egyenes összeköttetésben áll s nagyban foglalatoskodott az orgazdasággal, tanyája kívül a városon feküdvén, igen alkalmas volt a lopott lovak és marhák elrejtésére. Nála lopott marhákat vágta le, a melyek felől, mint gazdag ember, minden nehézség nélkül állította ki a járlatokat Paks községhezánál s e járlatokkal 5 lopott csikót és 11 drb. lopott szarvasmarhát továbbított, melyeket Kovács István és társai szállítottak hozzá. Ezekből kifolyólag feljelentettek Körösztös Mihálynak hamis tanui is, névszerint Ledneczky József, Mihály és János, Pajter István, Kern Ferencz, Rimler József és János, Peszenyei György, Kovács Márton, Agocs József, Pap Zsigmond, Benke Mihály, Győri Ferencz és Geringer Ignác paksi lakosok, kik tanuskodtak nem létező lovak és szar-

vasmarhák mellett, mert ilyen eljárás legkönnyebb módja volna a meggazdagodásnak, t. i. lopni a lovakat, szarvasmarhákat, kiállítani róla a hamis közokiratot, eladni vele szabadon, minden megtorlás nélkül. Érezte is Köröosztős Mihály minden iránybani bűnösségét, mert Singer Ádám paksi esküdtet, ki az egész nyomozásnál a legnagyobb odaadással támogatta a csendőröket, ki tudta a nyomozás összes eredményét és szárait, 250 frttal akarta megvesztegetni, ha kieszközli szabadlábra helyezését, hanem az nem sikerült neki, mert Singer esküdt nyomban jelentést tett, így Köröosztős Mihály, József nevű fiával együtt le lett tartóztatva.

Köröosztős Mihály orgazdának a háza valóságos bűnbarlang volt, tanyája a Tolna megyében működő lótolvajoknak s mint teljesen elszigetelten élő gazdag ember feltűnés nélkül gyakorolhatta üzelveit. Mikor bűnössége kiderült, a község előljárósága azt mondta rá: «olyan becsületes embernek tartottuk, hogy templomot mertünk volna reá építeni».

E széles körű, hét vármegye területén működött lótolvaj és okmány-hamisító bandából öreg és ifjú Kovács István, Makay István, László Ráspoly Mihály, Czukor Pál, Takács Márton, Kovács István, Török Páli Lajos, Makádi Lajos, László Ferencz, Gyimothi Mihály, Kis György, Tamás Kovács János, Gallai Péter, Kránicz Mihály és neje, Kránicz István, Szabó József, Tóth György, Benkő István és György, Hausmann Mihály, Czékk Márton, Csanádi János, Markó János, Vida János, Köröosztős Mihály és fia József lett letartóztatva, összesen 29 egyén, kik mindannyian a szegzárdi kir. ügyészségnek adattak át, hova még azon felül bűnpártolás és orgazdaságért 24 egyén is feljelentetett. Végeredményében elkoboztatott 102 drb. hamis marhalevél, 37 drb. ló, hat drb. szarvasmarha, három kocsiszerszám, melyek az illetékes szolgabírói hivataloknak, a lovak nagyrésze pedig az időközben jelentkezett tulajdonosoknak adattak át. Átvizsgáltatott mintegy 60,000 járlat.

A vizsgálatot a szegzárdi kir. törvényszék vizsgáló birája vezette a legnagyobb lelkiismeretességgel és pontossággal, hol a kir. törvényszék — Námesy János kir. ügyész kiváló gondnal és szakértelemmel összeállított és megtartott vádbeszédje után — mint első fokú bíróság a főczinkosokat 5—5 évi fegyház-büntetéssel sújtotta.

Ezen nyomozásnak eredménye a közbiztonság állapotát véve alapul az lett, hogy míg eddig a lólopások napirenden voltak, azóta mióta a főczinkosok és vezetők egy év óta börtönben ülnek a vármegyéből összesen négy ló lopatott el, melyekből azonban kettő rövid idő alatt előkerült.

4. A lólopás nyomozásával kapcsolatos pénzhamisítás nyomozása.

1893. év július hó 3-án Vollmann Lajos őrsvezető Varga Antal csendőrrel a dusnaki őrsről a hajósi vásáron egy forgalomba hozott hamis 100 frtost kobozott el Nagy György Mihály medinai lakostól, ki azon lovat akart venni. A járőr ennek alapján a nyomozás folytatása végett a Tolnamegyében fekvő faddi őrsre jött át, hol a helyi viszonyokat jól ismerő Németh Gábor őrsvezető őrsparancsnok és Vaderna Ottmár csendőrrel csatlakozva először Madinára ment, hol kinyomozta, hogy Nagy György Mihály ezen hamis 100 frtost Horváth István medinai lakos sógorától kapta 55 frt adósság fejében, ki azt Takács István kápolna-pusztai lakostól vette 30 frtéért. Ennél a járőr házkutatás alkalmával a tükör háta megett egy sokszorosító papirlemez talált, melyen 1, 5, 10, 50 és 100 frtos bankjegyek lenyomatai voltak láthatók, mely után Takács beösmerte, hogy a bankjegyeket, mert nem tud írni, nem ő, hanem Csapó József regölyi lakos készítette, kit a járőrnek a 100 frtos felmutatása mellett sikerült beösmérésre bírni. Vallomása szerint sokszorosítás után sajátkezűleg készítette a bankjegyeket s a

járőr kutatás után még két drb. teljesen kész 50 frtost is talált, azonfelül a készítéshez szükséges kék sokszorosító és fehér papírt.

Nevezettek ennek folytán egy drb. hamis 100, két drb. hamis 50 frtos, két drb. sokszorosító papír és más papirokkal a budapesti kir. törvényszéknek átadattak.

1893. év szeptember hó 17-én Reiter János Dunaföldvár község bírója *Gergely György* őrmester dunaföldvári őrsparancsnokot arról értesítette, hogy Paokor József dunaföldvári lakos Szelestey Benő dunaföldvári vendéglősnél egy hamis 100 frtost akart fölvaltani. A 100 frtos lefoglaltatván, a nyomozást ez ügyben *Gergely György* őrmester és *Bernát Flóris* csendőrből állott járőr ejtette meg s tapintatos és helyesen vezetett nyomozás után kiderítette, hogy Paokor ezen 100 frtost Jankó György dunaföldvári lakostól kapta, ez pedig Kardos Miklós Sándor hárdi lakos korcsmárostól vette 50 frtéért, Csepi János dunaföldvári lakos jelenlétében olyformán, hogy Csepi János bizonyította, miszerint ezen 100 frtos nem hamis.

Ezen alapon azután kiderült az is, hogy a hamis 100 frtot Gallai Imre simoutornyai lakos Csapó József regölyi lakos ügynöke adta el Kardos Miklós Sándornak 50 frtéért, de ezeket, miután a budapesti kir. törvényszéknél fogva voltak, kikérdezni nem lehetett, hanem társai öreg Csepi János, Jankó György és Kardos Miklós Sándor letartóztatva a hamis 100 frtossal a dunaföldvári kir. járásbiróságnak adattak át.

A járőr sikeresen oldotta meg feladatát, mert a tettesek letartóztatása mellett értékes bizonyítékot szolgáltatott a budapesti kir. ügyészségnek a különben is közveszélyes Csapó József és Gallai Imre ellen.

1893. év augusztus hó 10-én *László Samu* őrsvezető báttaszéki őrsparancsnok *Szklepics Bálint* csendőrrel a lótolvaj cigányok nyomozása közben pénzhamisítókat és csalókat fedezett fel, ugyanis:

Kozma József öcsényi lakosnál 1893. év június havában megjelent bizonyos Krausz nevű, magát álnéven Bokros Józsefnek valló budapesti segédmérnök és annak préházában egy magával hozott kölaphra egy jól sikerült tíz frtost vésett.

Krausz József ezen munkáért Scheffer Ferencz nagymarosi illetőségű, a fővárosban tartózkodó veszélyes betörő és csaló társával együtt 410 forintot kapott.

Buday Gyula hadnagy a fővárosban Karácsony Sándor rendőrkapitánynyal megejtett nyomozás után kiderítette, hogy ezen bandának tagjai Krausz Bokros József, Scheffer Ferencz budapesti, Kozma József és Deák Pál öcsényi, Tikos József, Kis Sándor és Kubránszki József décsi lakosok és Stal Lajos szegzárdi korcsmáros, ki a kölaphoz a gépet szállította, mely Kubránszki Józsefnél a kukoricza földben a hozzá való festékek, papir és egyéb eszközökkel meg is találtatott; úgy szintén Kozma Józsefnél a márvány kölap, három doboz festék, szivacsok, rajz készülékek, tíz frtos nagyságú papirok és még több a pénzkészítéshez szükséges szerek, melylyel a budapesti kir. törvényszéknek átadattak.

Ugyancsak a lótolvajok nyomozása közben július havában, a Pakson tartott országos vásárban Krizsák József paksi lakos hat darab hamis egy frtost hozott forgalomba, melyért annak idején **Buday Gyula** hadnagy által letartóztatva is lett, de miután akkor társait megnevezni vonakodott, a paksi kir. járásbírótság által szabadlábra helyeztetett. A szabadlábra helyezés után, a beszerzett adatok alapján, az ügygyel behatóbban lehetett foglalkozni, annál is inkább, mert besugás folytán **Buday Gyula** hadnagy értesült arról, hogy a pénzcsináló mester Tóth István paksi lakos, kit Kovács János örmester és Wolf Mózes örsvezetőnek titokban bemutatott azon célból, hogy működését figyelemmel kísérhessék.

Folytonos éber figyelemmel való kísérés után, a midőn már hol az egyik, hol a másik kereskedésben hamis koronások is jöttek forgalomba, 1893. év szept.

tember hó 29-én Kovács János örmester Wolf Mózes örsvezető, Molnár Ignác csendőr, Kovács Mihály rendőrbiztos és Váczi Ádám rendőrrel váratlanul meglepte Fuchs Vilmos paksi lakos kárpitós házat, hova Tóth István három hóval ezelőtt, a hamis forintosok forgalomba jövétele után költözködött és egy külön szobában egyedül lakott.

A járőr Tóth Istvánt egykoronások készítésén épen tetten érte, mely meglepetésében szóhoz sem volt képes jutni. A szigorú házkutatás meglepő eredményre vezetett és pedig: hét drb. egykoronás minta a két címlappal, illetve koronaprés, egy drb. kész korona, két drb. egyforintos minta a címlappal, illetve forintprés, 101 drb. félig elkészített korona, két drb. hamis egyforintos. A korona és forintos köriratának «Bizalmam az ősi erényben» című körprése. Egy drb. olvasztott ezüst, három drb. czink, melyből a koronás anyaga volt, két reszelő kalapácssal, forraló agyag csupor, egy forraló vas-készülék, több kisebb-nagyobb csiszolt vasdarab, melyekből a minták készültek és végül a 20 koronás címlapja, illetve 20 koronás prés találtatott az illetőnél.

Tóth István látván hogy teljesen leleplezve van, töredelmesen beösmerte, hogy az egy forintosokat 1892. év őszén kezdte készíteni és ezüstözött czinkből csinált mintegy 130 drbot, a koronásokat hogy jól pengjenek, 1893. év augusztus havában kezdte készíteni rézből ezüst futtatással, melyből elfogatása napjáig csak 30 drbot készített, azokat üzletekben és piacokon ismeretlen egyéneknél váltotta be, — ezen pénzek a felösmerhetetlenségig hüen sikerültek.

A beváltásnál társai voltak az előbb már letartóztatott Krizsák József disznókereskedő, Apfel Imre kereskedősegéd, és Madács Ferencz paksi lakosok. Valamennyien letartóztatva, az összes bűnjelvényekkel együtt a paksi kir. járásbírósnak adattak át. **Buday Gyula** hadnagy a nyomozást vezető Hatvány Iván kir. aljárásbíró vizsgálóbíróval kinyo-

mozta, hogy Tóth István tanítómestere Pélers Ferencz ezelőtt paksi később kaposvári lakos volt, ki le is tartóztatott.

5. *Egy gyilkosság kiderítése.*

1893. év október hó 14-én Tolna megye Gerjen község határában a Duna partján egy női hulla találtatott, melyen külerőszak nyomai voltak észlelhetők. A helyszínére hivatott dr. Brányi Kálmán faddi körorvos a halál okául megfojtást konstatált, így tehát a fölismert Szabó Sára, Szabó József gerjeni lakos 16 éves leánya gyilkosságnak esett áldozatul.

Az esetről a Pakson nyomozó **Buday Gyula** hadnagy telefonon értesülvén, **Kovács János** őrmester és *Tóth Vendel* csendőrrel a bíróság értesítése mellett Gerjenbe kiszállott, hova **Németh Gábor** őrsvezetőt két csendőrrel szintén kirendelte.

Buday Gyula hadnagy a hullának biztos megőrzéséről történt gondoskodás után a tettes nyomozása után látott, melynél a következőket derítette ki:

Szabó Sára Gerjenből a szülei házból október 13-án délután távozott és Fadd felé vette útját, mely mellett feküdt Patasi Gózon Gábor kétnejűségért 2 évi fegyházzal büntetett gerjeni lakos, kukoriczacsósz kunyhója. Miután a leány szokása ellenére este nem tért haza, keresték, de csak másnap találták meg a Dunaparton halva. A gyanuba vett és fel nem található Patasi Gózon Gábor kunyhójában megtartott motozás alkalmával pár szál véres szalmaszál találtatott. Daczára annak, hogy az ágy tetején levő szalma a kunyhó előtt elégettetett, **Buday Gyula** hadnagy a kunyhó és környékére fordította figyelmét, a hol a kunyhó tűzhelye körül levő porhanyó föld és szalmatöredékben több órai rostálás után, a rostában megakadva megtalálta Szabó Sára egyik ezüst fülbevalóját, mely a hulláról tényleg le is esett.

A Szabó Sárán megejtett törvényszéki bonczolás előzőleg erőszakos nemi közösülést állapított meg, mely után az áldozat megfojtatott. Most már érthető

volt, hogy miért találtattak a véres szalmaszálak és a fülbevaló, mert az áldozat gyilkosával erősen küzdött, a mikor is leesett a fülbevalója.

Patasi Gózon Gábor tettes a gyilkosság elkövetése után megszökvén, a több mérföld kiterjedésű nagy várkonyi erdőbe vette be magát, onnan október 29-éig, tehát 15 napig ki sem mozdult, a mikor is, hogy magának élelmi szert és ruhát szerezhessen, Gerjenbe akart visszatérni. Németh Gábor őrsvezető, faddi őrsparancsnok ennek neszét vévén, Paksról telefonon kért segílyt, honnan Kovács János őrmester, Wolf Mózes őrsvezető 2 csendőrrel megérkeztek, Gózon Gábor házát körül vették. Ez észrevevén szorult helyzetét, utolsó reményében az üldöző csendőrök elől egy sűrű fára menekült, de Kovács János őrmester által a fán észrevétetvén, a járőrök segílyével nyomban le is tartóztattatott.

A helyszínén szintén megjelent **Buday Gyula** hadnagy Patasi Gózon Gábort vallomásra bírván, akképen ösmerte be tettét, hogy a kunyhójában aludt s Szabó Sárának megérkezése alkalmával felébredvén benne a nemi ösztön, midőn a leány ebbeli kívánságának nem akart eleget tenni, erőszakhoz folyamodott, a leány azonban erősen védte magát, mely miatt a kunyhóban levő 2 méter hosszú ostorát előkapván, nyakára csavarta, azt szorította s mire elvégezte vele a nemi közösülést, akkora megfúlt. Nehogy a dolog kitudódjon, megvárta a sötét estét, hogy az oda 2000 lépésre fekvő Dunába dobja, de valaki által megzavartatván, a Duna szélén válláról ledobta, ott hagyta és elmenekült.

Gózon Gábor a gyilkoságnál használt egy véres foltu lábravaló, egy ing, egy kötél, egy tarka kendő, véres szalmaszálak és egy fülbevalóval a paksi kir. járásbiróságnak átadatott, mely tettéért a kir. curia által végérvényesen 15 évi fegyházra ítéltetett.

*

Elmondottak folytán, az 1893. évi tavaszi Duna áradása alkalmával, nemkülönben a közbiztonság

terén szerzett kiváló érdem elismeréséül Ő cs. és apostoli kir. Felsege 1894. évi július hó 10-ikén Madonna di Campiglióban kelt legfelsőbb elhatározásával **Buday Gyula** hadnagynak a katonai érdemkeresztet, **Kovács János**, őrmesternek a koronás ezüst érdemkeresztet, **Kohár István**, **Németh Gábor** és **Wolf Mózes** őrsvezetőknek az ezüst érdemkeresztet legkegyelmesebben adományozni méltóztatott. — A csendőr altisztek és csendőrök közül, kik előjárójukat a működés kezdetétől fogva minden irányban a legnagyobb buzgalommal, erélylyel és lankadatlan kitartással támogatták, nevezetesen: *Gergely György* őrmester, *Lassu Lajos*, *Ugrai Lőrincz* és *Bözsing József* cz. őrmesterek, továbbá *Bökönyi Lajos*, *Herner Imre* és *László Samu* őrsvezetők, nemkülönben *Borsi Gábor* cz. őrsvezető, végre *Bernát Flóra*, *Molnár Ignátz*, *Toth Vendel*, *Hoch Ferencz*, *Neglics Mihály*, *Vaderna Ottmár* és *Szklepics Bálint* csendőrök Honvédelmi Minister Ur Ő Nagyméltósága által dicsérő okirattal láttattak el, míg a többi ez irányban dicséretreméltóan működött altisztek és csendőrök a m. kir. VI. sz. csendőrkerületi parancsnokság által — érdemeikhez képest — részint dicsérő okirattal láttattak el, részint pedig nyilvános megdicsérésben részesítettek.

II. A magyar kir. honvédelmi miniszter úr Ő Nagyméltóságának dicsérő elismerésében részesültek:

1. *Bába András* czimz. őrmester,
2. *Nesztinger János* és
3. *Ivánovits György* csendőrök, a II. sz. csendőrkerület állományában.

Nesztinger János és *Ivánovits György*, nagy-zsámi őrsbeli csendőrök 1894. évi márczius hó 25-én szolgálatteljesítés közben a butyini erdőben egy vándor cigány csapatra bukkantak, melynek tagjai a csendőrök láttára 3 koci, 3 ló s többféle ruha nemű hátrahagyásával az erdőbe szét futottak, de

a két csendőrnek 2 napi fáradságos nyomozás után sikerült az elmenekült cigányok közül nyolcztat Kis-Gájon Temesmegyében és Szókán Torontálmegyében letartóztatni.

Miután az elfogott cigányok nem Temesmegyebeliek, hanem idegenek voltak és a visszahagyott kocsik, lovak stb. tulajdonjogát nem tudták igazolni: nagyon alaposnak látszott azon gyanú, hogy az elfogott cigányok személyében azon ló- és kocsitolvajok kerültek a csendőrök kezeibe, kik Temesmegyében, de utóbbi időben különösen a rittbergi örskörletben előfordult ló- és kocsilopásokat elkövettek és daczára a legalaposabb nyomozásnak eddig nem voltak kideríthetők. Ezen gyanú folytán a letartóztatott cigányok nem adattak át rögtön az illetékes hatóságnak, hanem annak megállapítása végett, hogy honnét szerezték a náluk talált lovakat, kocsikat és egyéb tárgyakat, valamint hogy nem-e ők követték el az utóbbi időben Temesmegye területén előfordult ló- és kocsilopásokat: *Bába* András czimz. őrmester, csákovai őrsparancsnok vezetése alatt egy száguldó járőr állítatott össze, melynek feladatául tüzetett ki mindezek kinyomozása.

Ezen feladatnak a száguldó járőr a legszebb sikerrel felelt meg. Kiderítette Temes- és Torontálmegyék területén az utóbbi időben elkövetett majdnem összes ló- és kocsilopásokat, nemkülönben számos egyéb, e 2 megyében előfordult és eddig kiderítetlenül maradt büntetendő cselekményt, — előkerített számos és tetemes értéket képviselő lopott tárgyat és a már letartóztatott 8 cigányon kívül több eddig ismeretlen orgazdát — köztük egy községi bírót is — és több beismerésben levő büntettest az igazságszolgáltatás kezébe át adott.

Kétségtelen beigazolást nyert, hogy a száguldó járőr parancsnoka, valamint annak tagjai fáradhatlan buzgalommal és észszerű nyomozásuk által a kitűzött feladatot fényesen megoldották, mely dicséretre méltó működésüket a legszebb siker koronázta.

Ebbeli érdemeik elismeréséül a m. kir. honvédelmi minister úr *Bába* András cz. őrmestert és *Nesztinger* János s *Ivánovits* György csendőröket dícsérő okirattal tüntette ki, a m. kir. belügyminister úr nevezetteket 50, illetve 30—30 frtnyi jutalomdíjban részesítette. A nyomozásban részt vett többi legénység, nevezetesen: Krausz János őrsvezető, Adám Farkas, Bankov Jakab, Decsov Mihály, Proll Ferencz, Szilágyi Flóra, Verán Márton, Üveges János, Fodor Gábor Sándor, Illyés Alajos, Ferencz Szilárd és Jámbor László csendőrök a II. sz. csendőrkerületi parancsnokság részéről megfelelő elismerésben részesültek.

*

4. *Förster* Antal és

5. *Kámán* Lajos, VI. sz. csendőrkerületbeli csendőrök.

Az 1893. évi május hó 27-én *Förster* Antal csendőr, mint laktanyakészültséges, Kőszegen a postára menvén, két gyanús alakot pillantott meg, kik látván hogy a csendőr őket követi, egy szűk utczába menekültek. Ez *Förster* csendőr előtt még gyanúsabbnak tűnván fel, útját félbeszakítva, a gyanús alakokat üldözőbe vette, elfogta és a kőszegi városházára kísérte, hol őket Venzl József és Schiffer József csendőrök jelenlétében kikérdezte.

A férfi magát Károlyi Mátyás vágódi, a nő pedig Károlyi Anna borostyánkői illetőségűnek vallotta, de midőn *Förster* csendőr őket a rendőrségnek át akarta adni, a férfi azt állítá, hogy igazi neve nem Károlyi Mátyás, hanem Pápai Mátyás. Ezen utóbbi név hallatára *Förster* csendőr már meg volt győződve, hogy nem közönséges gonosztevővel van dolga, mert emlékezete szerint ily nevű cigány a szakaszparancsnokság által csak az elmúlt hóban körözve volt.

Ezért *Förster* csendőr a két cigányt felügyelet alá helyeztette, a nyomozást Vágódon és Borostyánkőn megejtette, a mikor is kiderült, hogy a férfi mindkét alkalommal hamis nevet mondott be s hogy valódi neve Horváth József, míg a nő tényleg Ká-

rolyi Anna borostyánkői illetőségű. Megmotoztatásuk alkalmával náluk 6 forint értékű tárgyak találtattak, melyekről — *Förster* csendőr keresztkérdései következtében megzavarodva — beismerték, hogy lopásból eredtek.

Ennek következtében másnap, azaz május hó 28-án, *Förster* Antal csendőr, járőrvezető és *Kámin* Lajos csendőrből álló járőr a felügyelet alá helyezett kóbor cigánynyal és cigánynővel a nyomozást Nemes-Csóó községben bevezette, 29-én Lékán, Hosszuszegegen s Gyöngyösön, — 30-án pedig Borostyánkőn, Letéren, Vágódon, Alsó-Szénégetőn és Drumolyon folytatta. Ezen nyomozás során a cigányoknál a motozás alkalmával talált tárgyakról kiderült, hogy azok Grossinger Mihály letéri lakos tulajdonát képezték. Erre vonatkozólag Horváth cigány beismerte, hogy Grossingernél május hó 11-én virradóra ő, a fogva levő Károlyi Anna és a szökésben levő Neuberger János, sopronmegyei klingenbachi illetőségű cigány betörtek.

Miután a borostyánkői őrs jelentése szerint ezen betöréses lopásnál 15 frt készpénz és 186 frtnyi értékű ruha és ágynemű lopatott el, a járőr most az utóbbiak után nyomozott. A két fogva levő tettes erre nézve előadta, hogy a lopott holmi egy részét még azon éjjel özv. Pelczmann Julianna, szent-eleki hegyházi lakósnőhöz szállították s ezért tőle 5 frt értékű élelmi szert kaptak; míg a holmi másik részét Gotthard József, stajerországi neudai lakoshoz vitték s neki 5 frtért eladták. Ennek következtében a járőr előbb Szent-Elekre ment és az ottani csendőr-őrs egy járőrének közbenjöttével özv. Pelczmann Juliannánál tartott házmotozást, aztán pedig átment Stajerországba Naudauba, hol a neudai osztrák csendőr-őrs parancsnokának közreműködésével Gotthard Józsefet kinyomozta és annál is házmotozást tartott. Ezen két nyomozásnál nemcsak a Grossinger Mihály letéri lakos kárára elkövetett betöréses lopásból eredt holmikát találtak, hanem egyéb tárgyakat is, melyek-

ről kiderült, hogy azokat Horváth János, ennek fia József és a szökésben levő Neuberger János cigányok május hó 19-én éjjel Weisz Jakab német-újvári kereskedő boltjából lopták el, mely betörés által nevezett kereskedő 127 frt 40 krnyi kárt szenvedett.

Özv. Pelczmann Julianna a szent-eleki őr által a német-újvári kir. járásbírósnak, Gotthard József pedig a neudani őr által a hartbergi cs. kir. járásbírósnak átadattak.

Ezzel a nyomozás azonban még korántsem nyert befejezést, sőt minél tovább folytatta a járőr a nyomozást, annál több betöréses lopásnak jutott nyomára.

Így Horváth cigány beismerte, hogy Kleinweisz Ferencz, menteséri lakosnál április hó 10-én virradóra a padlás ajtaját feltörték és a padlásról 2 pár férfi csizmát loptak el; ugyanazon éjjel ugyancsak Mentéséren Róth Károly padlásajtaját és özv. Kleweisz Mária pinczejtaját törték fel, de ott értéke-
sebb tárgyat nem találtak, míg Böhm János szatócsnál csak a bolt külső ajtaját törhették fel s így utóbbtól semmit sem lophattak el. A Kleweisz Ferencztől ellopott 2 pár csizma közül az egyik pár a tettes Horváth cigánynál, a másik pár pedig Wéber János alsó-szénégetői lakosnál, ki azt jóhiszeműleg Neuberger cigánytól megvette, előtaláltatott.

A keresztkérdések által zavarba hozott cigányok beismerték még, hogy 1892. évi november hó 12-én Jesztel János felső-szénégetői tanító pinczejéből 8 frt értékű sertéshúst, — ugyanazon hó 13-án virradóra pedig Alsó-Szénégető községben Kern Kázmér záratlan pinczejéből 30 drb tyúktojást, Schuh János udvarából 6 frt értékű ruhaneműt, Halsujster János pinczejéből 30 frt értékű bort loptak el. Buzgóhegyen Krammer Józseftől 1892. évi december hó 29-én 30 frt értékű sertéshúst, Szent-Eleken pedig ugyanazon évi december hó 18-án Tauber Ferencztől 108 frt készpénzt és zsírt loptak el. Német-Hidegkúton 1893. évi márczius hó 14-én Lagler József korcsmárostól 21 frt értékű pálinkát és bort, Ujlakon

márczius hó 14-én Fuchs Ferencztől 8 frt 80 kr értékű sertéshúst és Koboth József korcsmárostól 30 frt értékű bort tolvajoltak el. Betörési lopásokat követtek még el Kukméren márczius hó 6-án Peischl Jánosnál, Német-Szt.-Gróthon márczius hó 19-én Rujsz János tanító és Drumolyán Ofenbach Samu kereskedőnél, mely alkalmakkor zsírt, lisztet és készpénzt is loptak.

Ezen bűnesetek nyomozása 1893. évi május hó 28-ától június hó 8-áig tartott, mely napon a teljes beismerésben levő tettesek, Horváth József és Károlyi Anna az előtalált bűnjelvényekkel együtt a kőszegi királyi járásbírósnak átadattak ugyan, de a nyomozás továbbra is folyamatban tartatott és így utólag még kiderült, hogy ezen két gonosztevő, stajershoni cizinkostársaikkal, a már beismert 621 frt értékű 13 betöréses lopás és 4 betörési kísérleten kívül még az 1891. és 1892. években a nagymártoni örskörletben 7 betöréses lopás alkalmával 728 frt 28 krnyi készpénzt, ruhaneműt és élelmi szereket lopott.

Hogy a nevezett két csendőr, de különösen *Förster* csendőr mennyire szívén hordozta a szolgálat érdekét, kitűnik abból, hogy még szolgálaton kívül is az előtte gyanúsoknak feltűnt cigányokat kérdőre vonta és a kikérdezésnél kezébe került csekély nyomból kiindulva, 13 betöréses lopást és 4 betörési kísérletet derített ki teljesen s e célból 270 órai szolgálat alatt 37 községet és 11 erdőt kutatott át s körülbelül 323 klmnyi utat tett meg gyalog. Felette megnehezítette a járőr működését, hogy a két letartóztatott cigány a járőr félrevezetésére felhasznált minden eszközt, mindenféle csellel és hazug állítással tévútra igyekezett azt terelni, a mivel szemben a csendőrök hűen és kötelességérzettől áthatva lankadatlan buzgalommal és fáradságot nem ismerő kitartással a kitűzött célt biztosították s ez által a Vas megye és Stajersország területén hosszabb időn át garázdálkodott cigány banda vezetőjét ártalmatlanná tették.

Ezen érdemeik elismeréseül *Förster* Antal és *Ká-*

mán Lajos csendőrököt a honvédelmi minister úr dicsérő okirattal tüntette ki, a belügyminister úr pedig előbbinek 25, utóbbinak 20 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

6. *Szotyori* Mihály I. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek, — ki Pozsonyi János őrsvezető és Szász Péter csendőr támogatása mellett, 139 órai fáradságtalan és észszerű nyomozás folyamán egy veszélyes lótolvaj szövetkezetet derített ki, annak 4 tagját letartóztatta, a többi Romániába menekült tetteseket pedig feljelentette, — ezen ügybuzgó s kötelességű magatartásaért s eredményes működéseért a honvédelmi minister úr teljes elismerését fejezte ki.

*

7. *Ádám* Farkas és

8. *Proll* Ferencz, II. sz. csendőrkerületbeli csendőrök.

A verseczi őrsparancsnokság arra való tekintettel, hogy örskörletéből az 1893. év nyarán rövid három hó lefolyása alatt 6 drb — 480 frt: értékű — ló lopatott el, időnként, ha az őrslegénység másnemű szolgálatok által nem volt igénybe véve, nyomozó járőrököt vezényelt ki azon meghagyással, hogy a nyomtalanul eltűnt lovak és lótolvajok ellen a nyomozást vezessék be.

E célból 1893. évi december hó 8-án *Ádám* Farkas csendőr és *Proll* Ferencz próba csendőr szintén ily szolgálatba vezényeltetvén Jabuka, Vojvodinencz, majd Vljakovecz községben kutattak az ismeretlen lótolvajok után. Utóbbi helyen a járőr Lapadat Martinov, ismert lótolvaj istállójában 3 lovat talált, melyek közül azonban csak kettőnek volt járлата. A harmadik, járlat nélküli lóra nézve Lapadat el akarta hitetni a járőrrel, hogy azt egy másik, jó járlattal bíró lovával együtt, Alibunáron rendes vásárlás útján egy Virág Manaesuk nevű, alibunári cigánytól azon feltétel alatt vette, hogy a hiányzó járlatot a cigány később fogja a ló után küldeni. A járőr

azonban eme furfangosan kieszelt mesét nem hitte el, hanem a járlat nélküli lovat a másik két, jó járlattal bíró lóval együtt elkobozta s Lapadat Martinovot előleges őrizet alá vevén, vele Alibunárra ment, ama bizonyos czigány felkeresésére.

Alibunáron azonban a járőr Virág Manacsuk nevű czigány után hiába puhatolt, mert ott ily nevű egyén soha nem létezett. Ekkor a nyomozást vezető *Ádám* csendőrnek azon szerencsés ötlete támadt, hogy a Lapadatnál talált s a megelőző héten Alibunár község jegyzője által kiállított jó járattal bíró lóról az ottani jegyzőnél az alapjárlatot megvizsgálja, a mikor is kiderült, hogy már az alapjárlat hamisítva volt, a mennyiben azt az ilancsai jegyző eredetileg két sertés után állította ki és csak később lett a járlat ügyes vakarások által lóra helyesbítve.

Ezen felfedezés folytán a járőr Ilancsa községbe ment és ott személyesen győződött meg a járlat hamisításáról. Ez által gyanúja új tápot nyervén, a járőr itt az előleges őrizet alatt levő Lapadatot a lovak hol szerzése iránt ismét kérdőre vonta, ki is látva azt, hogy a járőrt tévútra vezetni többé sehogysem sikerül, sőt hogy a járlat hamisítása is már napfényre jutott, miután a járőr buzgalmát az ide-oda való hurczolással négy napig hiába igyekezett megtörni, végre töredelmesen beismerte, hogy addigi állításai mind valótlanok, mert ő a nála talált 3 ló közül egy hónap előtt Pila Damiján, nikolinczi lakóstól kapta cserébe azon 3 lóért, melyet ő 1893. évi június hó 19-én éjjel a vlajkováczai legelőről Ullmann Gyorgye és Muntyán Lázár ottani lakósok kárára ellopott s még azon éjjelen Pila Damiján nikolinczi és Kusziczki Dobra zagaiczai lakósoknak átadott.

Ezen beismerés után a járőr azonnal Nikolincz községbe sietett, hol egynapi puhatolás után sikerült Pila Damijánt a község szélén ép akkor elfogni, midőn ez az üldözésnek neszét véve a kincstári homok földek felé akart menekülni. Pila Damiján a járőr keresztkérdései folytán zavarba jövén, különösen

midőn az időközben *Proll* prb. csendőr által Zagaicza községben elfogott Kusiczki Dobrával szembesített: az általuk közösen elkövetett lólopások egész sorozatát ismerte be és a lopott lovak hollétét is megjelölte.

Ezen vallomások alapján a járőr, bár a több mint 6 nap óta tartó megszakítás nélküli nyomozás folyamán ereje felette kimerült, a fáradságot leküzdve végigjárta a községeket, a kinyomozott orgazdákat előleges őrizet alá vette és a megtalált lopott lovakat elkobozta.

Ezen, így folytatott nyomozás során a járőr kiderítette, hogy az 1893. évi június hó 19-én éjjel a vajakoveczi legelőről Ulman Gyorgye és Muntyán Lázár kárára elopott 3 drb 160 frt értékű lovat Pila Damiján és Kusiczka Dobra lótolvajok, mihelyt azokat Lapadat Martinovtól átvették, járlat nélkül darabonként 20 frtéért Stojanovits Bogdán Belóbabics Ljubomir kusiezi és Nájdasán Milán uracsevgoji lakosoknak adták át. A járőr ezen 3 lovat a megnevezettektől elkobozta és Vljakovecz község előjáróságának adta át megőrzés végett.

A járőr kiderítette továbbá, hogy 1892. évi augusztus hó 18-án Pila Damiján ellopta Janku Ilic, vajakoveczi lakós 60 frtnyi értékű lovát és azt járlat nélkül egy más lopott lóért az Ozorán lakó Onty Gruja sógorának adta cserébe. Ezen ló is elkoboztatott és Vljakovecz község előjáróságának átadatott.

A nyomozás folyamán kiderített még, hogy az 1893. évi július hó folyamán Pila Damiján, Onty Gruja és az ozorai illetőségű Germanyauczu Mojsza együttesen ellopták az idvuri legelőről Vilutin Péra 140 frtnyi értékű 2 lovát, melyek közül az egyiket hamisított járlattal egy más lopott lóért cserébe Lapadat Martinovnak, a másikat pedig járlat nélkül Stojanov Bogdán kusiezi lakósnak adták át. A járőr ezen lovakat is elkobozta és a verseczi szolgabírósnak adta át.

Végül kinyomoztatott, hogy a fentebb megneve-

zett három lótolvaj az 1893. évi augusztus hó elején a tomasevaczi legelőről Jeftics Száva és Ilkics Lázár ottani lakósok 120 frtnyi értékű 2 lovat lopták el s azok egyikét járlat nélkül egy már lopott lóért cserébe ismét Lapadat Martinovnak adták át, míg a másikat járlat nélkül 16 frtért Mihályovits kusiczi lakósnak adták el. A járőr ezen lovakat elko-
bozta és a vlahkoveczi előjáróságnak adta át.

Az **Ádám Farkas** csendőr és **Proll Ferencz** prb. csendőrből álló nyomozó járőr ezen 320 órai meg-
megszakítás nélküli nyomozás folyamán egy Temes és Torontál megyék déli részén garázdálkodott lótol-
vaj szövetkezetnek 5 főtettesét és 4 orgazdáját tar-
tóztatta le és adta át az igazságszolgáltatás kezébe
s azonkívül a tolvajszövetkezet által ellopott 8 drb —
480 frt értékű — lovat is tulajdonosaiknak visszasze-
rezte.

Tekintve, hogy *Ádám Farkas* csendőr és *Proll*
Ferencz prb. csendőr már az 1893. évi szeptember
havában *Pfeiffer Károly* hadnagy, verseczi szakasz-
parancsnok vezetése alatt, lótolvajok után folyamatba-
tett nyomozás alkalmával is igen szép érdemeket
szereztek maguknak az által, hogy az ő fáradhatat-
lan tevékenységük, ügyességük és céltudatos eljárá-
suknak volt leginkább köszönhető, miszerint Jovan Stoj-
ko verseczi, valamint Avram Marina és Sztoics Niko-
lae vojvodinezi hirhedt lótolvajok is letartóztattak és
az általuk, többnyire Torontál megyéből ellopott 6 drb
ló és egy kocsi a tulajdonosok birtokába visszakerült :
a honvédelmi miniszter úr *Ádám Farkas* csendőrt és
Proll Ferencz még akkor próba csendőrt, de idő köz-
ben véglegesített csendőrt dicsérő okirattal tüntette ki,
a belügyminiszter úr pedig az előbbinek 50, utóbbi-
nak 30 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

9. *Szentpéteri Sándor.*
10. *Binder Frigyes és*
11. *Koloszár József,* I. sz. csendőrkerületbeli ör-
mestereket, a két elsőt a törzsnél segédtszti, illetve

számvivő-irodai segéd munkási, az utóbbit szárny-számvivői minőségben egy évtizeden át tanúsított kötelességű, pontos és megbízható működésük mel-tánylásában, a honvédelmi miniszter úr dicsérő ok-irattal látta el.

*

12. *Nagy Árpád*, IV. sz. csendőrkerületbeli örsve-zető, girálti örsparancsnok 1893. évi augusztus hó 11-én este 7 órakor arról értesült, hogy felhőszaka-dás következtében árvíz keletkezett és Girált község nagy részét már is elöntötte.

Minthogy az nap az örs összes legénysége külszol-gálatban állott, az örsvezető egyedül sietett a Tapolya hidjára, hogy a hír valódiságáról meggyőződést sze-rezzen. Itt látva, hogy az ár egyenesen a falunak tart, a hidon előtalált s felhívásra hozzá csatlakozott Vaszindák György girálti lakóssal a faluba vissza-sietett. A mint a laktanya közelébe értek, már is Roj Andrásné lakása felől segélykiáltásokat hallottak.

A vész színhelyére érve, *Nagy* örsvezető Vaszin-dákat az ablakhoz állította, ő maga pedig a már derékon felül érő vízen keresztül az ajtóhoz hatolt, azt kinyitotta és a szobába ugrott. Miután azonban a szobából az ajtón keresztül a betóduló nagy ár és a víz mélysége miatt menekülni nem lehetett; az örsvezető Vaszindák György segélyével az ablakot kifeszítette és a szobából távozni nem akaró Roj And-rásné Kotrinyák Józsefnét és Szücs Károlynét ellen-kezésük daczára az ablakon keresztül Vaszindák Györgynek kiadta, ki a három nőt azután a szárazon biztonságba helyezte. *Nagy* örsvezető maga, mivel a szoba berendezési tárgyainak megmentésére a folyton növekedő víz miatt gondolni sem lehetett, csak nagy-nehezen tudott szintén az ablakon kimenekülni.

Alig, hogy *Nagy* örsvezető a szárazra ért, hirül hozták neki, miszerint a közel szomszédban lakó és különben is mindkét lábára nyomorék Tahy János, girálti járásbirósági irnok nagy veszélyben forog. Erre az örsvezető Krafesik Demeter girálti lakóssal

Tahy megmentésére sietett. A házhoz érve látta, hogy Tahy, ki a szobából botjára támaszkodva az ajtóig vánszorgott, a sebesen rohanó ár miatt tovább nem tudott haladni, hanem a falnak támaszkodva tehetetlenül áll. Nagy örsvezető, nem gondolva az őt is fenyegető veszélylyel, hozzá sietett, ölébe vette és a derékig érő vizen keresztül, a ház háta mögött levő partra felvitte, mely ház, alig hogy a partra felért, a romboló ár által elsodortatott.

Miután Nagy örsvezető Tahy Jánost biztonságba helyezte, visszament a laktanyába, nedves ruháját szárazszal váltotta fel és azután ismét a községbe sietett, hol még 26 órán át segédkezett a veszélyeztetett lakósságnak.

Ezen bátor, kötelességű s önfeláldozó magatartásaért, melylyel négy embert a vízbefulás veszélyétől megmentett, a honvédelmi miniszter úr Nagy Árpád örsvezetőnek teljes elismerését fejezte ki.

13. *Murányi Ignác* és *

14. *Lukácsi András*, VI. sz. csendőr kerületbeli csendőrök.

A sopronmegyei német-lövői örsről kivezényelt *Murányi Ignác* csendőr járőrvezető és *Lukácsi András* csendőrből álló járőr 1893. évi november hó 28-án tudomást nyert arról, hogy aznap virradóra Daszli faluban Grünwald Sándor korcsmáros kárára — mészárszéke ajtajának feltörése után — húsneműt, 3 drb vaskapcsot, 3 nagy kést, 2 kenyeret s egy zsákot, összesen 11 frt 60 kr értékben loptak el, a szomszédos Keresztény községben pedig ugyanazon éjjelen Fürscht Dávid korcsmáros kárára kamrájának feltörése után 2 drb, 4 frt 50 kr értékű leölt libát.

A járőr a nyomozást azonnal bevezetve, azon meggyőződésre jutott, hogy a tettesek csakis kóbor cigányok lehettek, mely gyanút azon körülmény is megerősített, hogy a járőr az imitt-amott létező kis hóban, kóbor cigányoktól eredő nyomokat, valamint útközben a lopásból eredő kést talált.

A nyomok az erdőkön s mezőkön keresztül Szákony felé vezettek, hol a járőr Stojka Péter cigányra akadt és annak sátorát átkutatta, — majd Bük községbe érve, ott Vajda György és Vajda Pál cigányoknál tartott az ottani községi előjáróság közbejöttével kutatást, mely alkalommal a két Vajdának anyjánál, Vajda Katalinnál, a ruhába bevarrva 118 frt 51 kr készpénz találtatott.

A két Vajda azonnal őrizet alá vétetett és egymástól elkülönítve kikérdeztetett, a minél a járőr csakhamar eredményhez jutott. Mivel t. i. a talált lábnyomok Vajdáék lábnyomaival teljesen megegyeztek, Vajda Pál a tagadás sikertelenségét belátva, előadta, hogy Daszliban és Keresztényen a lopásokat Stojka Péter, Stojka József és Stojka János beői cigányok és az ő öccse, Vajda György, követték el. Ezen vallomás folytán Stojkáék Vajda Pállal szembesíttetvén, a lopásokat szintén beismerték s előadták, hogy a libákat és egyéb húsnemüket már elfogyasztották, a vaskapcsok, kések és a zsák Szákonyban a sátor háta mögött a földbe vannak elásva. Bár a járőr azonnal visszament Szákonyba, mire odaért a sátor mögött már csak frissen felhányt földet talált, a kérdéses tárgyakat időközben Stojkáék anyja már kiásta és elrejtette.

Most a járőr a Vajdáéknál talált készpénzre vonatkozólag kérdezte ki a cigányokat, mire nézve Vajda György előadta, hogy ezen pénz az általa, továbbá bátyja, Vajda Pál által, valamint Stojka János és még öt, előtte névleg ismeretlen felső-pulyai cigány által Vas megyében elkövetett lopásokból ered.

Az ennek alapján bevezetett nyomozás során a járőr kiderítette, hogy nevezett cigányok 1893. évi november hó 13. és 14. közötti éjjelen Vas megyében Pusztá-Csoón György Sámuel kárára, a pincze ajtajának feltörése után, élelmi szereket 11 frt értékben, Illés János kárára, a szoba ablak lefeszítése után, élelmi szereket és ruhaneműeket 22 frt értékben s Pollák István kárára a kovácműhely felfeszítése után,

2 drb fejszét 4 frt értékben, továbbá még ugyanazon éjjel Páty községben Hacker Sándor korcsmáros kárára, a mézárszék feltörése után, húsneműeket 5 frt 26 kr értékben loptak el.

A járőr ezeken kívül még a következő, régebben elkövetett betöréses lopást is kiderítette és pedig: 1892. évi deczember hó 2-án éjjel $1\frac{1}{2}$ 12 órakor Nemes-Csóon, Vas megyében, Páti Sándor kárára, a szoba ablakának felfeszítése után 190 frt értékű ruhanemű, — 1893. évi április hó 13-án ugyancsak Nemes-Csóon Németh István kárára, ugyancsak a szoba ablakának felfeszítése után, 245 frt értékű ruhanemű, május hó 7-én Csáfordon, Kelemen János kárára, az ablak betörése után, 200 frt értékű ágynemű és Kovács József kárára, a kamra ajtajának feltörése után 6 frtnyi élelmi szerek, — továbbá április hó 28-án Zsira községben, özv. Hanis Józsefné kárára, betörés folytán 3 forint 50 krnyi ruhanemű, Terinel Ferencznél betörés folytán 13 frt 50 kr értékű ruhanemű és élelmi szerek s Derdák Jánostól 5 drb 2 frt 50 értékű tyúk, — valamint ugyanazon éjjel a gyülevészi majorban Kálmán Ferencz kárára 3 forintnyi élelmiszerek, Kis Ignác kárára 5 frt 50 kr értékű liszt, Bakos István korcsmajából betörés folytán 12 frt értékű zsír és liszt és Tóth Egyed kárára 10 forint 50 krnyi füstölt hús ellopását.

Végül sikerült a járőrnek ezen cigányok két orgazdáját, Varga József és Gerencsér István beőilakosok személyében kideríteni, kiknél a megtartott házmotózás alkalmával úgy a nemes-, mint a pusztacsóoi lopásokból származó ruhaneműek előtaláltattak és ezeket Vajda cigány azonnal felismerte s meg is nevezte, hogy mely tárgyak honnan valók.

Ezen lopások kiderítése után a járőr a Vajdáék által megjelölt felső-pulyai cigányok után nyomozott és azokra Trankó község határában bukkant; de azok, a mint a járőr közeledését észrevették, Ausztria felé elmenekültek és nem voltak többé kézrekeríthetők.

A három Vajda és két Sztojka, a náluk talált 118

frt 51 kr készpénzzel és számos bűnjellel a csepregi kir. járásbiróságnak adattak át.

A járőr ezen 13 napot igénybe vett, fáradságos nyomozás alatt kiváló tapintatot és ügyességet fejtett ki és csakis észszerű és fáradságot nem ismerő, buzgó tevékenységének köszönhető, hogy 8 községben elkövetett s 569 frt 86 kr értéket képviselő 14 betörést derített ki, azok tetteseit az igazságszolgáltatás kezébe adta át és így ezen vidéket egy szervezett betörő bandától megszabadította.

Ezen eredményteljes működés elismerésül a honvédelmi miniszter úr *Murányi Ignác* és *Lukácsi András* csendőrököt dicsérő okirattal tüntette ki, a belügyminiszter úr pedig 20–20 frtnyi jutalomban részesítette.

*

15. *Kiefer Péter*, II. sz. csendőrkerületbeli örmestert, a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma, kötelességhez tevékenysége és eredményes működése elismerésül, a honvédelmi miniszter úr dicsérő okirattal tüntette ki.

*

16. *Wolf Mihály*, I. sz. csendőrkerületbeli csendőr.

Egy fegyveres katonaszökevény kézrekerítése.

Támbor József, «báró Bils» cs. és kir. 51. sz. gyalogezredbeli gyalogos, 1893. évi április hó 22-én teljesen felöltözve és felfegyverkezve, immár negyedszer szökött meg Kolozsvárt állomásozó csapattestétől s daczára a széleskörű intézkedéseknek és az őrsök részéről teljesített legerélyesebb nyomozásnak, a szökevény elfogása hosszabb ideig nem sikerült.

Majdnem három havi eredménytelen nyomozás után, 1893. évi július hó 11-én, a *Wolf Mihály* csendőr járőrvezető és *Péterfi Miklós* csendőrből álló járőr a hídalmási őrsről, rendes szolgálata közben Nagy-Esküllő és Vajdaháza községek határpásztoraitól arról

értésült, hogy pár nappal azelőtt egy úri ruhába öltözött fegyveres ember a határban járkált, tőlük kenyeret és túrót kért, a csendőrök felől is kérdezősködött, azután pedig a «Burku» nevű erdő felé távozott.

Wolf csendőr járőrtársával azonnal az említett erdő felé indult és útközben találkozáván az őt ellenőrizni jött Fodor Lőrincz őrmester és Apáthy Domokos csendőrből álló ellenőrző járőrrel, a pásztoroktól imént nyert értesítést őrsparancsnokának azonnal jelentette.

A két járőr egyesülvén, előbb a fentemlített «Burku», azután pedig a Súlyomkő határában fekvő «Grecse» nevű erdőséget átkutatta. — Itt a járőr a pásztoroktól megtudta, hogy a keresett idegen férfi tényleg ezen erdőkben is járt, nekik — a pásztoroknak — Mannlicher fegyverét és tőltényeit távolról mutogatta, a csendőrök után is kérdezősködött és azt mondta, hogy ő az a híres Támbor József katona-szökevény s addig nem nyugszik és e vidékről el nem távozik, míg legalább egy csendőrt és Babucz, valamint Súlyomkő községek biráit a másvilágra nem küldi.

Az erdők eredménytelen átkutatása után, a mi késő estig tartott, Fodor Lőrincz őrmester a *Wolf* Mihály és Péterfi Miklós csendőrökből álló rendes járőrt a borsai őrs körletéhez tartozó Súlyomkő községbe küldötte azon meghagyással, hogy a község biráját az őt fenyegető veszélyre figyelmeztesse, a községben feltűnés nélkül Támbor után nyomozzon, azután pedig a község felső végénél lest tartson.

Ezen idő alatt Fodor Lőrincz őrmester Apáthy Domokos csendőrrel Babucz községbe ment, ott a birót szintén a veszélyre figyelmeztette, a községben eredmény nélkül nyomozott, azután pedig Súlyomkőre ment, hol a község végén lesben álló *Wolf* és Péterfi csendőröket éjjeli $\frac{3}{4}$ 12 órakor ellenőrizte s ezekkel, valamint Kanta János községi biróval a félreeső egyes házakat átkutatta; — eredmény nélkül.

Később, midőn már viradni kezdett, az őrmester

elrendelte, hogy addig, míg ő a kertek mögött és a kertekben nyomoz; *Wolf* és Péterfi csendőrök a községi biróval a község végén levő gyanus házakat kutassák át.

Midőn utóbbiak Pap Juon házához közeledtek, ennek neje éppen akkor jött ki az utcára és a csendőrök láttára láthatólag megijedt. *Wolf* csendőrnek az asszony magaviselete gyanusnak tűnván fel, egy ugrással az udvaron s onnan az ajtó előtt termett, de már akkor az ajtó belülről be volt zárva. Míg Péterfi csendőr az ablak mellett foglalt állást, *Wolf* csendőr az időközben hozzá szegődött asszonyt kérdőre vonta, ki habozás nélkül azt válaszolta, hogy az ajtót bizonyára ama idegen zárta be, ki az éjjel náluk hált és még most is benn van a házban.

Wolf csendőr erre «a törvény nevében» az ajtó kinyitását követelte, mire a ház belsejéből egy hang azt felelé, hogy «*az ajtót nem nyitom ki és az Istennek sem adom meg magam; mindenkint lelövök, ki a szobába behatolni meréssel.*» — Midőn pedig *Wolf* csendőr felszólítását ismételte, az idegen az ajtón keresztül egy lövéssel válaszolt, mely azonban senkit sem talált. Most már *Wolf* csendőr is és pedig az ajtón keresztül különböző irányban két lövést tett, melyek közül a második — mint utóbb kiderült — az idegen balkarját találta. A második lövés után az idegen felkiáltott: «*no most már megadom magam;*» mire *Wolf* csendőr, a lövések zajára időközben a helyszínére érkezett ellenőrző járőr közreműködésével a szobába hatolt, a Támbor József katonaszökevénynek bizonyult idegent letartóztatta, sebének bekötése után előbb Hidalmásra, majd másnap, azaz július hó 13-án Kolozsvárra szállította és a nála talált Mannlicher-fegyverrel és 24 tölténnyel a «báró Bils» cs. és kir. 51. sz. gyalogezred parancsnokságának átadta.

Támbor József sebének gyógykezeltetése végett az ezred által a kolozsvári cs. és kir. csapatkórházba adatott át, a honnan azonban 14 nap mulva, azaz július hó 28-án ismét, most már ötödször, megszökött és pedig ismét egy Mannlicher fegyverrel felfegyverkezve

Öt havi eredménytelen nyomozás után deczember hó 27-én megint a fenn nevezett *Wolf* Mihály csendőr — ezúttal Apáthy Domokos csendőrrel — rendes szolgálat közben értesült, hogy a veszélyes Támbor József katonaszökevény a borsai örskörlethez tartozó sólyomkői erdőkben megfordult. Ezen hír vétele után a járőr azonnal a mondott irányban indult, az útba eső községekben és erdőkben nyomozott s 29-én reggel 2 órától fogva Sólyomkő községben lest tartott.

Reggel 5 óra után a járőr a szökevényt az utcán megpillantotta, rögtön utána ment és megfelelő távolságról öt a fegyver letételére és megadásra szólítván fel; de ez futásnak eredt, majd a község végén egy kerítéssel fedett árokba bújván, onnan az öt üldöző csendőrökre tüzelni kezdett, mire ezek a tüzelést viszonzták.

A körülbelül félóráig tartott tüzelés alatt Támbor 15, a csendőrök egyenként 8 lövést tettek. A szökevény lövései közül egy sem talált, míg a csendőrök lövései közül — daczára a sötétségnek és a szökevény fedett állásának — 4 lövés a köpenyét, 1 a fegyverszíjját lyukasztotta át és 1 a fegyver zárkapcsolványát rongálta meg.

A járőr belátván, hogy így eredményre nem jut, ennél fogva egymástól elválva, a szökevényt megkerülni és fedett állásából kiszorítani igyekezett s midőn ez a járőrnek sikerült, a szökevény Prekupp György háza felé iramodott, de már ekkor *Wolf* csendőr egy ügyes ugrással mellette termett, torkon ragadta és a nyomban segítségére érkezett Apáthy csendőr közreműködése mellett — erős tusa után — földre teperte, lefegyverezte és megbilincselte.

Támbornál letartóztatása alkalmával egy Manlicher fegyver, 31 drb éles töltény, egy gyalogsági kard, egy katona köpeny, két zubbony, egy kék és egy zsávoly nadrág és egy pár bakkanec találtatott, mely tárgyakkal együtt a kolozsvári cs. és kir. állomásparancsnokságnak átadatott.

Hogy mily veszélyes gonosztevő volt Támbor József, kitűnik azon körülményből, hogy közvetlen az állomásparancsnokságnak történt átadása előtt a kolozsvári csendőrlaktanyában történt kikérdeztetése alkalmával ismételten mondá, meennyire sajnálja, hogy *Wolf* csendőrt, ki őt már egy ízben letartóztatta, továbbá Súlyomkö és Babucz községek biráit nem löhette le; kitűnik továbbá abból, hogy 3 ízben szökésért, lopásért és sikkasztásért összesen már 4-szer lett hadtörvényszékileg, legutóbb két évi nehéz börtönre ítélve s hogy a kajántói Fehér Lászlón elkövetett gyilkossággal is alaposan gyanúsítatik.

A honvédelmi minister úr *Wolf* Mihály csendőrnök, a felfegyverkezve csavargó Támbor József katonaszökevénynek általa két ízben is történt letartóztatása alkalmával, a szökevény heves fegyveres ellenállásával szemben tanúsított kötelességű és bátor magatartásáért teljes elismerését fejezte ki, a belügyminister úr pedig 50 frt jutalomdíjat engedélyezett.

*

17. *Jeremiás* Pál, VI. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető.

Feketeváros községben 1893. évi szeptember hó 4-én este $\frac{3}{4}$ 10 órakor tűz ütött ki és a nagy szélben csakhamar 28 házat, köztük a csendőr-laktanyát, elborították a lángok. A laktanya szobái bolthajtásosak lévén, nem éghettek ugyan be, mindazonáltal *Jeremiás* Pál őrsvezető, őrsparancsnok, elővigyázatból a kincstári tárgyakat a pinczében helyezte el és csak miután minden biztonságban volt, sietett a honlevő Pollák Jakab csendőrrel a rend fentartása és a tűzoltóság támogatása czéljából a községbe.

Ekkor történt hogy Herczog Miklós, ottani tűzoltó főparancsnok, a laktanya tőszomszédságában levő s már szintén égő saját házába behatolt, hogy holmijából a mit lehet, megmenthessen; de a nagy hőségtől és füsttől elkábulva, a szobában összerogyott. Segítségére sietett ugyan Karpf Lajos földműves, be is hatolt az égő házba, de Herczog Miklóson

nem segíthetett, mert a nagy füst már őt is fojtani kezdte és csak annyi ereje maradt, hogy — mivel az udvaron át már nem menekülhetett — a szoba utcza felőli ablakához vonszolta magát, hol a belélegzett füsttől elkábulva összerogyott,

Ezen pillanatban ért *Jeremiás Pál* örsvezető, egy másik utczából jövet, melynek házai szintén égtek, ismét a laktanya-épület elé s midőn a téren összegyülekezett nép feléje kiáltotta, hogy a szomszédházban két ember benszorult: az örsvezető minden habozás nélkül letette szerelékét és kalapját s — miután az udvaron át a házba nem mehetett be, a mennyiben az égő nádtető a keskeny udvarba lecsúszott és a bejáratot eltorlaszolta — a háznak az utcára szolgáló ablakfáját betörte és az ablakon áthatolt be a szobába.

Az ablak közelében azonnal megtalálta az örsvezető *Karpf Lajost* eszméletlenül a padlón elterülve, és sikerült is neki őt felemelni és az ablakon át — úgyszólván — kitolni. *Karpf*, ki a szabad levegőn csakhamar visszanyerte eszméletét, ilykép szerencsésen megmenekült a tűzhaláltól.

Nehezebben ment a dolog *Herczoggal*. *Jeremiás* örsvezető ugyanis sokáig eredménytelenül kereste *Herczogot* s minthogy a szobában uralgott nagy hőség és füst őt is kábítani kezdte, ismételten kénytelen volt az ablakhoz visszatérni, hogy kissé magához térjen. Végre hosszas keresés után megtalálta az eszméletlen *Herczogot* a konyhaajtó küszöbén, felnyalábolta és nagy megerőltetéssel az ablakhoz czipelte, azon át azután *Hollisch János* pinczemester segítségével a szabadba kivitte s a laktanyakert kerítésénél letette, hol *Herczog Miklós* az örsvezető által alkalmazott élesztgetési kísérletek után csak hosszabb idő múlva nyerte vissza eszméletét.

Ezen férfias, bátor és önfeláldozó tettének elismeréseül a honvédelmi minister úr *Jeremiás Pál* örsvezetőt dicsérő oklevélel tüntette ki.

18. *Kovács Buna* József, II. sz. csendőrkertületbeli cz. őrmester.

Már az 1892. évi zsebkönyvben (a 153. l.) volt alkalmunk *Kovács Buna* József, akkor még őrsvezető, dettai őrsparancsnok eredménydús működésével megismerkedni.

Az időközben cz. őrmesterré előléptetett *Kovács Buna* József 1893. évi márczius hó 2-án a dettai őrsről Vingára áthelyeztetvén, ezen őrsön is csakhamar tanujelét adta ügybuzgóságának és fáradhatatlan tevékenységének.

A sok közül csak az alábbi 3 esetet akarjuk annak bizonyosságául kiemelni, hogy mily kötelességűen és mily szakértelemmel kezeli *Kovács Buna* József őrmester a közbiztonsági szolgálatot.

1. Az 1893. évi április hó 22-én ellenőrző szolgálatba kivezényelt *Kovács Buna* József cz. őrmester és Troszt János csendőr szolgálatuk teljesítése közben Knéz község előljáróságától tudomásul vették, hogy a knézi határban levő mezei kútban aznap d. e. 10 órakor Mayer Mátyás földműves egy 2 évesnek látszó, ismeretlen leánynak hulláját találta.

A járőr ez ügyben a nyomozást bevezetvén, 49 órai igen fáradságos, erélyesen, ügyesen és észszerűen keresztül vitt nyomozás után tettesként Mariu, szül. Pani Lyubicza, nagyfalusi lakosnét, a meggyilkolt gyermek saját édesanyját, derítette ki.

Ez, az esetre vonatkozólag, hosszas tagadás után előadta, hogy január havában törvényes férjétől, Mariu Arsa nagyfalusi lakostól családi viszályok miatt megszökött és Varjasra ment, hol Erdelyán Brankov, ottani lakossal április 9-éig vadházasságban élt, kihez megszökése után pár nap múlva 2 éves, Szlava nevű leánykáját is — törvényes férjétől erre engedélyt kapván, mivel ahhoz többé visszatérni nem akart — elhozta. Április hó9-én Erdelyán Brankovtól is eltávozott és kis leányával együtt nagybátyjához, Radu Pain varjasi lakoshoz ment; de miután ez sem őt, sem leánykáját házába befogadni nem akarta, a

következő napon, azaz április hó 10-én, Knéz község felé eltávozott azon szándékkal, hogy leánykáját útközben meggyilkolja, ő maga pedig Knézen szolgálatba áll. Ezen szándékát az asszony végre is hajtotta. A mint ugyanis menetközben a knézi határban levő mezei kúthoz ért, kis leánykáját karjainál megfogva a kútba dobta, ennek megtörténte után pedig útját folytatva, Knézre ment és ott Milovan Mitánál szolgálatba állt, hol a járőr őt meg is találta, letartóztatta és azután az igazságszolgáltatás kezébe át szolgáltatta.

Ezen büntény kiderítése annál nehezebb volt, mivel Mariu Lyubiczát undok tettének elkövetésénél senki sem látta és ő erről senkinek sem tett említést.

2. A vingai örs 1893. évi május hó 10-én a knézi községi elöljáróság útján arról értesült, hogy Szubotyán Szima, knézi lakos a községi legelőn délután $\frac{1}{2}$ 2 óra tájban meggyilkolva találtatott.

Ez ügyben nyomozó járőrként kivezényelt *Kovács Buna* József cz. őrmester, Szigethi János örsvezető és Troszt János csendőrnek 26 órán át teljesített, igen ügyes, leleményes és körültekintő nyomozás után sikerült mint tetteseket Moldován Maxa és Nika knézi juhászokat kideríteni, mely nyomozást felette megnehezítette azon körülmény, hogy a tett színhelyének közelében senki sem volt s hogy a meggyilkolt aznap délután $\frac{1}{2}$ 1 óra tájban a községi korcsmából részegen távozott el, de hová, arra nézve a járőrnek senki sem adhatott felvilágosítást.

A tettesek hosszas tagadás után cselekményük végrehajtását a következőleg adták elő:

Említett napon délután $\frac{1}{2}$ 1 óra tájban látták Szubotyán Szimát részeg állapotban a községi korcsmából kijönni s a községi legelő felé menni. Miután Szubotyán már megelőzőleg több ízben megverte Moldován Maxát, ezért elhatározták, hogy ez alkalmat bosszújuk kielégítésére felhasználják; miért is utána mentek és a legelőre érve, őt — a nélkül, hogy ő vagy más valaki őket észrevette volna — hátulról hirtelen megrohanták, a náluk levő botokkal fejére

2—3 ütést mértek és mivel még életjelt tudott magáról adni, késeikkel összesen 9 szúrást ejtettek rajta, minek következtében Szubotyán rögtön meghalt. A tett elkövetése után mindketten gyorsan elhagyták a legelőt, a nélkül hogy őket valaki láthatta volna.

Ezen beismerő vallomás után a két juhász letartóztatva, a bűnjelekkel együtt a bíróságnak átadatott.

3. Ugyancsak a vingai örs 1893. évi augusztus hó 31-én a baraczházi községi eiöljáróságtól azon értesítést vette, hogy Pépa Péter, ki Capdébo Sándor temesvári lakos baraczházi földbirtokán mint kocsis szolgált, az istálló előtt levő ágyában augusztus hó 30—31-e közötti éjjelen ismeretlen tettesek által meggyilkoltatott.

E hír vétele után *Kovács Buna* József cz. örmester, *Szigethi János* örsvezető, *Szekeres József* és *Schopper József* csendőrök azonnal a tett színhelyére siettek és 36 órai fáradságos nyomozás után tettesként a meggyilkolt törvényes feleségét, Pépa, szül. *Kenzinger Katharinát* és az ugyanazon uraságnál szolgáló kertészt, *Uti Mihályt* kiderítették, kik. bár eleinte, különösen az asszony, mindent elkövettek hogy a járórt tévútra vezessék és a gyanut magukról elhárítsák; az ellenük felmerült gyanúkokok súlya alatt összetörve, a gyilkosság elkövetését illetőleg a következőket vallották:

A tett elkövetése előtt körülbelül 3 héttel, Pépa *Katharina Uti Mihálylyal* abban állapodott meg, hogy Pépa Pétert ki a köztük folytatott szerelmi viszonyt nem akarta túrni, elteszik láb alól és azután együtt fognak élni. *Uti Mihály* akkor meg is kísérlette Pépa Pétert agyonütni, de miután ez a kísérlet alkalmával felébredt, tervük kivitelét későbbre halasztották.

Hogy Pépa Pétert biztonságba ringassák és tervüket könnyebben és biztosabban kivihessék, a czinkosok most már abban állapodtak meg, hogy az eredetileg az istállóban elhelyezve volt ágyat az istálló elé hozzák és ezentúl az asszony mindig férjével együtt fog az ágyban aludni. Így is történt

Augusztus 30-án éjjel Uti Mihály, ki az asszonytól kapott tarka női inget öltött magára hogy ruhája a frecskendező vér által be ne szennyeztessék, fejszével kezében az istálló előtt levő ágyhoz, melyben Pépa Péter feleségével aludt, észrevétlenül közeledett, az asszonyt felköltötte és mialatt az a dunyha alá rejtőzött, a mélyen alvó férj fejére a fejszével 4 ütést mért. Miután Pépa Péter e fejszecsapások daczára nem halt meg rögtön, az asszony kibujt a dunyha alól és Uti Mihály segélyével férjét megfojtotta.

A gyilkosság megtörténte után, félrevezetés czéljából, az istállóban volt lovak közül kettőt a kertbe vezettek és ott megkötötték. Azután Uti Mihály a fejszével a tett színhelyéről elillant, a nő pedig, miután a vérrel borított tarka női inget a kertben elásta, az ugyanazon udvarban lakó Viris Florián tehenészhez szaladt, azt felébresztette és neki jajgatva elpanaszolta, hogy férjét két oláh meggyilkolta és 2 ló elrablása után megszökött.

Viris Florián e rémhír hallatára azonnal felkelt, az udvarban lakó többi cselédek is felköltötte és azokkal, valamint a jajveszéklő Pépa Katharináva a rablógyilkosok üldözésére sietett. A lovakat a kertben meg is találták, de a gyilkosoknak nyoma veszett, miért is reggel az esetről a községi előljáróságot értesítették, mely azután rögtön a vingai csendőr-örsöt értesítette.

A letartóztatott Pépa Katharina és Uti Mihály az előkerült bűnjelekkel együtt a bíróságnak átadattak.

Kovács Buna József cz. őrmester a fennebb részletezett három gyilkosság tetteseinek gyors kiderítése által újból beigazolta, hogy a közbiztonsági szolgálat iránt valóban előszeretettel viseltetik, melytől vezéreltetve — a mint örskörletében valami közbiztonsági zavar előfordul — kötelességükön ő maga személyesen vezeti be a nyomozást, a nyomozás közben semmi nehézségtől, fáradságtól vissza nem rettenve nem nyugszik meg mindaddig, míg a tetteseket — bármily nehéz körülmények között is — ki nem deríti.

Mint őrsparancsnok alárendeltjeire a legjobb befolyással van, azokat a gyakorlati nyomozó és kutató szolgálatban eredményesen kioktatja és sikerteljes működése által úgy az őrs jó hírnevét, mint a csendőrség tekintélyét emeli.

A felsoroltak alapján a honvédelmi minister *Kovács* Buna József cz. őrmestert, érdemteljes működése elismeréseül — immár másod ízben — dicsérő okirattal tüntette ki, a belügyminister úr pedig 50 frt-nyi jutalomdíjban részesítette.

*

19. *Nagy* Mózes, I. sz. csendőrkerületbeli őrsvezető, nagy-selyki őrsparancsnok, értesülvén hogy a csicsó-holdvilági erdőben 1893. évi június hó 19-én a kutyák egy emberi hullát kapartak ki és annak csontjait széthordták: a nyomozást Szilágyi István csendőrrel azonnal bevezette és 27 órai leleményes és észszerű eljárása folytán beszerzett adatok alapján nemcsak a már oszlásnak indult hulla felismerését eszközölte, hanem az ezután folytatott erélyes nyomozás során a tetteseket is kiderítette és letartóztatta.

A kutyák által kikapart hullában Sztrazsa Szonu, csicsó-holdvilági lakos ismertetett fel, kit *Mihu Niculae* és *Juon*, keszleri lakosok május hó 15-én meggyilkoltak és a csicsó-holdvilági erdőben elrejtettek.

Pár napra reá az egerbegyi határban *Litscher* Mihály vasuti őr gyanus körülmények között halva találtatott.

Ezen bűnesetet is *Nagy* Mózes őrsvezető Patakfalvi Mihály csendőrrel nyomozás alá véve, a gyilkosság tetteseit kiderítette, letartóztatta és a bíróságnak átadta.

Nagy Mózes őrsvezető ezen két szép eredményt megelőzőleg a lefolyt két évben őrskörletében és annak szomszédságában — többek között — öt nagyobb betöréses lopást, 1 rablást és 1 gyujtogatást, illetve azok tetteseit a lehető legrövidebb idő alatt kiderí-

tette s három egyént gyilkosságért, hármat rablásért, nyolczat betörési lopásért és egyet gyujtogatásért letartóztatván, azokat a teljes bizonyítékokkal és sok bűnjellel az igazságszolgáltatás kezébe átadta.

Ezen buzgó és derék őrsparancsnokot a honvédelmi minister úr, eredményes működése és fáradhatlan tevékenysége elismeréseül, dicsérő okirattal tüntette ki.

*

20. *Szabó* Pál, V. sz. csendőrkerületbeli cz. őrsvezető.

A galgóczi-lipótvári vasuti állomáson az 1893. évi nyár folyamán, de különösen szeptember és október hónapokban a lopások napi renden voltak. A lezárt teherszállító-kocsik feltörettek és azok rakományából különféle tárgyak, de különösen finom posztó és csipkék lopattak el, a személy-szállító kocsikból pedig a lószőr pamlagok és bársony behuzatok, a raktárakból — lopott kulcs segítségével — élelmi és fűszerárúk és kőszén. Egyáltalában a vagyonbiztonság a vasuti állomáson rendkívüli módon volt megingatva.

Ezen lopások tetteseinek kiderítése annál inkább ütközött nehézségekbe, mivel — a mint utólag kiderült — a lopásokat maguk a vasuti alkalmazottak követték el, kiknek hivatalbeli kötelességük lett volna a szállítmányok biztonsága felett örködni.

Szabó Pál cz. őrsvezető, galgóczi őrsparancsnok, jöllehet csak október hó 1-én lett az őrsre áthelyezve és így alig volt még alkalma a viszonyokkal megismerkedni, teljes odaadással hozzáfogott a megingatott vagyonbiztonság helyreállításához és addig nem nyugodott, míg végre november hó 20-án és a következő napokon neki és *Storteczki* János csendőrnek, ki őt a nyomozásban hathatósan támogatta, sikerült a tettéseket két vasuti gyakornok személyében kideríteni és letartóztatni.

Ezen nyomozás folyamán sok oly tárgy is került elő, melyeknek ellopásáról magának az állomásfőnöknek sem volt tudomása; másrészt olyanok is, me-

lyekről nem volt megállapítható, hogy azok a szállítás közben mely állomásról veszték el?

Az orgazdától elkobozott tárgyak a 2000 frtnyi értéket túlhaladták; miből kivehető, mily kárt okozott ezen tolvajszövetkezet.

Még egy más esetnél is kimutatta *Szabó* cz. örsvezető, hogy örskörletében a vagyonbiztonság épségbentartását szíven hordozza.

Felső-Zéle községben ugyanis 1893. évi november hó 4-én Horváth György pajtája leégett; a nyomozás ugyan azonnal megindított, de eredményre nem vezetett.

Ugyanazon hó 27-én Felső-Zélen ismét tűz volt, mely alkalommal Ondricska János és Szonák Mihály pajtái égtek le.

Az ekkor *Szabó* Pál cz. örsvezető vezetése alatt megindított nyomozás kiderítette, hogy az említett két tüzeset gyujtogatásból eredt és mindkét esetben a gyujtogatás Varga János felső-zélei lakosra reá bizonyított, ki még azt is beismerte, hogy egy alkalommal az ottani plebános pajtáját is fel akarta gyujtani, de e terve kivitelében megzavartatott; beismerte továbbá azt is, hogy elhatározott szándéka volt a községet nyolcz ízben felgyujtani. Varga János vallomása arra enged következtetni, hogy ő pyromaniában szenved, így tehát letartóztatása által *Szabó* cz. örsvezető a községet az elpusztulástól s a lakoságot kiszámíthatlan kártól mentette meg.

Az eseteltek szerint *Szabó* Pál cz. örsvezető kötelesség-hűségének, szolgálati buzgóságának és ügyességének oly kiváló jelét adta, hogy méltán kiérdemelte a honvédelmi minister úr által részére kiállított dicsérő okiratot.

*

21. *Tölli* Pál és

22. *Orosz* Mihály czimz. örsvezetők,

23. *Stern* Gábor és

24. *Nagypál* István csendőrök a VI. sz. csendőrkerület állományában.

Tölli Pál cz. őrsvezető, ki a baranyamegyei szerdkényi őrsparancsnokságot 1893. évi december hó 8-án vette át, örskörletének megzavart közbiztonsági viszonyai iránt eleitől fogva oly kötelességhű érdeklődéssel viseltetett és oly dicséretes tevékenységet fejtett ki, hogy rövid idő alatt egy Baranya vármegyében már évek óta garázdálkodott, kiterjedt tolvajbandát és annak számos orgazdáját leleplezte.

Ugyanis 1893. évi december hó 27-én virradóra ifj. Czirer József kátoly-pusztai bérlő kárára, zárt irodájának feltörése után, 441 frt készpénz lopatott el. A *Tölli* Pál cz. őrsvezető és *Stern* Gábor csendőrből álló járőr a nyomozást ugyan azonnal megejtette, azonban eredményre csak annyiban jutott, hogy megállapította, miszerint a tettesek csak cigányok lehettek és mivel azokat összeszedni nem lehetett; az őrsvezető a további nyomozást a legközelebbi vásárig halasztotta el.

Véletlenül 1894. évi január hó 2-án az örskörlet-hez tartozó Német-Bóly községben országos vásár tartatott s miután ezen vásárra a környékbeli cigányok mind ellátogatni szoktak, *Tölli* cz. őrsvezető ezen alkalmat felhasználva, magát három csendőrrel vásárfelügyeletre kivezényelte és úgy csendőreit, mint a mohácsi őrsről ugyancsak vásárfelügyeletre megjelent *Orosz* Mihály cz. őrsvezető és *Nagypál* István csendőrből álló járőrt is utasította, hogy a cigányokat feltűnés nélkül figyelemmel kísérik.

Míg *Tölli* cz. őrsvezető néhány gyanus cigányt feltűnés nélkül a község házához kísért, *Orosz* Mihály őrsvezető és *Nagypál* István csendőr két cigány asszonyt — *Petrovits* Pálnét és *Sárközi* Annát — éppen akkor fogott el, midőn ezek a vett csizmákat egy-egy 50 forintos államjeggyel akarták kifizetni, miért is a járőr a két asszonyt is a község házához kísérte. Kinyomoztatott még a vásárban az is, hogy a cigányok Borjád községben december hó 31-én a korcsmában nagyban mulattak és csupa 10 forintosokkal fizettek.

A vásár után az elfogott cigányok — számszerint 4 férfi és 2 nő — a szederkényi örsre kísértettek, minek megtörténte után Tölly cz. örsvezető az örskörletben lakó összes cigányokat összefogatta és azután a kikérdezéshez fogott. A cigányok a keresztkérdések által zavarba ejtve, ellenmondásokba keveredtek és csakhamar beismerték az ifj. Czirer József bérlőnél elkövetett betöréses lopást, mely esetnek részletes kiderítése és a bűnjelek megszerzése iránt fogatosított nyomozás folyamán még 20 betörés, 10 lopás és 1 lólopás derített ki, mely bűncselekmények által okozott kár a 3122 frtot túlhaladta.

A nyomozás során beszerzett bizonyítékok alapján Kolompár József Ferencz babarci, Petrovits Pál kékesdi, Kovács Ferencz, János és Miska borjádi, Kovács Ádám I. és II. Petrovics János német-bólyi, Bogdán (hatos) János mesztegyei, Kolompár Rózi bajai cigányok és Tringer József kátoly-pusztai lakos, mint tettesek, Kovjanics Simon és Illés Szávó borjádi lakosok többrendbeli orgazdaság miatt a szederkényi örs által letartóztatottak és a megszerzett — mintegy 1500 frtnyi értéket képviselő — bűnjelekkel a mohácsi kir. járásbiróságnak átadottak, hová még 33 orgazda is feljelentetett.

Ezen fényes eredménnyel végződött nyomozás, mely 20 napon keresztül szakadatlanul folyt, a mily jótékony hatással volt a lakosságra, ép oly elrettentő példa azokra, kik a vagyonsbiztonságot veszélyeztetik.

Ezek alapján a honvédelmi minister úr Tölly Pál cz. örsvezetőt, kinek ezen nagyszabású és tapintatosan keresztül vitt nyomozásban oroszánrésze volt, valamint Orosz Mihály cz. örsvezetőt és Stern Gábor s Nagypál István csendőröket, kik Töllyt a nyomozásban hathatósan támogatták, dicsérő okirattal tüntette ki, míg a belügyminister úr Tölly cz. örsvezetőnek 60, Orosz cz. örsvezetőnek 40, a két csendőrnek pedig 30—30 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

25. *Szemánn* József, IV. sz. csendőrkerületbeli csendőr járőrvezető Pievara András csendőrrel 1893. évi augusztus hó 12-én éjjel 1 óra tájban Nagy-Sárosról az eperjesi őrsre bevonulván, Jánszky József őrmester őrsparancsnok által a Soóváron fenyegető árvízveszély miatt az eperjesi rendőrség támogatására kirendeltetett. A járőr ezen parancs folytán azonnal Soóvárra indult és a vasuti állomáshoz nem messze eső hídnál Hovan János eperjesi rendőr szakaszvezetővel, Magyar András és Krajnyák András rendőrökkel, valamint Berger Sámuel eperjesi vendéglőssel s ennek Porczik nevű bérszolgájával s végül Turek nevű malombérlőnek Göttlicher Hugó főmolnárjával találkozott, kik már Eperjesre visszajöttek.

Miután a járőr a nevezettektől tudomást nyert arról, hogy Göttlicher főmolnár családja a Turek-féle malom közvetlen közelében levő és az árvíztől már teljesen ellepett házban benrekedt s hogy a család megmentésére az árvízen át senki sem mer az épületbe behatolni: a járőr az összes emberekkel a helyszínére sietett. Oda érve, *Szemánn* csendőr, miután fegyverzetét Pievara csendőrnek átadta, csaknem nyakig érő vízben, a rendőrszakaszvezető lámpájának gyér fénye mellett, a nagy sötétségben meg nem határozható távolságban fekvő épületig hatolt. Példáját követte a két rendőr is, a mennyiben az egyik rendőr *Szemánn* csendőrbe, a másik pedig társába fogózkodott és így nagy ügygyel-bajjal, miután a nagy sötétségben a megáradt víz által sodort fákra és egyéb holmikra is kellett ügyelniök nehogy ezek által elsodortassanak és menthetetlenül elpusztuljanak, mindhárman szerencsésen bejutottak a veszélyeztetett házba.

Itt megtalálták a főmolnár feleségét és 5 kis gyermekét, kiket azután az 1—1.5 méter magasságú vízből a 20 lépésnyire fekvő, erős kőanyagból épült gőzmalomba ugyancsak az árvízen át áthurezoltak, illetve az asszonyt és 2 gyermeket *Szemánn* csendőr egyenként vitte át ölbe fogva a vizen és biztonságba

helyezte a malomban, míg a másik 3 gyermeket a 2 rendőr mentette meg.

Ezen nemes és bátor tényeért a honvédelmi minster úr *Szemán* József csendőrnek teljes elismerését fejezte ki.

*

26. *Hollós* Vilmos és

27. *Miklós* Péter őrmesterek,

28. *Horváth* József és

29. *Goricsáner* Ignác csendőrök a VI. sz. csendőrkerület állományában.

Wurm Albert dombovári gabnakereskedő kárára, 1893. évi június hó 6-án éjjel, háza falának kibontása és a szobájában levő íróasztal feltörése után, 3565 frt készpénz és 1865 frt értékű váltó és értékpapír ellopatott.

Az eset tudomásul vétele után **Buday Gyula** hadnagy, szegzárdi szakaszparancsnok vezetése alatt a nyomozás megindított, de a 9 napon át tartott nyomozás daczára, a tetteseket illetőleg eredményt elérni nem sikerült, mert a gyanúsított egyének az összes bűnjeleket részben elrejtették, részben megsemmisítették.

A hosszas nyomozás eredménytelensége azonban a nyomozásban résztvett *Hollós* Vilmos őrmester dombovári és *Miklós* Péter őrmester sásdi őrsparancsnokot nem csüggesztette el, hanem kettőzött buzgalmat, tevékenységet fejtve ki, ügyesen és leleményességgel az adatok gyűjtésén fáradoztak és különösen a környékbeli közártalmú egyéneket titkon éber figyelemmel kísérték, mely eljárásuk hosszas és kitartó fáradozás után eredményre is vezetett.

Ugyanis Pandúr György egyházbéri és ennek veje Széll András magyar-hertelendi lakosok indokolatlan nagyobb mérvű birtokvásárlása és feltűnő költsége az ellenük táplált gyanut mindinkább megerősítette, miért is a két őrmester, midőn már nevezetteknek tettes voltát igazoló más adatok birtokába is jutottak, 1894. évi február hó 8-án ellenük nyíltan fel-

léptek és mindkettőnél egyszerre tartottak házkutatást. Ez alkalommal 4 drb adás-vevési szerződést és pedig Széll Andrásnál egy drb 1000 forintos birtokról szólót, Pandúr Györgynél pedig egy drb 140, egy drb 200 és egy drb 480 forintos birtokról szólót találtak, mely adás-vevési szerződések a kérdéses lopás elkövetése után, rövid időközzel egymás után lettek megkötve és pedig a rendes szokástól eltérőleg nem a községi előljáróság, hanem a gyanu elhárítása céljából ügyvédek közbenjötté mellett. Széll András a birtokot saját nevére, ellenben Pandúr György a neje nevére iratta át.

A már előzőleg beszerzett adatok alapján és most feltalált szerződések elkobzása mellett mindkét gyanúsított egyén letartóztatott s miután az anyagi viszonyaikat többszörösen felülmúlt gyors és nagyobb mérvű birtokvásárlásra fordított pénz holszerzését beigazolni nem tudták, az eléjük állított bizonyítékokkal szemben tagadásuk sikertelenségét belátva: a Wurm Albert kárára elkövetett betörési lopást beismerték és a végrehajtást illetőleg a következőket adták elő.

Széll András 1893. évi május havában templomba menés ürügye alatt többször fordult meg Dombóváron, hol Kánya Teréz, Wurm Albertnél szolgáló nőcseléd ismerésével találkozáván, a gabonakereskedő vagyoni állapota után tudakozódott. Kánya Teréz elbeszélte neki, hogy gazdájának igen sok pénze van s készségesen leírta azon szoba belsejét is, hol gazdája az asztal fiókjában a pénzt tartogatni szokta.

Széll András ezen tényállást apósával, Pandur Györggyel közölte, minek folytán elhatározták hogy Wurmnál betörnek. Miután előzőleg Széll még egyszer elment Dombóvárra és Wurm udvarában helyszíni szemlét tartott, június hó 6-án este Pandur György és Szél András, magukkal víve egy szántóeke csoroszlát és egy vésőt, bementek gyalog Dombóvárra. Ott a vasút mellett bevárták, míg Wurmnál minden elcsendesedett, azután megközelítették

a házat és annak udvarfelőli falát kiásták. Az ekként támadt résen Széll a szobába hatolt, itt gyufa gyújtása mellett a véső segélyével az asztalt felfeszítette és az abban talált pénzt és értékpapirokat a nyíláson át Pandur Györgynek kiadta, azután pedig gyorsan a közelfekvő sásdi erdőbe menekültek. Itt a pénzen osztozkodtak: mindegyikükre jutott 1600 frt, azonkívül Széll még 300 frttal többet kapott, hogy azt Kánya Teréznek a nyújtott segélyért átadja, ki azonban 200 frttal megelégedvén, Széll a többit elköltötte. A pénz mellett talált váltókat, értékpapirokat és más iratokat, nehogy nyomra vezessenek, még az erdőben elégették.

Ezen beismerő vallomás után a letartóztatott tettesek még beismerték, hogy a házkutatás alkalmával náluk előtalált négy drb adás-vevési szerződésben megnevezett birtokokat ezen betörés útján szerzett pénzen vásárolták s hogy Széll a lopott pénzből két lovat és egy borjút 300 frtéért, Pandur pedig egy tehenet 70 frtéért vásárolt, a többi pénzt pedig elköltötték.

A nyomozás folyamán a betörésnél használt csoroszla és véső is előkerülvén: Széll András, ki betörési lopásért már több ízben állott vizsgálat alatt, de mindannyiszor kisiklott, — Pandur György, ki lopásért három ízben összesen 10 évet ült a fegyházban, továbbá Kánya Teréz, ki lopásért négy hónapra, — Pandur Györgyné, ki lopásért egy és fél évre, — Széll István, ki verekedésért egy és fél évre volt már előzőleg elítélve, valamint Széll Andrásné veszélyes zsebtolvajnö, mint kik a fent leírt nagymérvű betörési lopás elkövetése és elpalástolása érdekében vállvetve közreműködtek, az előtalált összes bűnjelekkel együtt az illetékes bíróságnak átadattak.

Ezen szép eredmény elérésében kiváló érdem illeti meg **Buday Gyula** hadnagyot, ki az őrmesterek eredményes fellépése után azonnal a helyszínére sietett és a nyomozás értelmi vezetését eszközölte:

azonban *Hollós* Vilmos őrmester dombovári és *Miklós* Péter őrmester sásdi őrsparancsnokoknak, valamint az ezekkel együtt működött *Horváth* József dombovári és *Goricsaner* Ignác sásdi őrsbeli csendőröknek tulajdonítható a főérem, hogy ezen nagyszabású bűncselekmény hónapokon át tartó, lelkiismeretes, fáradságot és áldozatot nem kimélő, leleményes utánjárás és hét napi küzdelmes nyomozás után teljesen kiderítettett.

Az ez alkalommal tanúsított kötelességhű, ügybuzgó és ügyes magatartás és eredményes eljárás elismerésül a honvédelmi miniszter úr *Hollós* és *Miklós* őrmestereket s *Horváth* és *Goricsaner* csendőröket dícsérő okirattal tüntette ki.

*

30. *Draženović* Tamás, magyar királyi horvát-szlavon csendőrőrmesternek a közbiztonsági szolgálat terén, hosszú időn át tanúsított ügybuzgó és eredménydús működéseért a m. kir. honvédelmi minister úr teljes elismerését fejezte ki, a horvát-szlavon-dalmát bán úr 60 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

31. *Rozsi* István őrsvezető,
32. *Reickord* Imre,
33. *Tóth* Márton,
34. *Bálint* Károly,
35. *Kajsza* Ferencz,
36. *Kiss* János I,
37. *Kis* Gábor és
38. *Gálos* József csendőrök, a VI. sz. csendőr-kerület állományában.

A letenyei őrsről kivezényelt *Rozsi* István őrsvezető és *Reickord* Imre csendőrből állott járőr 1894. évi február hó 8-án éjjel a vecsehelyi szőlőhegyen több ízben elkövetett betörési lopások tettesei után nyomozván, a szőlőhegy átkutatása közben egyik elhagyott és nyitva talált pinczében, kukoriczaszálalom alatt egy borral telt hordóra bukkant, mely

látszólag nem régen lehetett ott elrejtve s melyen kívül gyertya-cseppek voltak észlelhetők.

Az ezen alapon megindított nyomozás folyamán *Rozsi* őrsvezető oly nyomokra bukkant, melyek sejtteni engedték, hogy egy szervezett betörő banda nyomára akadt; miért is őrséről még *Tóth Márton* és *Bálint Károly* csendőröket maga mellé rendelve, a talált nyomokon haladva, a nyomozást oly erélyesen és annyi körültekintéssel folytatta, hogy csakhamar sikerült egy veszélyes betörő bandát felfedezni, melynek szála Kis-Kanizsa és a somogy-megyei Horvát-Szt.-Miklós községbe nyúltak.

Ezen most már nagyobb szabású nyomozás biztosítása végett, *Rozsi* őrsvezető ide vonatkozó jelentése alapján a járőr megerősítése céljából még *Kajsza Ferencz*, *Kiss János I.* és *Kis Gábor* csendőrök a nagy-kanizsai őrsről és *Gálos József* csendőr a bánok-szt.-györgyi őrsről kivezényeltettek.

A 28 napon át folytatott, tapintatos és ügyes nyomozás során négy pinczebetörés, három magtárlopás, egy sertés- és öt tehenlopás, összesen tehát 13 bűncselekmény 1417 frtnyi kárértékben derített ki, tettesekként 13 gonosztevő letartóztatott, 17 egyén orgazdaság és bűnrészesség miatt feljelentett. Ezen bűncselekmények nem csak a tettesek beismerő vallomása, hanem a legénység ügyes és minden apró részletre kiterjedő kutatása folytán összeszedett számos bűnjel által teljesen tisztázva lett.

Ezen eredményes és fáradhatlan kitartással keresztülvitt nyomozásnál szerzett érdemeik elismerésül a m. kir. honvédelmi miniszter úr *Rozsi István* őrsvezetőt, *Reickord Imre*, *Tóth Márton*, *Bálint Károly*, *Kajsza Ferencz*, *Kiss János I.*, *Kis Gábor* és *Gálos József* csendőröket dícsérő okirattal tüntette ki, míg a m. kir. belügyminiszter úr *Rozsi* őrsvezetőt ezen felül még 30 forintnyi jutalomdíjban is részesítette.

39. *Malyáta* Ágoston őrmester és

40. *Traxler* György csendőr, a IV. sz. csendőrkerület állományában.

Zemplén megye Károlyfalva községében 1894. évi május hó 13 án tűz ütött ki és oly mérveket öltött, hogy a pusztító elemnek 50 lakház a melléképületekkel és a rom. kath. templom is áldozatul estek.

Azonnal a tűz kiütése után a sáros-pataki őrsről *Malyáta* Ágoston őrmester, Damó Ferencz czimz. őrsvezető s *Traxler* György és II. Tóth János csendőr a tűzoltás körüli segédkezés és a rend fenntartása céljából kivezényeltettek és mindent elkövettek, hogy a pusztító elemnek gát vettessék.

Ezen segélyszolgálat alkalmával *Malyáta* őrmester, *Traxler* és II. Tóth csendőrökkel Frei Istvánné lángban álló házához érvén, a körülálló emberektől értesült, hogy Frei Istvánné holmijait megmentendő, az égő házba berohant és nem bír többé kijönni.

Ezen hírre *Traxler* csendőr megkísérlette a házba való behatolást, de mivel az ajtó zsarátnok által el volt torlaszolva, ez neki nem sikerült. Ezen balsiker nem tántorította el *Traxler* csendőrt, hanem még inkább meggyőzvéen őt a benrekedt asszony veszedelméről, arra indította, hogy az ablakon áthatoljon be a szobába. Ennélfogva *Traxler* csendőr az ablakot bezúzáván, bemászott a szobába, hol azonban a nőt a legszorgosabb keresés daczára nem találta, miért is a fojtó füst és hőségtől kényszerítve, csakhamar ismét az ablakon át kimászott.

Midőn *Traxler* csendőr a kint levő embereknek kutatása eredménytelenségét elmondotta, azok azt felelték, hogy Freiné alkalmasint a szobával szomszédos kamrába menekülhetett. Erre *Malyáta* őrmester és *Traxler* csendőr fegyverzetüket és szereléküket II. Tóth csendőrrre bízták és mivel éjféli volt, hogy a sötétségben eligazodhassanak, Rák Ignácztól egy lámpát kértek és így felszerelve az ablakon át behatoltak a szobába és miután a lámpa pislogó fényénél meggyőződtek, hogy Freiné csak-

ugyan nincs ott, behatoltak a kamrába, hol csakhamar meglelték az asszonyt a földön fekvé, teljesen eszméletlen állapotban. Gyorsan megragadták, az ablakon át a szabadba kivitték és Rák Ignácz pajtájában elhelyezték, hol az asszonyt csak négy órai folytonos élesztgetés után sikerült ismét életre hozni.

Hogy *Malyáta* őrmester és *Traxler* esendőr ez alkalommal maguk is koczkára tették életüket, bizonyítja azon körülmény, hogy a szobát és kamrát az égő tetőzet okozta fojtó füst annyira betöltötte, hogy mindketten szemeiken megsérültek és öt napig állottak orvosi gyógykezelés alatt s alig egy percz múlva, hogy az asszonyt sikerült megtalálni és megmenteni, a ház padlása beszakadt s így ha a két bátor mentő gyors elhatározás helyett még egy ideig habozott volna, akkor úgy az asszony, mint ők maguk is menthetetlenül elvesztek volna.

Ezen önfeláldozó, emberszeretettől vezérelt tettükért a m. kir. honvédelmi minister úr úgy *Malyáta* Ágoston őrmesternek, valamint *Traxler* György esendőrnek is teljes elismerését fejezte ki.

*

41. *Pauer* Ferencz, III. sz. esendőrkerületbeli czimz. őrsvezetőnek az 1893. évben Kőszeg vidékén megtartott nagy hadgyakorlatok alkalmával tábori esendőr minőségében tanusított különös szorgalma, ügyessége és szolgálatkészségeért a m. kir. honvédelmi minister úr elismerését fejezte ki.

*

42. *Kormányos* János, II. sz. esendőrkerületbeli esendőrt az 1894. évi április hó 11-én Csongrádon dühöngött tűzvész alkalmával egy ember-életnek a tűzhaláltól gyors elhatározással és bátor elszántsággal történt megmentéseért a m. kir. honvédelmi miniszter úr dícsérő okirattal tüntette ki.

*

42. *Fejér Béla*, V. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek huzamosabb időn át, mint őrsparancsnok, de különösen mint segédoktató 10 éven át tanúsított kötelességű, pontos, igen buzgó és eredményes működéseért, valamint teljesen megbízható és kitünő magatartásaért a m. kir. honvédelmi minister úr teljes elismerését fejezte ki.

44. *Gábriel Alajos* és *

45. *Nagy Ferencz*, VI. sz. csendőrkerületbeli őrmesterek.

A sárvári «Korona» vendéglőben 1893. évi november hó 25-én éjjel Deák János és Koloszar János marhakereskedőtől 1207 frtot loptak el. A lopás gyanúja ugyan azonnal Horn Gyula országosan ismert zsebmetszőre háramlott, ki a lopás elkövetésekor a vendéglőben megfordult, de ezen egyénnek hosszabb ideig nem lehetett nyomára akadni, míg végre *Gábriel Alajos* őrmester zalaegerszegi és *Nagy Ferencz* őrmester sárvári őrsparancsnokoknak sikerült a Horn család tartózkodási helyét kipuhatolni és azt is megtudni, hogy a lopások főintézője, Horn Gyula, a kecskeméti rendőrség által mint katonaszökevény elfogatott és a budapesti cs. és kir. 4-ik hadtestparancsnokságnak átadatott.

A nevezett két őrmesternek sikerült az ügyesen és kitartással keresztülvitt nyomozás során a Horn család üzelveit teljesen leálcázni s bárha az érintett lopásból származó pénzt már elköltötték, mégis nyomról-nyomra, hiteles adatokkal sikerült a bíróság előtt bebizonyítani, hogy a sárvári pénzlopást csakugyan Horn Gyula követte el s hogy ő ezen, valamint más alkalmakkor elkövetett bűncselekmények útján szerzett pénzt családjával: Horn Imre, Kasák Mari, Horn Jenő, Keszler Teréz, Horn Gizella és Fischer Máriával, — kik a lopásokról szintén tudomással bírtak, sőt azok keresztülvitelénél maguk is segédkezet nyújtottak, — együttesen költötte el.

Ezen nyomozás alkalmával a két őrmester többek közt Horn Imre sáregresdi lakásán egy támlásszék hátában elrejtve, mintegy 600 frt értékű arany- és ezüst-ékszert talált, melyeknek egy része a Farkas Ferencz, Fenyvesi Miksa, Zsilinszki Miksa és társa, zalaegerszegi lakosok kárára 1891. évi február hó 26-án éjjel elkövetett ékszerlopásból származik.

Ezen bűncselekmények kiderítésében *Gábriel* és *Nagy* őrmesterek közel 25 napon át szakadatlanul nyomoztak s vasúton, előfogaton és gyalog nyolcz vármegyét utaztak be, a mi nem kis fáradságba és anyagi áldozatokba is került.

De fáradozásukat a legszebb siker koronázta, a mennyiben nyomozásuk által egy oly zsebmetsző banda lett leleplezve s megsemmisítve, mely gonosz tüzelmét éveken át országszerte a legnagyobb szemtelenséggel folytatta és a vagyonbiztonságot nagy mértékben veszélyeztette.

Ezen fáradhatlan és észszerűen keresztülvitt nyomozás alatt kifejtett ügybuzgalmuk és az elért siker elismerésül a m. kir. honvédelmi minister úr *Gábriel* és *Nagy* őrmestereket dicsérő okirattal tüntette ki, míg a m. kir. belügyminister úr részükre 25—25 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

46. *Nagy Mihály Lajos*, II. sz. csendőrkerületbeli czimz. őrmester.

A német-palánkai örshöz 1894. évi június hó 26-án az újvidéki kir. törvényszéktől azon felhívás érkezett, hogy Popper Móricz és Mutavcsics Blázsa bukini lakosoknál pénzhamisítás gyanuja miatt házkutatást tartson.

Ezen felhívást *Nagy Mihály Lajos* czimz. őrmester, német-palánkai őrsparancsnok, Paulik Ferencz csendőrrel, Febér Antal községi rendőrzvezető kirendelt tanú jelenlétében még az nap este hét órakor teljesítette, — de daczára az öt órai fáradságos kutatásnak — Popper Móricz lakásán semmi gyanúsat sem

találtak, másrészt pedig meggyőződtek, hogy Mutavcsics Blázsa nevű egyén Bukinban nem létezik.

Ezen eredménytelen kutatás után Nagy Mihály Lajos cz. őrmester felkereste Bukinban egy igen használható besugóját, kitől megtudta, hogy a pénzhamisítás miatt már büntetve volt és az őrmester által rég figyelemmel kísért Andrity Blázsa bukini lakos, az előtte való napon este egy egyfogatú kocsin Palánka felé kocsizott. E közlés az őrmesterben az Andrity ellen már rég táplált gyanút megerősítvén, a járőr a rendőrzetű kíséretében, bár éjjél már rég elmúlt, azonnal felkereste Andrity Blázst, ki ágyban fekvé találtatván, az őrmester által hozzáintézett azon kérdésekre: «kinél járt a múlt éjjél Palánkán? s mit hozott onnan kocsiján?» oly zavarba jött, hogy néhány perczig a legnagyobb erőlködés daczára sem tudott szólani, utóbb pedig az őrmester sürgető biztatására felkiáltott: «látom, nem lehet már kitérni, megmondom az igazat!» S ekkor azután elbeszélte, hogy a kérdéses alkalommal Englert Ferencz, német-palánkai lakosnál volt hamis pénzért, de eredménytelenül, a mit a rögtönfoganatosított házkutatás is igazolt.

A járőr Andrity Blázst magához véve, Palánkára ment, hogy ott Englerttel szembesítse. Palánkán június hó 27-én reggel negyed négykor megérkezve, a járőr Englertet azonnal az Andrity által előadottakra nézve kikérdezte, minek beismerése után Englert azt is elmondotta, hogy Andrity egy forintos államjegy magyar szövegű lenyomatával ellátott litograf követ és két drb — préseléshez szükséges — ónlemezt vitt el magával elrejtés végett. Englert még azt is beismerte, hogy 1893. év november havában a szerémszégi Vukováron Maszing János német-palánkai illetőségű egyén lakásán 50 forintos bankjegyeket készítettek, mely czélra Bécsből litograf köveket hozattak és az általa készített faalkatrészek és Szavits Milós ó-palánkai kovácmester által készített vas alkatrészekből egy gépet állított-

tak össze; a kövekre az 50 forintos bankjegyeket Englert rajzolta és a szintén Bécsből hozatott festékekkel sikerült a forgalomban levő 50 forintosokhoz teljesen hasonló bankjegyeket előállítani.

Ezen bemondás folytán az őrmester az őrizet alá vett Andrity és Englerttel Maszing János lakására sietett, hogy — miután maga Maszing János már rég fogva volt — most ennek nejét elfogja és egyúttal ott házkutatást tartson. Az Englert elfogatásáról értesült Maszingné azonban időközben hazulról megszökött, miért is az őrmester a házat felügyelet alá helyezvén, Maszingné felkutatására indult és nem sokára sikerült is neki az asszonyt egy magánháznál megtalálni. Kikérdeztetvén, eleinte semmiről sem akart tudni, de miután Englerttel szembesítettett és ez vallomását előtte ismételte, ennek behatása alatt az asszony beismerte, hogy az 1893. év november havában Wangler palánkai lakos hozta Englertet hozzájuk, a mikor is férje Englertnek 200 frtot adott, hogy azon Bécsben litograf köveket, festéket és más — a pénzhamisításhoz szükséges — kellékeket vásároljon, mely tárgyak azután férjének nevére a vasúton meg is érkeztek. Hat hónapi fáradozás után végre 1894. év május havában sikerült az első hamis 50 forintos bankjegyet hibátlanul előállítani, mire azután összesen 12,000 frt értékű hamis 50 forintosokat készítettek és a hamisítványokon Englerttel osztozkodtak. Englert a neki jutott 6000 frtot magához vette, míg ők a nekik osztályrészül jutott 6000 frtot a ház padlásán és az istállóban készített üregekbe, a gépet pedig a takarmányfészerben egy téglafalazat közé rejtették el. Férje egy drb 50 forintost a szerémmegyei Mirković községben június hó elején forgalomba hozott; ezen sikertől felbátorítva férje Dorner János ó-palánkai lakost tolmácsul maga mellé véve, Vukovarra szándékozott menni, hogy a többi hamis 50 forintoson túladjon. A vukovári hajókikötőnél azonban férjét a csendőrök elfogták, mire Dorner a

hamis pénzzel visszatért és őt a történekekről értesítette. Gyanítva, hogy férje elfogatásából kifolyólag nála házkutatást fognak tartani, június hó 25-én Brandelik Jakab német-palánkai lakos segélyével a gépet szétbontotta, farészeit összevágta és elégette, a litográf követ, festéket s más apró kellékeket pedig anyja, Schézer Zsuzsanna, kocsin Cséb alá vitte és ott a Dunába dobta.

Ezen vallomás alapján *Nagy Mihály Lajos* cz. örmester most a Dorner által Vukovárról visszahozott 119 darab hamis 50 forintos elkészítését tűzte ki feladatául. Hosszas kihallgatás és Maszingnéval történt többszörös szembesítés után végre Dorner János bevallotta, hogy a hamis pénzt Német-Palánkán Dorner Annánál rejtette el. A járőr rögtön oda ment, de az ügybe szintén beavatott Dornerné és leánya a járőr jövetelét észrevevén, a kamrában a földbe elásott hamis pénzt gyorsan kiemelték rejt-helyéből és a takaréktűzhelyben égő tűzre dobták, mit látva az épen belépő *Nagy Mihály Lajos* cz. örmester, kezével a tüzet el akarta oltani, de már csak a megszenesedett papirdarabokat ment-hette meg.

A járőr azután Maszingnéval tartott házkutatást, mely azonban csak annyiban járt eredménnyel, hogy a pénz rejthelye megállapított és a gép faalkatrészeinek hamuja megtaláltatott. Most a járőr Schézer Zsuzsánát vette elő, ki Csében azután megjelölte a helyet, hol a litográf követ és a többi magával hozott holmit a Dunába dobta. A járőr erre halászok segélyével e helyen kutatott és sikerült is a litográf követ az 50 forintos lenyomataival, egy festéktörő márványlapot és egy festékhúzó, továbbá egy pléhdobozt festékekkel, egy pléhdobozt terpentinnel, egy drb papírt az 50 forintos lenyomatával, egy drb kéregpapírt és egy szivacsot kihalászni.

Ezután Englertre került a sor, ki vonakodás nélkül bevallotta, hogy a neki jutott 120 drb 50 forin-

tost annak hallatára, hogy Maszing elfogatott, június hó 24-én a bukini erdőben elégette, minek felismerhető maradványait a járőr utóbb meg is találta.

E nyomozás folyamán a már megnevezetteken kívül még Weinrach György tovarisovai, Loparisz János privniczai, Wangler Ferencz ó-palánkai és Wilding György német-palánkai lakosok is letartóztatottak. Weinrach ugyanis két drb ónlemezt adott a gép összeállításához azon kikötéssel, hogy a hamisítványokból neki is jusson; nevezett június hó 28-án Obrováczon menekülés közben elfogatott és Palánkára kísértetett.

Loparisz pedig Maszing Jánossal a hamisítványok előállításához szükséges anyagok beszerzése végett majd Budapesten, majd Bécsben járt; a szövetkezet értelmi szerzői azonban Wangler és Wilding voltak, kik úgy Englertet, mint Maszingot a hamisítványok elkészítésére reábeszéltek és azok forgalomba hozatalánál Maszingnak kezére játszottak. Úgy Loparisz, mint Wangler és Wilding bűnrészesség miatt elfogattak és Német-Palánkára kísértettek.

Midőn a pénzhamisításnak tettesei, bűnrészesei és az összes bűnjelek Nagy Mihály Lajos cz. őrmester intézkedése folytán a német-palánkai község házában összegyűjtettek, az őrmester június hó 28-án az újvidéki kir. törvényszéktől táviratilag egy vizsgálóbíró kirendelését kérte, ki 29-én Német-Palánkán meg is jelent, a letartóztatottakat kihallgatta s miután bűnösségüket mindannyian beismerték, az összes bűnjelekkel Újvidékre kísértette be.

Nagy Mihály Lajos cz. őrmester, kit a nyomozás alatt Szabó Albert, Paulik Ferencz s Kuszturin Mátyás csendőrök és Tepliczki János prb. csendőr hathatósan támogattak, ezen 74 órán át tartott nyomozás során oly kiváló ügyességet és fáradhatlan buzgalmat tanúsított, hogy ezen eredményes működése elismerésül őt a m. kir. honvédelmi minister úr most már másodízben (l. 1894. évi zsebkönyv

206. 1.) dicsérő okirattal tüntette ki, míg a m. kir. belügyminister úr neki 40 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

47. *Sárfi Dániel*, VI. sz. csendőrkerületbeli csendőrt, a *Kund Béla*, Somogy megyei nagybirtokoson 1894. évben elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése körül tanusított, előjáróját — *Egyed József* hadnagyot, lengyeltóti szakaszparancsnokot — támogató, ügybuzgó és kötelességű, eszélyes és eredményes magatartásaért és működéseért, a m. kir. honvédelmi minister úr dicsérő okirattal tüntette ki, a m. kir. belügyminister úr pedig neki 50 frtnyi jutalomdíjat engedélyezett.

*

48. *Stern Hermann*, III. sz. csendőrkerületbeli őrmesternek az 1894. évben megtartott honvéd lovas hadosztály keretgyakorlatok alkalmával tábori csendőr minőségében általában, de különösen a vezérkari segédszolgálatba vágó feladatok megoldásánál tanusított jártassága, odaadó és igen buzgó magatartásaért a m. kir. honvédelmi miniszter úr elismerését fejezte ki, míg az ezen gyakorlatokhoz vezényelve volt többi lovas csendőrök, kik mint tábori csendőrök minden irányban igen jól megfeleltek s katonás magatartásuk, valamint erélyes fellépésük által kitűntek, érdemeikhez képest a III. sz. csendőrkerületi parancsnokság által dicsérő okirattal, illetve nyilvános megdicséréssel tüntettek ki.

*

49. *Földi Pál*, V. sz. csendőr kerületbeli czimz. őrmester.

Esztergom, Komárom, Nyitra, Pozsony, Győr, Pest, Nógrád és Hont vármegyék területén egy jól szervezett vakmerő tolvajszövetkezet évek óta tervszerűleg

több kisebb-nagyobb betörési lopást követett el a nélkül hogy a csendőrségnek lelkiismeretes utánjárása daczára ezen szövetkezet furfangos tagjait ki-puhatolni sikerült volna.

Végre *Földi Pál* ez. őrmester, esztergomi őrsparancsnok, — ki a nyomozások eddigi eredménytelensége daczára nem csüggedt el, hanem szakadatlanul újabb és újabb nyomok után puhatolt, — egyik besugójától névemlítés nélkül s csak általánosságban tartott, csekély jelentőségűnek látszó oly adat birtokába jutott, melynek alapján azután vas erélyével és fáradságot nem ismerő buzgalomával a leleményesen előkészített s ügyesen keresztül vitt nyomozás során 1894. évi május hó 6-án és a következő hónapokban a fennidézett megyékben elkövetett 32 bűnetet — 7047 frt kárértékben — kideríteni és a tetteseket, nevezetesen egy Gyuranka János nevű Trencsén megyei pruzsinai illetőségű kintornást és 7 társát a törvény kezébe szolgáltatni, 5 orgazdát feljelenteni s bűnjelként 19 nagy csomag rőfös árút, több rendbeli ruhát és egyéb tárgyat, valamint 329 frt 47 kr készpénzt elkobozni sikerült.

Ezen higgadt megfontolással és tervszerűleg vezetett nyomozásnál tanusított ernyedetlen buzgalma, odaadó, céltudatos és körültekintő működéseért *Földi* ez. őrmestert a m. kir. honvédelmi minister úr dícsérő okirattal tüntette ki, a m. kir. belügyminister úr pedig 50 frtnyi jutalomdíjban részesítette.

Lehoczky Florian őrsvezető, Palatinusz János, Krizsán István, Uram Mihály, Béla Pál, Tóth György, Szabó János, Sifter István, Nagy István és Keller István csendőrök, kik mind annyian a nyomozás alatt nemcsak lankadatlan buzgalmat fejtettek ki, hanem hivatásbeli kötelességüktől áthatva, tényleges közreműködésük által a szép eredmény eléréséhez nagyban hozzájárultak, az V. sz. csendőr kerületi parancsnokság részéről megfelelőleg dícsértettek meg.

50. *Gergely György* őrmester,
 51. *Lassú Lajos* ezimz. őrmester,
 52. *Ugrai Lőrincz* „ „
 53. *Bozsing József* „ „
 54. *László Samu*, örsvezető,
 55. *Bökönyi Lajos* „
 56. *Herner Imre* „
 57. *Borsi Gábor* „
 58. *Bernát Flora*,
 59. *Molnár Ignác*,
 60. *Tóth Vendel*,
 61. *Hoch Ferencz*,
 62. *Megbis Mihály*,
 63. *Vaderna Ottomár* és

64. *Szklepics Bálint* csendőrök a VI. sz. csendőr kerület állományában, a közbiztonsági szolgálat terén, különösen az 1893. évi tavaszi Duna áradások alkalmával, valamint a Dunamenti megyék területén működött lótolvaj, okmány- és pénzhamisító bandáknak*) kinyomozása és a tettesek letartóztatása körül történt közreműködés alkalmával tanúsított kötelességű és fáradságteljes tevékenységük s a jeles és közhasznú eredmények eléréseért a m. kir. honvédelmi minister úr részéről dicsérő okirattal tüntettek ki.

*

65. *Nagy Lajos* III. sz. csendőr kerületbeli őrmester.

Egy derék örsparancsnok.

Nagy Lajos őrmester 1891. július havában a borosjenői örsre örsparancsnoki minőségben áthelyeztetvén, e fölötté nehéz örsön a legnagyobb erélylyel és fáradhatlan buzgalommal kezdte meg és folytatta szolgálati működését; — hogy mily nehéz feladattal kel-

* 1. 121 lapon.

lett megküzdnie, mily eredményeket és sikereket tudott elérni, azt a következőkben ismertetjük.

A borosjenői örskörlet helyi és személyi viszonyok tekintetében Arad megye területén a legnehezebbek egyikének mondható; csak még egy évtized előtt ik az egész örskörlet egy alig itt-ott megszakadt erdős területből állott; az alsóbb néposztály vagyis az örskörlet népességének zöme famunkával foglalkozván folyton az erdőségben tartózkodott, minek következtében a teljesen míveletlen, minden törvénybe ütköző cselekményre, különösen lopásra, betörésre, utonállásra, rablásra, gyújtogatásra és az ember élete elleni bűncselekményekre hajló lakosság még inkább elvadult, erkölcsében még inkább süllyedt.

E népnek fő jellemvonása a bosszúállás; — vitás ügyét — ezelőtt — legtöbb esetben nem vitte a hatóság elé, hanem önmaga intézte azt el a saját módja szerint doronggal, fejszével, késsel, pisztolylyal vagy égő csóvával s ezen eszközökben ép oly kevéssé volt válogató, mint a hogy nem törődött a következményekkel. Gyakran egy korcsmai összeszólalkozás elegendő volt arra, hogy — napok múlva is — egyik a másikat leszúrja, vagy házát felgyújtsa.

Jellemzésül szolgáljanak a következő hiteles adatok: közvetlen a csendőrség szervezése előtt Borosjenőn, a község piacsterén, a déli órákban, a borosjenőiek egy több pandurból álló fogolykíséretet megtámadtak, a pandurokat igen súlyosan megverték, a foglyokat megszabadították s eleresztették; történt pedig mindez csupa rakonczátlankodásból a nélkül, hogy az erőszakoskodók az ügyben legkevésbé is érdekelve lettek volna. A járás főszolgabiráját — mivel intézkedése nekik nem tetszett — fényes nappal, kocsival, lóval együtt az árokba döntötték és megverték.

A korcsmákba pisztolylyal, vadászfegyverrel mentek, e helyiségekben csupa rakonczátlankodásból lövöldöztek s ivás közben összekapva nem ritkán egymásra lövöldöztek.

A kabátos embert az esteli szürkülettől kezdve bárhol találták, leverték és kirabolták.

A közártalmúak száma még 1891. évben Borosjenőn a 200-at, az örskörletben a 300-at meghaladta.

Nagy Lajos örmester mindennek előtt a helyi és személyi viszonyok ismeretét tette alapos tanulmánya tárgyává és midőn ezek folytán meggyőződött arról hogy az előforduló bűnesetek túlnyomó részben magán bosszúból erednek, minden kínálkozó alkalmat felhasználta arra, hogy a népet az önbíráskodás helytelen fogalmáról, annak káros következményeiről felvilágosítsa, őket mindennemű vitás ügyeikre és sérelmeikre nézve a törvényszabta út betartására terelje.

Ezen észszerűséggel, tapintattal, sok türelem és kitartással éveken át követett eljárása meghozta a kívánt eredményt, mert a mily arányban a vitás ügyek a hatóságok elé kerültek, ép oly arányban kevesbedtek a bosszúból eredő bűncselekmények, melyek különben azelőtt napirenden voltak.

Nagy Lajos örmester a helyi rendészeti ügyeket a törvények és szabályok által megengedett legnagyobb szigorral kezelte; a közártalmúakat szünet nélkül ellenőrizte, a gyanusokat megfigyelte; a közbiztonsági zavarokat szorgalommal, kitartással nyomozta, ily irányban kifejtett fáradhatlan tevékenysége, elért eredményei és sikerei folytán a köznép bizalmát, a jobb módúak szeretetét, a hatóságok elismerését és becsülését s minden tekintetbeni támogatását vívta ki magának, a mi további szolgálati működésére igen előnyös befolyással volt.

De legjobban dicséri ezen örmesternek helyes, czél-tudatos szolgálati működését, ernyedetlen szorgalmát, fáradhatlan tevékenységét, ambícióját azon fényes végeredmény, hogy a még csak néhány évvel ezelőtt is hirhedt borosjenői örskörlet ma már a nyugodt örskörletek közé sorolható, melyben közbiztonsági zavar csak ritkán fordul elő.

Az 1893. évben Borosjenőn szakasz parancsnokság

állíttatván fel, *Nagy Lajos* őrmester mint szakaszparancsnok-helyettes szélesebb áttekintést és működési kört nyert, miáltal némely fontosabb nyomozásokat — őrsé határain kívül — a szakasz területén, igen szép eredménynyel oldott meg.

Az általa, mint borosjenői őrsparancsnok által, 1891. július hótól kezdődőleg elért eredményeket a következőkben — csak az érdekesebbeket — akarjuk felemlíteni:

1. Az 1886. évi márczius hó 4—5. közötti éjjel özvegy *Havelka Venczelné* nagy-halmágyi lakos meggyilkoltatott s 800 drb aranya és 200 frt papirpénze elraboltatott. A csendőrség és bíróság részéről megindított nyomozás eredménytelen maradt s így a súlyos bűneset a kiderítetlen közbiztonsági zavarok jegyzékébe került.

Nagy Lajos őrmester a kiderítetlen közbiztonsági zavarokkal behatóan foglalkozván, e súlyos bűneset felderítésén titokban, feltűnés nélkül lankadatlan szorgalom és kitartással munkálkodott s midőn már elegendő anyagot gyűjtött, 1893. márczius 25-től ápril 25-ig keresztül vitte a nyomozást, de legjobb törekvése mellett sem volt képes a kívánt czélt elérni. — E balsiker folytán azonban e derék altiszt nem csüggedt s folytatta titokban tartott nyomozását szakadatlanul tovább is, míg végre az 1894 január hó 29-től február 9-ig tartott nyomozás során a tetteseket *Kolozsváry Ferencz* és ágyasa *Szirka Kiva*, továbbá *Klein Ignác* — a bűntett elkövetése idejében nagy-halmágyi lakosok — személyében kiderítette, letartóztatta és a bíróságnak átadta.

2. 1892. június hó 19-én éjjel *Ferkán Togyer* rep-szei lakos (bokszei őrskörlet) bezárt ládájából 310 frt ellopatott; a megindított nyomozás során a lopás alapos gyanújával *Zatopa Mihály* ugyanottani lakos terheltetett; azonban az illető szökésben lévén, letartóztatása nem volt eszközölhető.

1893. szeptember 25-én a folyton szökésben volt *Zatopa Mihályt* *Virág Miklós* vasúti ügyeleti csendőr

a borosjenői vasúti állomáson letartóztatta s az örsre kísérte, a midőn is *Nagy Lajos* örmester kikérdezés alá vonta.

Szeptember 26-án *Nagy Lajos* örmester és *Virág Miklós* csendőrből állott járőr a nyomozás folytatása czéljából Repszegre, a helyszínére kiszállt s *Szabó Ferencz* örsvezető bokszei örsparancsnokot maga mellé vevén, 203 órai igen észszerű és nagy körültekintéssel vezetett nyomozás után a szóban levő pénzlopásnak gyanúsított által történt elkövetését megállapította, de kiderítette egyúttal azt is, hogy *Zatopa Mihály* 1892. december 18-án *Mos Tódor* repszegi lakost orozva, bosszúból, lakásának ablakán át agyonlőtte; végre, hogy 1893. ápril 15-én éjjel *Zsukán Constantin* vizesfalusi lakost (csermői örskörlet) neje felbélésére, ennek két fia és veje segítségével meggyilkolta.

Zatopa Mihály, továbbá a meggyilkoltnak neje, két fia és veje letartóztatva, a bíróságnak átadattak.

3. 1892. június hó 24-én *Nagy Lajos* örmester magán úton arról értesült, hogy *Markucz Petru* apatelki lakos, gyanús körülmények között életveszélyesen megbetegedett.

A beteget orvosszakértővel megvizsgáltatván, megállapított, hogy az illető eme betegsége következtében emlékező tehetségét és beszélő képességét elveszítette s egész testén terjedelmes szederjes foltok ütöttek ki, azonban a diagnozist az orvos megállapítani nem tudta.

Nagy Lajos örmester 46 órai nyomozás után kiderítette, hogy *Vigyikán Fika* és *Frúzs Iliana* apatelki lakosok, *Márkucz*nak ételébe és italába mérges növények alkatrészeit keverték oly czélból, hogy *Vigyikán Fikát* megszeresse és nőül vegye. *Márkucz* 9 havi szenvedés után betegségéből felépült, de életben maradását egyedül rendkívüli erős és szívós szervezetének köszönhette. Mindkét nő — veszedelmes kuzuzslás miatt — bünjelekkkel együtt a bíróságnak átadatott.

4. 1892. szeptember 22-én este 8—9 óra között Plesch Sámuel borosjenői lakosnak a községben levő lakatlan háza padlására álkulcs segítségével több egyén behatolt s az ott raktározva volt buzából zsákjaikat töltögették.

Nagy Árpád és Szegfű Rudolf csendőrök sétálásból a laktanyába visszatérendő, midőn a jelzett épület mellett elhaladtak, a padlásról kisugárzó világosságot gyanúsának találták, tehát annak okáról meggyőződést szerzendő a padlásra szándékoztak felmenni, de midőn a padlás ajtót megközelítették, a padlásról rájuk lőttek.

A két csendőr a helyszínén maradva, egy embert a csendőr-laktanyába küldöttek járőrért, Nagy Árpád csendőr pedig hirtelenében a szomszédos pénzügyőri laktanyából szerzett egy löfegyvert, hogy a járőr megérkezéig a fegyveres betörők és ellenszegülők ellen eredménynyel intézkedhessék.

A lövés zajára összecsendült népcsoportot a betörők 3 lövéssel elriasztották, azután a háztetőt kibontották hogy elmenekülhessenek, miben őket Nagy Árpád csendőr egy feléjük irányzott lövéssel megakadályozta.

Eközben Blaboly Frigyes őrsvezető és Halász András csendőrből állott járőr a helyszínére megérkezve, a csendőrök valamennyien a padlásra felhatoltak s ott Bitang Juon, Alb Ádám, Zakoj Avram és Kriszta Antóni borosjenői illetőségű hirhedt közártalmúakat tetten érték, a midőn is ezek 11 zsákot már megtöltöttek volt buzával. 1 drb kétesövű vadászfegyver, 1 hatlövetű forgópisztoly és 2 álkulcs tőlük elkoboztatván, letartóztattak és az éjszakán át a községi fogdában őriztettek.

Nagy Lajos őrmester következő nap vagyis szeptember 23-án szolgálatból az őrsre bevonulván s miután Blaboly Frigyes őrsvezetőnek az esetre vonatkozó jelentését átvette; az őrsvezetővel együtt azonnal a további nyomozáshoz fogott és 50 órai nyomozás során Alb Ádámra 3, Zakoj Avramra 7 és Kriszta Antónira 9 rendbeli betöréses lopást derített ki. Kiderítette továbbá, hogy a tetten ért betörőkkel Pesz-

kár Ádám, Bukátos Avram és Buligán Gyorgye borosjenői lakos közártalmúak megelőzőleg kétrendbeli betöréses buzalopásban vettek részt, végre, hogy a lopott búzát Kacsor István és Zenyik József borosjenői lakos orgazdák vették át és árusították el a piacon, kiktől azt Domokos Rebeka, Szabó Károly és Hauser Simon vásárolták meg.

A felsorolt összes betöréses lopások mind a jelzett padláson Plesch Sámuel kárára követték el s összesen mintegy 70 mm buza 480 frt kárösszeg erejéig lett ellopva.

A megejtett házmotózások alkalmával a lopott búzából 22 zsákkal találtatott elő és lőn elkobozva. A tettesek és orgazdák letartóztatva, 2 lőfegyverrel és 2 álkulcsal mint bűnjellel, a bíróságnak átadattak.

5. 1893. augusztus 31-én éjjel özvegy Kuzmán Szemina Temesmegye kelmáki lakos udvarába ismeretlen tettesek behatoltak, az udvaron alvó Nikoleszku Juon nevű cselédet meggyilkolták, az ablakot bezúzva a lakszobába betörték s 10,000 frtot, 2 drb bajor tallért, több selyem kendőt és 1 női bekecset elraboltak. — Káros midőn a rablókat az ablakon át megpillantotta, menekülési szándékból az utczafeleli ablakon kiugrott és lábát törte.

Nagy Lajos őrmester 1893. november 24-én Szabó Ferencz őrsvezetőt és Bús Károly csendőrt a bokszei őrsről maga mellé véve, a felmerült gyanúkok alapján a jelzett rablógyilkossági esetre nézve a nyomozást folyamatba tette és 223 órai igen fárasztó, észszerű és körültekintő nyomozás után tetteseket Belan Filip, Palkó Ilie, Palkó Mikulaj, Monyorán Juon, Román Juon, Galucz Petru, Palkó Flóra bokszei, Jónás Gyula, Máris Tódor, Bélteki Teréz silingyiai, Peja Juon, Serán Flóricza, Peja Gyorgye tauczyi és Malotyeszku Gyorgye kelmaki lakosok személyében kiderítette és Peja Gyorgye kivételével — ki elfogatása előtt megszökött, de később a tauczyi őrs által elfogott — letartóztatta és a bíróságnak átadta.

A letartóztatottnál megejtett motozások alkalmával a rablott pénzből és tárgyakból 3550 frt 72 kr pénz, továbbá abból beszerezve 1817 frt 80 krra becsült élő állatok, 2 drb bajor tallér, 1 női bekecs előtaláltatott és elkoboztatott, mely tárgyak — az élő állatok kivételével — a rablógyilkosságnál használt 2 lőfegyverrel és 2 fejszével együtt mint bűnjelek a bíróságnak beszolgáltattak.

A jelen nyomozás sikerének oroszánrésze Szabó Ferencz őrsvezető bokszegei őrsparancsnokot illeti, ki igen helyes megfigyelései alapján szerzett adatokat és szálakat a nyomozást vezető őrmester kezeibe juttatva, őt az egész nyomozás alatt igen hathatósan támogatta.

6. 1893. november hó 5-én éjjel Burkucz Ádámné sikulai lakos (kerülősi örskörlet) bekerített udvarába 4 fegyveres egyén behatolt, azonban Burkuczáné fiai Avram és Petru által észrevétetvén elfutottak s az őket üldöző két Burkuczára menekülés közben 3 lövést tettek, de nem találtak; a fegyveres betörők a községből kimenekültek a nélkül, hogy felismertettek volna.

A kerülősi őrs és a helyszínére kirendelt 6 csendőr november 8-ig eredmény nélkül nyomozott. November hó 8-án Nagy Lajos őrmester a szakaszparancsnokság intézkedése folytán a helyszínére kiszállott és 477 órai igen fárasztó és észszerű nyomozás után a rablási kísérlet tetteseit Czukra Pavel, Danyila Avram, Tyira Avram gurbai és Mocz Antoni csermői lakos közártalmúak személyében kiderítette, kikre nézve még az is megállapított, hogy eme meghiúsult rablási kísérletet közvetlen megelőzőleg Tessán Ádám zsikulai lakoshoz akartak betörni, de ott a szilaj házőrző ebek által elriasztattak.

Nagy Lajos őrmester tudomással bírt arról, hogy Solymosy Lajos apatelki földbirtokos vizmiki magtárából 2 év óta ismeretlen tettesek időszakonként nagyobb mennyiségű búzát loptak és mert a most letartóztatottak között Czukra Pavel a vizmiki ura-

dalom csősze is szerepelt, nyomozását ez irányban is kiterjesztette és kiderítette, hogy ezeket a buzalopásokat — álkulcsok segélyével — Czukra Pável uradalmi csész, Tyira Avram, Tyira Constantin, Tyira Petru, Tripon Tódor, Oala Pavel, Danyila Avram, Sold Ilie, Tejera Juon, Vosgyinár Juon gurbai és Kocz Antoni csermői lakosok követték el.

A további — hihetetlen fáradozásokkal járó — nyomozások során a gurbai határban egy árokban elásva a betörőbanda tulajdonát képező 45 drb álkulcsot is sikerült megtalálni, melyekkel a vizmiki magtáron kívül még a csermői és borosjenői határookban levő összes magtárak is kinyithatók voltak.

Folytatólagosan megállapított, hogy Solymosy Lajos földbirtokos vizmiki magtárából 200 mtm buza 1400 frt, aczélházi magtárából 320 frtot érő buza, árpa, kukoriczadara és gazdasági eszközök; Lövinger Ignác gurbai magtárából 200 frt értékű buza, zab, kukoricza, vas és petroleum; Wertheim Ernő csermői magtárából 150 frt értékű buza; Steinberger Mihály csermői magtárából 200 frtot érő buza; Holländer Sámuel csermői magtárából 180 frt értékű buza lopatott el.

Mindeme magtárak lakatjait és zárjait az előtalált álkulcsok kinyitották.

Letartóztatottak a felsorolt betöréses lopásokat valamint azt is beismerték, hogy azok elkövetésekor lőfegyverrel voltak felfegyverkezve és hogy az álkulcsokat Stern Lipót seprői gépész készítette, ki ezek után szintén elfogatott.

A betörőbanda még egy tagja, Csizmás Pável, a nyomozás folyamán községéből megszökött; ez alkalommal nem volt letartóztatható.

Fentebb megnevezett betörők letartóztatva 45 drb álkulccsal és 4 drb lőfegyverrel mint bűnjelekkel a bíróságnak átadattak.

Megjegyeztetik, miszerint károsok magtáraikban a hiányt észlelték ugyan, azonban feljelentést vagy panaszt nem tettek, mivel a magtárak lakatjait és zár-

jaít mindenkor rendben találták és egyéb gyanús nyomokat nem észleltek.

7. Szökésben levő Csizmás Pável Aradon elfogatóván, Nagy Lajos őrmester és Kiss Tivadar csendőrből állott járőr letartóztatottat átvette és miután még ezen járőr Sallay József és Farkas József csendőröket maga mellé vette, Gurbán a további nyomozást folytatta, mely alkalommal 243 órai felette nehéz nyomozás után megállapította, hogy Csizmás Pável a vizmiki uradalmi magtárban elkövetett betöréses lopásokban 8 ízben vett részt, továbbá az 1892—1893. évek folyamán 34 gurbai lakos zárt kamrájába 38-szor — mindig álkulcsok segélyével — hol egyedül hol Tyira Avram társaságában betört s összesen mintegy 100 mtm búzát 700 frt értékben és ezen kívül meg nem határozható — de igen tetemes — mennyiségű zsírt, lisztet, szalonnát és egyéb élelmi cikket lopott.

Letartóztatott lirtokában a motozás során 23 drb álkulcs találtatott elő, melyek az általa meglopott magtárak és kamarák zárjait és lakatjait mind kinyitották.

Ugyanezen nyomozás során kiderítettett, hogy Csizmás Pável 1889. szeptember 11-én Mánya Ilie beéli lakos kárára 4 drb 56 frt értékű sertést elloptott, mely lopásnál büntársa Csizmás Antoni, az orgazda pedig Vale Mitru kerülösi lakosok voltak. E két utóbbi ellen a kellő intézkedés megtéetett.

Csizmás Pável 23 drb álkulcs-bűnjellel a bíróságnak átadatott.

8. 1893. június és deczember hónapok közötti időszakban Holländer Sámuel csermői (csermői örskörlet) birtokos zárt magtárából 300 mtm buza, 100 zsák liszt és 500 darab üres zsák ellopott; az összes kár 2950 frtot tett ki.

A járási főszolgabíró kívánatára (és káros különös kérelmére) a nyomozást Nagy Lajos őrmester fogatosította s 59 órai nehéz, igen észszerű, leleményes működés után tetteseket Hulka Mitru, Petrika Mitru,

Petrika Mihály, Mára Gyorgye, Szabó Antóni és Lakatos István csermői lakosok személyében kiderítette, a motozás alkalmával birtokukban a lopott tárgyakból 43 zsák búzát, 4 zsák lisztet és 61 üres zsákot talált elő.

Tettesek letartóztatva 3 drb vaspléh és 2 vasruddal mint bűnjelekkel — melyek mint betörőszerszámok használtattak — a bíróságnak átadattak.

A fennebbieken csak az érdekesebb eredményeket emeltük ki azon sikerek nagy sorozatából, melyeket Nagy őrmester az 1891. évtől kezdve mostanáig elért. Ezen időszak alatt a borosjenői őrsállomás szolgálati könyvének tanúsága szerint 862 egyén lett törvényellenes cselekményekért letartóztatva, illetve feljelentve.

Ezen, a közbiztonsági szolgálat terén több éven át kifejtett kiváló szorgalma, fáradhatatlan tevékenysége és sikerdús működéseért a m. kir. honvédelmi miniszter úr Nagy Lajos őrmesternek teljes elismerését fejezte ki.

Zárszóul csak annyit, hogy «a siker dicséri a munkát». Nagy Lajos őrmester szolgálati működését az Általános szolgálati határozványok 121. pont 7. alpontja és 127. pontjának lelkiismeretes betartásával végezte. Ezen pontok értelmében: «köteles az őrsparancsnok lényegesebb közbiztonsági zavarok tetteit — ha azokat az eljáró járőr kideríteni nem volt képes — a tett színhelyére azonnal kiszállva a nyomozást azonnal keresztül vinni és az előbbi járőr esetleges mulasztását helyrehozni»; — továbbá: «szabályul tekintendő, hogy az őrsparancsnok csak jelentékenyebb és fontosabb szolgálatok teljesítésére van hivatva». Az elmondottakból kitűnik, hogy Nagy Lajos őrmester sok esetben a kiküldött járőr által ki nem derített közbiztonsági zavarokat eredménnyel nyomozta és fontosabb esetek előfordultával a helyszínére sietve, a nyomozást mindig személyesen vezette.

Adózzunk elismeréssel a kitartó szorgalomnak, erős akaratnak, észszerű, találékony működésnek és az előttünk feltáruló dicséretes eredményeknek.

Szolgáljon utánzásra méltó és buzdító például a csendőrség minden egyes tagjának, de különösen a fiatalabb sarjadéknak Nagy Lajos őrmester sikeres szolgálati tevékenysége és minden irányban eredménydús működése, hisz legnagyobb dicsőségünk szolgálati sikereinkben, legszebb jutalmunk pedig abban a tudatban rejlik, hogy kötelességünket híven teljesítettük.

*

III. A m. kir. és a m. kir. horvát-szlavon csendőrségi jutalmazási alapból jutalomdíjat nyertek.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Kovács György őrmester	--- --- --- ---	15	frt
Nagy István őrmester	--- --- --- ---	15	"
Grósz Frigyes őrmester	--- --- --- ---	10	"
Keresztély Mózes őrmester	--- --- --- ---	10	"
Szabó István őrsvezető czímz. őrmester	--- --- --- ---	10	"
Török Tamás őrsvezető	--- --- --- ---	10	"
Nagy Mózes őrsvezető	--- --- --- ---	10	"
Ferencz Lajos csendőr	--- --- --- ---	10	"

A m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

Bodonyi Károly őrmester	--- --- --- ---	10	frt
Schmidt Ferencz czímz. őrmester	--- --- --- ---	15	"
Fekete János czímz. őrmester	--- --- --- ---	15	"
Bauer József őrsvezető	--- --- --- ---	10	"
Rádai Szilárd csendőr	--- --- --- ---	15	"
Földi József csendőr	--- --- --- ---	10	"
Kling Mór csendőr	--- --- --- ---	10	"

A m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

Nagy Lajos őrmester	--- --- --- ---	20	frt
Viola Márton őrmester	--- --- --- ---	10	"
Szilár Mihály czímz. őrmester	--- --- --- ---	10	"
Gudár István czímz. őrmester	--- --- --- ---	10	"

Dicker Salamon czímz. őrmester	10	frt
Haas Lázár őrsvezető	15	"
Hegedüs János őrsvezető	10	"

A m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Malyáta Ágoston őrmester	15	frt
Popp Gergely czímz. őrmester	10	"
Nagy Sándor czímz. őrmester	10	"
Hinczel Mihály őrsvezető	15	"
Csordás Ferencz czímz. őrsvezető	15	"
Orosz Mihály csendőr	10	"
Egri Márton csendőr	10	"

A m. kir. V. számú csendőrkerületnél:

Balogh Mihály czímz. őrmester	15	frt
Péter János czímz. őrmester	10	"
Kovács Albert czímz. őrmester	10	"
Fazekas Lajos őrsvezető	20	"
Zajacz Mihály őrsvezető	10	"
Kiss János őrsvezető	10	"
Dorcsinecz Péter csendőr	10	"

A m. kir. VI. számú csendőrkerületnél:

Váradi János őrmester	15	frt
Németh István (4. szárnybeli) czímz. őrmester	15	"
Miklós Péter czímz. őrmester	15	"
Kovács János czímz. őrmester	10	"
Németh István (2. szárnybeli) czímz. őrmester	10	"
Török István csendőr	10	"
Paál József csendőr	10	"

A m. kir. horvát-szlavon csendőr parancsnokságnál:

Kiseljak Alajos őrmester	15	frt
Turjak Ferencz őrmester	15	"
Stankerić Jakab őrmester	10	"
Prša György őrsvezető	10	"
Popović Demeter őrsvezető	10	"

Crnković János czímz. örsvezető	10 frt
Grbić Illés csendőr	10 „
Ljuštin Péter csendőr	10 „

Tehát 1894-ik évi augusztus hó 18-án, mint Ő császári és apostoli királyi Felsége legmagasabb születése napján a jutalmazási alap kamataiból 51 altiszt és csendőr, összesen 605 frtnyi jutalomdíjat nyert.

*

IV. A csendőrkerületi parancsnokságok által dicsérő okirattal láttattak el.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Gredinár Manó czímz. őrmester (szobatüz alkalmával egy kis leány megégésének és a ház kigyulásának megakadályozásáért).

Pozsonyi János cz. örsvezető és *Szász* Péter csendőr (egy lótolvaj szövetkezet kiderítése és kézrekerítéséért).

Patakfalvi Mihály és *Szilágyi* István csendőrök (több jelentékeny bűntény kiderítése és a tettesek elfogásáért).

Fodor Lőrincz cz. őrmester (egy betöréses lopás tetteseinek kiderítése és elfogásáért).

Deák Lajos és *Zólyomi* Márton csendőrök (fegyverhasználat alkalmával tanúsított erélyes és szabályos eljárásukért).

Czimbalmos József őrmester és *Homona* János csendőr (több betöréses lopás kiderítése és a tettesek elfogásáért).

Jákó János örsvezető (gyilkosság kiderítése és a tettes elfogásáért).

Truczsa Miklós és *Martoma* János csendőrök (egy gyilkosság és egy lólopás kiderítése és a tettesek elfogásáért).

Szilvási Vidor őrmester (gyakran előfordult gyujtogatások tetteseinek kiderítése és elfogásáért).

Bretz Péter cz. őrmester (egy gyujtogató kinyomozása és elfogásáért).

Bikfalvi Nagy Sándor őrmester (örsének 14 év óta mindenkor helyes vezetése és rendbentartásáért).

Krecza László örsvezető (a közbiztonsági szolgálat terén rövid idő alatt elért számos eredményért).

Apáthy Domokos csendőr (egy fegyveresen csavargó szökött katona veszélylyel járó elfogásáért).

Klein Gyula örsvezető (az aranyércz-lopások meggátlása körül és a tolvajok kézrekerítésében tanúsított kiváló tevékenységéért).

Szabó István cz. őrmester (örsének mindenkor a legnagyobb rendben való tartása és helyes vezetéseért).

Borbély Ignác cz. őrmester és *Mihók Simon* csendőr (számos lopást elkövetett kóbor cigányok leleplezése és elfogásáért).

Pongrácz Sándor csendőr (egy veszélyes betörő-tolvaj kézrekerítéséért).

Nagy Jakab örsvezető (a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított buzgósága és eredményes működéséért).

Simon Mihály cz. őrmester (tűzvész alkalmával tanúsított önfeláldozó működéséért).

A m. kir. II. számú csendőrkerületnél:

Szabó Albert, Laki János és Kilburg Ádám csendőrök (egy pénzhamisító banda tagjainak kézrekerítéséért).

Krausz János örsvezető és *Jámbor László* csendőr (több rendbeli lólopások tetteseinek kézrekerítéséért).

Vajna János örsvezető, *Para Zsigmond, Náfrádi Gergely és Kolla Sebestyén* csendőrök (betöréses lopás tetteseinek kézrekerítéséért).

Zsurkeszku Simon és *Tóth János* örsvezetők (egy tolvajszövetkezet tagjainak kézrekerítéséért).

Ádám Farkas, Bankov Jakab, Dusor Mihály, Proll Ferencz, Szilágyi Flóra, Vezán Márton, Üveges János, Fodor Gábor, Ilyés Alajos és Ferenecz Szilárd csendőrök (egy tolvaj cigánybanda tagjainak kézrekerítéséért).

Gaáli Gyula őrmester, *Takacs József*, *Siegens Frigyes*, *Márton Ferencz* és *Dreher Adolf* cz. őrmesterek s *Kovács Bálint* őrsvezető (őrsparancsnoki minőségben tanúsított kiváló szorgalmuk és eredménydús működésükért).

A m. kir. III. számú csendőrkerületnél:

Wollmann Lajos őrsvezető és *Varga Antal* csendőr (egy négy tagból álló pénzhamisító szövetkezetnek hosszas nyomozás folytán sikerült kézrekerítése körül kifejtett kiváló ügyesség, észszerűség és lankadatlan szorgalomért).

Nagy Lajos őrmester, *Paul Bertalan* cz. őrmester, *Szabó Ferencz* őrsvezető és *Virág Miklós* csendőr (két gyilkosság és egy jelentékenyebb lopás tetteseinek kézrekerítése és letartóztatása körül kifejtett észszerűség és tapintatos eljárásért).

Kluzs József cz. őrmester (a Jász-Ladányban, 1893. évben pusztított nagy tűzvész alkalmával az oltás és vagyonmentés körül kifejtett önfeláldozó működés, hathatós segélykezés és kiváló odaadásáért).

Haas Lázár őrsvezető (14 különféle bűncselekmény tetteseinek 3 vármegye területén szétágazó igen fárasztó és ernyedetlen szorgalommal vezetett, 195 órai nyomozás folytán sikerült kiderítése és letartóztatásáért).

Zingay Gyula és *Szerth Mihály* őrsvezetők (egy vakmerő rablógyilkosság tetteseinek igen nehéz körülmények között sikerült kiderítése körül tanúsított kiváló észszerűség, ügybuzgalom és fáradhatatlan tevékenységéért).

Zombory György és *Varga Mihály* csendőrök (egy gyilkosság és hat rendbeli jelentékeny lopás tetteseinek igen rövid idő alatt sikerült kiderítése és letartóztatása körül kifejtett kiváló észszerűség és ügyességért).

Hajdu Károly őrsvezető (egy rablógyilkosság tetteseinek, 153 órán át vezetett nyomozás folyamán, sikerült kiderítése és letartóztatása körül kifejtett

kiváló észszerűség, találékonyság és fáradhatatlan szorgalmáért).

Flamm Bertalan őrmester (egy rablógyilkosság tetteseinek kiderítése körül kifejtett kiváló szorgalom, körültekintés és ügybuzgó tevékenységéért).

A m. kir. IV. számú csendőrkerületnél:

Kovács János II. cz. őrmester (a közbiztonsági szolgálatban szakadatlanul tanúsított kiváló és eredményes működéséért).

Földes Sámuel cz. őrmester (a Király Miklós jászapátii lakoson 1892. évi május hó 22-én elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése és elfogásáért).

Mályata Ágoston őrmester (a Sárospatak községében 1894. évi február hóban előfordult több rendbeli tüzeset alkalmával tanúsított kiváló tevékenységéért).

Borsos Péter cz. őrmester (a közbiztonsági szolgálat terén tanúsított kiváló buzgalma, erélye és ügyességéért).

Ratkovszky István cz. őrsvezető (a közös hadsereg, honvédség és m. kir. csendőrségnél megszakítás nélkül töltött közel 40 évi szolgálata alatt mindenkor tanúsított használhatósága és megbízhatóságáért).

Gaál Sándor csendőr (egy 10 éves fiu gyermeknek a vizbefulás veszélyétől való megmentéséért).

Bányi István őrsvezetőnek (Kis Marczy László ózdi lakos ellen alkalmazott fegyverhasználat alkalmával tanúsított bátor megatartásáért).

Kunfalvi Jakab cz. őrmester, *Hinczel Mihály* őrsvezető, *Breuer János*, *Fazekas Ferencz* és *Magály György* csendőrök (egy 11 tagból álló veszélyes tolvajszövetkezet kiderítése és letartóztatásáért).

Csordás Ferencz cz. őrsvezető (egy kiterjedt tolvajszövetkezet tagjainak rendkívüli fáradtsággal eszközölt letartóztatásáért).

Oross Mihály csendőr (egy több megyében garázdálkodó lótolvaj-szövetkezetnek nagy buzgalommal eszközölt elfogásáért).

Pajszik Mózes csendőr (vasuti munkásokkal szem-

ben alkalmazott fegyverhasználat alkalmával tanusított bátor magatartásáért).

Donovál András őrsvezető és *Hosszu* János csendőr (egy rablás tetteinek nagy buzgalommal eszközölt kiderítése és letartóztatásáért).

Leidolf Ede ez. őrmester (egy rablógyilkos kiderítése körül kifejtett ügybuzgó és tapintatos eljárásáért).

Balla János őrsvezető, *Bencze* Gáspár, *Király* Gábor, *Mezga* Márton, *Valkó* Sándor és *Toth* Bálint csendőrök (mert az 1894. évben megtartott lovas hadosztály keret gyakorlatokon mint táborig csendőrök minden irányban igen jól megfeleleltek és katonás magatartásuk által kitüntek).

A m. kir. V. számú csendőrkerületnél:

Graef Vilmos őrmester (szárny számvivői minőségben tanusított ügybuzgalma, fáradhatatlan tevékenysége és eredménydús munkálkodásáért).

Chittil István őrmester (egy gyilkosság tettesének kinyomozása és letartóztatása alkalmával tanusított észszerű, buzgó és eredményteljes szolgálataiért).

Galbavy Mihály és *Szlavik* József csendőrök (számos lopást elkövetett — a lipótvári fegyházból csak nemrég kiszabadult — megrögzött gonosztevő és társainak észszerű, erélyes és fáradhatlan buzgalommal teljesített nyomozás által való kiderítése és letartóztatásáért).

Galik Tamás őrsvezető (egy 310 frtos rablás 2 fűrfangostettesének nagy fáradalmakkal való kinyomozása, letartóztatása és a bűnjeleknek megkerítése körül tanusított ép oly ügyes és leleményes, mint körültekintő és erélyes magatartásáért, valamint őrsparancsnoki minőségben tanusított ügybuzgó, értelmes és szorgalmas munkálkodásáért).

Márton Ignác őrsvezető (ki fáradtságot nem ismerő buzgalommal és körültekintő igen ügyes eljárása által egy huzamosb időn át garázdálkodott 7 tagból álló kóborló cigánybandát ártalmatlanná tett

s az ezen banda által elkövetett 25 kisebb-nagyobb lopásból származó bűnjelek javarészt megszerzé, az orgazdákat pedig kipuhatólá s feljelenté, továbbá egy Bécsben lakó veszélyes lóköttöt lealcázott s az igazságszolgáltatásnak — több lejárt s hamis járlattal — átadott).

Zatykó György, Péter János, Macsek István, Soos Ferencz, Páár Lajos, Lár Gábor, Rohn János, Kohn Bernát örmesterek, továbbá *Hajicsek Nándor, Bracznik György* örsvezetők, végre *Thaly Ferencz* csendőr (a vágmenti vidéket sujtott rendkívüli árvizek alkalmával a vagyon és emberélet mentése és az árvizek elleni védelem körül tanusított odaadó buzgóság, lan-kadatlan erély, férfias elszántság és az önfeláldozásig menő kötelesség-hűségükért, mely erényekről a hatósági főnökök, a vészbiztos s a lakosság is egyhangulag igen elismerőleg nyilatkoztak).

Stock János címz. örsvezető és *Kubicza György* csendőr (kik a csorbai tóba fult 4 egyén hulláinak rendkívüli nehézséggel járt felkutatásánál és kiemelésénél a cs. és kir. tengerészbuvárokat — vezetőjük s a nagyszámu előkelő fürdő közönség nyilatkozata szerint — fáradságot nem ismerő buzgalommal s egész odaadással oly annyira hathatósan támogatták, hogy e nélkül eredmény egyáltalán elérhető nem lett volna).

Bérés Gusztáv örsvezető (a közbiztonsági szolgálatban általában tanusított kiváló és eredménydús működéséért, továbbá több betöréses lopás felette veszélyes tetteleinek letartóztatása és a lopott tárgyak egy részének megkerítése alkalmával tanusított buzgalma és ügyességgel párosult kitartó magatartásáért).

A m. kir. VI. számú csendőrkerületnél:

Babcsak István, Bözsing József örmesterek, *Miklós Péter, Tverdusy János, Ágoston József, Bognár Jakab* cz. örmesterek, *Kovács György, Branilovics János* örsvezetők, *Farkas Illés, Kun Dániel, Haller András, Parragh Imre, Márton Gyula* cz. örsvezetők, *Varga*

Gusztáv hadapród próba-csendőr, *Kálmán* Menyhért, *Simon* Lajos, *Tompek* József, *Bicsérdi* Benedek és *Mezei* Imre csendőrök (a pécsvidéki bányákban 1893. év június havában lezajlott munkás mozgalom megfékezése alkalmával tanusított fáradságot nem ismerő, kötelességű, tapintatos, erélyes, higgadt magatartás és szolgálatért).

Ürge Ferencz, *Ober* Ede, *Tarcsaifalv* Lajos czimz. örmesterek, *Zsolnai* János, *Szalai* Ferencz, *Fischbach* András, *Hári* István örsvezetők, *Haller* András, *Mére* István cz. örsvezetők, (az 1893. évi szeptember hóban Mohács vidékén megtartott udvari vadászatok alkalmával fáradságot nem ismerő kitartással teljesített terhes szolgálat és kitünő magatartásért).

Szabó Mihály cz. örsvezető, *Simon* József és *Török* Lajos csendőrök (két veszélyes fegyveres csavargó kinyomozása és letartóztatása és a nagy mennyiségű bűnjelek megkerítéséért).

Gergely György örmester, *Meglics* Mihály, *Orbán* József és *Czirkelbach* József csendőrök (tűzvész alkalmával a személy és vagyon megmentése körül tanusított kiváló szolgálat, valamint az újból kiütött tűzvésznek meggátlásáért).

Gulyás József, *Sausek* Géza, *Achel* Bertalan örmesterek, *Pap* Lipót és *Gregosich* András örsvezetők, (a legénységi létszámának kiegészítése körül 1893. évben tanusított kiváló buzgalmuk és eredményteljes működésükért).

Fodor Mihály cz. örmester és *Perlaky* György csendőr (egy orvvadászok által agyonlőtt erdőőr gyilkosainak fáradságteljes, buzgó és leleményes letartóztatásáért; előbb nevezettnek ezen felül a közbiztonsági szolgálatban általában tanusított magatartásáért).

Kovács János cz. örmester, *Halász* Dénes, *Nagy* József, *Bencze* József és *Babos* Elek csendőrök (a *Ferter* János gyilkosainak kiderítése körül *Buday* Gyula hadnagy vezetése alatt tanusított kiváló buzgalmuk és odaadó tevékenységükért).

Cseh Gábor csendőr (egy titokzatos gyilkossági eset felderítése körül tanusított ügyes és leleményes eljárása és a tettes letartóztatásáért).

Kardos Géza cz. őrmester, *Göndör* György, *Gödör* János és *Dobos* György csendőrök (számos betöréses lopás tetteseinek és az orgazdák kézrekerítése s a bűnjelek nagy részének beszerzése körül tanusított kiváló buzgalmuk és kötelességű tevékenységükért).

Tihanyi Kis Gábor csendőr (számos bűncselekmény körül tanusított kiváló buzgalma, odaadó sikeres működése és ernyedetlen szorgalmáért).

Kantás Mihály csendőr (előfordult gyakori közbiztonsági zavarok kiderítése körül tanusított kiváló buzgalma és sikerdús működéséért),

Lisza József őrsvezető és *Illés* György csendőr (számos betöréses lopás kiderítése körül tanusított buzgalom, körültekintő és tevékeny működésért).

Miklós Péter cz. őrmester (a közbiztonsági szolgálatban általában, de főképen a sásdi örskörletben előfordult számtalan bűncselekmény kiderítése, odaadó buzgósága és fáradságot nem ismerő eredményteljes működéséért).

Horváth Pál cz. őrmester és *Földes* Lajos csendőr (a vaiszlói örskörletben 1893. évben történt számos bűncselekmény kiderítése körül tanusított kiváló szorgalmuk, odaadó tevékenység és eredményes működésükért).

Agoston József cz. őrmester (a közbiztonsági szolgálatban tanusított szorgalma, de főképen László József görcsönyi lakos veszélyére elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése körül teljesített eredményes közreműködéséért).

Kalló B. János őrsvezető (a baksai örskörletben előfordult bűncselekmények, de főképen László József görcsönyi lakos veszélyére elkövetett rablógyilkosság tetteseinek 200 órán át tartott fáradságteljes és szakértelemmel vezetett nyomozása folytán történt kiderítése és a tettések letartóztatásáért).

Hetyei József őrsvezető (a bakóczai örskörletben

1893. évben előfordult bűncselekmények kiderítése és általában a közbiztonsági szolgálatban tanúsított kiváló tevékenysége és eredményes működéséért).

Orosz Mihály czimz. őrsvezető és *Némethi István* csendőr (egy rablás tetteseinek fáradságteljes, körültekintő és ügyesen vezetett nyomozás által történt kiderítése és a tettesek letartóztatásáért).

Bokor Sámuel csendőr (a baksai örskörletben előfordult bűncselekmények kiderítése, de főképen *László József* görcsönyi lakos veszélyére elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése körül tanúsított hathatós közreműködéséért).

Mezei Imre csendőr (a pécsi örskörletben előfordult bűncselekmények kiderítése körül tanúsított kiváló szorgalma és működéséért).

Tóth János és *Péter György* csendőrök, (a herczegszöllősi örskörletben előfordult számos bűncselekmény kiderítése körül tanúsított tevékenységük, odaadó buzgóságuk és eredményes működésükért).

Natrán Lajos csendőr (a dárдай örskörletben 1893. évben előfordult számos bűncselekmények kiderítése körül tanúsított dicséretes buzgalma, odaadó tevékenysége és eredményteljes működéséért).

Várady János őrmester (*Buday Gyula* hadnagy hosszas távolléte alatt a szegzárdi szakasz irodai teendőinek pontos, kifogástalan vezetéséért és ezalkalmazásban minden irányban kifejtett helyes intézkedéseierért).

Szigethi György, *Kosa József* cz. őrmesterek, *Marton Gyula* őrsvezető, *Horváth Antal* cz. őrsvezető, *Simon Sándor*, *Horváth József*, *Vincze János* és *Staud János* csendőrök (a *Kund Béla* somogymegyei nagybirtokon elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése és letartóztatása körül tanúsított ügybuzgó, kötelességű, erélyes és eredményes működésükért).

V. A csendőrkerületi parancsnokságok által nyilvánosan megdicsértettek.

A m. kir. I. számú csendőrkerületnél:

Gál Péter és Kuti Sándor csendőrök (több éven át ugyanazon örsön szolgálva, mindenkor jó magaviseletet és megbízhatóságot tanúsítottak).

Balog Arpád csendőr (egy betörés és lopás felderítése és a tetteseknek kézrekerítéséért).

Kimpián György és Tatár Zsigmond csendőrök (egy gyilkosság felderítése és a tettesek kinyomozása és elfogásáért).

Bertalan Mihály örsvezető (örsének mintaszerű rendtartása és alárendelt csendőreinek helyes irányu vezetéséért).

Els György és Kádár István csendőrök (két merénylet és egy betöréses lopás elkövetőjének kinyomozása és elfogásáért.)

Demeter Sándor csendőr (több gyújtogatás tettesének kinyomozása és elfogásáért).

Tórdai Miklós csendőr (egy gyújtogató kinyomozása és letartóztatásáért).

Albert Mózes és Wágner Márton csendőrök (egy utonállási rablás tettesének kinyomozása és elfogásáért).

András Ferencz csendőr (egy veszélyes betörő tolvaj kézrekerítéséért).

Balog János és Mártom János csendőrök (tűzvész alkalmával tanúsított kiváló tevékenységükért).

A II. sz. csendőrkerületnél:

Noe Mátyás őrmester (egy rejtélyes gyilkosság tettesének kézrekerítéséért).

Hamausz Jakab örsvezető, *Palágyi Péter, Picknyi János és Kormányos János* csendőrök (rablógyilkosság tettesének kézrekerítéséért).

Schneider György, Kiss János, Fontányi János, Szabó Albert, Paulik Ferencz, Kuszturin Mátyás és Tepliczky János csendőrök (egy pénzhamisító banda tagjainak kézrekerítéséért).

Oláh Mihály és Pál Ferencz örsvezetők, továbbá *Csavás Sándor, Kovács Lajos, Willi Antal J., Adorján József, Krizsán Dávid, Serester Lajos, Hoffmann Tóbiás, Staucsek Ferencz, Tóth Kopár György, Nagy István, Szalai János, Gergelyfi János, Böröcz Ferencz, Stojanel Simon, Kiss Márton, Sárkány Antal, Irimic Achim és Hajdu Imre* csendőrök (árvízveszélynél tanusított kiváló működésért).

Szigethi János cz. örsvezető. *Szekeres József és Schopper János* csendőrök (három rendbeli gyilkosság tetteseinek kézrekerítéseért).

Kolumbán György örsvezető s *Matyus Samuel, Bervanger György, Sára Dénes, Kocsis Péter, Izrael József, Tódor Pál, Toldi Elek, Szücs Illés, Russ János, Faragó Lajos, Erm Antal és Troszt János* csendőrök (több rendbeli bűncselekmény tetteseinek kézrekerítéseért).

A III. sz. csendőrkerületnél:

Szöllösi István és Buda József cz. örsvezetők (a folyó évben megtartott lovas hadosztály gyakorlatoknál tábori csendőrökként vezényelve lévén, ez alkalommal minden irányban jól megfeleleltek s katonás magatartásuk és erélyes fellépésük által az illető katonai hatóságok meglegedését kiérdemelték).

Szücs József csendőr (egy rablógyilkosság tetteseinek, 153 órán át folytatott nyomozás során történt kiderítésénél tanusított kiváló szorgalom és kitartással párosult lankadatlan ügybuzgalomért).

II. Bakos József csendőr (egy gyermeknek a megfulás biztos halálától történt megmentése körül kifejtett kiváló ügyessége és buzgó élesztési kísérletekért).

Dicker Salamon őrmester és *Laposán Tódor* csendőr (egy jelentékenyebb pénzlopás tettesének kézrekerítése körül kifejtett kiváló ügyesség, lankadatlan szorgalom és ügybuzgalomért).

Rück Ádám örsvezető (egy tűzvész alkalmával az oltás és vagyonmentés körül kifejtett észszerű eljárásaért és kiváló bátorságáért).

Viola Márton őrmester és *K. Szabó Lajos* csendőr (egy szédelgő és csaló szövetkezetnek hosszas nyomozás folytán sikerült kiderítése és letartóztatása körül tanúsított ézszerűség és kiváló ügybuzgalomért).

Szöcs Lajos őrsvezető és *Varga József* csendőr (a mult év folyamán Kalocsán és Foktön dühöngött tűzvések alkalmával az oltás és vagyonmentés körül tanúsított önfeláldozó bátorság és hathatós segélykezésért).

Csák Gábor csendőr (mivel járőrvezetőjét egy hosszas és igen fárasztó nyomozó szolgálatban hathatósan támogatván, az eredmény elérését hathatósan elősegítette).

Hajdu Imre (mivel járőrvezetőjét egy rablógyilkossági ügyben nehéz körülmények között igen ügybuzgón és odaadó szorgalommal támogatván, az eredmény elérését hathatósan elősegítette).

Vura Péter csendőr és *Rácz Lajos* próba-csendőr (egy tűzvész alkalmával az oltás, élet- és vagyonmentés körül kifejtett önfeláldozó, körültekintő és ézszerű intézkedéseért).

A IV. sz. csendőrkerületnél:

Marcissák László csendőr (egy több megyére kiterjedő tolvajszövetkezet kiderítéséért).

Kopes György és *Weisz Mór* csendőrök (mert az 1894. évben megtartott lovas hadosztály keret gyakorlatokon mint tábori csendőrök minden irányban igen jól megfeleltek és katonás magatartásuk által kitűntek).

Szafcsur Károly csendőr (egy rablógyilkos kézrekerítése alkalmával tanúsított eredményes működéséért).

Ruzsbasán András cz. őrmester és *Petrás János* csendőr (a Szomolnok-Hutta községében dühöngött tűzvész alkalmával teljesített fáradságot nem ismerő és buzgó szolgálatért).

Ruzsbasán András cz. őrmester (örsének jó rendben tartásáért és eredményes működéséért).

Tóth János, Tracler György, Kosilka László és Igaz Cyrill csendőrök (a Sárospatak községében 1894. évi február hóban előfordult több rendbeli tüzeset alkalmával tanusított közhasznú működésükért).

Györgyei Péter, Holán János, I. Lukács János és Böszörményi Dániel csendőrök (egy 11 tagból álló veszélyes tolvajszövetkezet kiderítése és letartóztatásáért).

Roth Lipót csendőr (egy kiterjedt tolvajszövetkezet tagjainak és az orgazdáknak letartóztatása körül tanusított eredményes közreműködéséért).

A V. sz. csendőrkerületnél:

Péter János, Reckert János, Mészáros Lajos, Erdőfi Gusztáv, Osváld Lajos és Leitner Frigyes őrmesterek (jelentkezők gyűjtése körül tanusított buzgóságukért).

Borbély Imre őrmester (örsének szakadatlanul kiváló rendben való vezetése és alárendelt legénységének helyes befolyásolásáért).

Maress János és Oraván Armin csendőrök (tűzvész alkalmával a vagyonmentés és oltás körül tanusított fáradhatlan sikerdus közreműködésükért).

Parma Gergely és Tihacsek Lajos csendőrök (7 lopási esetnek kiderítése és a tettesek kézrekerítéseért).

Kiss István örsvezető (több rendbeli lopás 2 felette veszélyes tettesének kipuhatólása s letartóztatása, valamint a bűnjeleknek kézrekerítéseért).

Lély József örsvezető és *Parma Gergely* csendőrök, (egy szándékos emberölés tettesének kipuhatólása és letartóztatásáért).

Storteczky János csendőr (egy több rendbeli lopást elkövetett közveszélyes csavargónak letartóztatásánál való sikeres közreműködéséért).

Ferencz Ferencz csendőr (egy több rendbeli gyűjtogatás tettesének kipuhatólása és letartóztatásánál való sikeres közreműködéséért).

Horváth János örsvezető és *Szkaczelik Károly*

csendőr (egy gyilkosság tettesének kipuhatólása és letartóztatásánál való sikeres közreműködésükért).

Baksa Zsigmond csendőr (egy számos lopást elkövetett cigány csapatnak letartóztatása és a bűn-jelek megkerítése körül való sikeres közreműködéséért).

Butyka László őrsvezető (több rendbeli család- és marhalevél hamisítást elkövetett 3 tettesének észszerű kinyomozása és letartóztatásáért).

Lőrincz Gábor csendőr (két veszélyes betörőnek kinyomozása és letartóztatása, valamint a lopott tárgyaknak kézrekerítése alkalmával tanusított ügybuzgalma s eredményes közreműködéséért).

Gonda Ferencz, Cseh Samu cz. őrmesterek *Lehoczky József, Jesszenszky Béla, Babják József, Stock János, Martinovics Florián* cz. őrsvezetők, *Táborszky István, Steininger János* őrsvezetők, *Bencz Károly, Parubcsán Gábor, Jelus János, Csuraj József, Kollár Mihály, Kilácskó Imre, Csavojszky János, Pihoker Ferencz, Szabó József, Prém József, Lebán István, Hranyai István, Chudik György, Volek Izidor, Szalay Károly, Debnár István, Zsuffa József, Pistyanszky Cзыril, Motuz István, Szöcs Márton, Orován Armin, Stefan János, Lavotta János, Gergely István, Misik János, Szmátana József, Janek György, Duriga Mátyás, Szlavik József, Makay Lajos, Pillek József, Cziklommi József, Pap Vilmos, Nemezes István, Janza István, Bielik Mihály, Kasesák Mihály* csendőrök (árvíz veszélynél tanusított kiváló működésért).

A VI. sz. csendőr kerületnél:

Petőfi Mátyás, Heinrich Adám, Keszthelyi István, Kiss István, Laki Péter, Vollner József, Németh Károly, Nátrán Lajos, Marton Antal, Szabó József, Steiner Antal, Mojzer Vendel, Fülöp László, Madarasi József Zsóks Mátyás, Kardos János, Novák Manó, Hochmann Károly, Göndör György, Vincze János, Takács István, Szigeti János, Back Ignác, Schiffer

József, *Staud* János, *Kajtar* János, *Valde* Antal, *Takács* János, *Hebdics* István, *Sapkás* Ferencz, *Szabó* János, *Fülöp* János, *Kiss* József, *Holczinger* Lajos, *Marics* András, *Rozmann* István, *Sipos* Lajos, *Sütő* István és *Csák* Sándor csendőrök (a pécsvidéki bányákban 1893. évi június hóban lezajlott munkás mozgalom alkalmával tanusított pontosság, odaadó működés, higgadt és példás magatartásukért).

Habetler Mihály, *Pollák* Samu, *Horváth* Kálmán, cz. örmesterek, *Rozsi* István, *Kardos* Károly, *Kolozsi* Mihály, *Albert* János, *Kiss* József, *Kiss* Antal Ferencz, *Szabó* István, *Szalay* József örsvezetők, *Kolcsár* István, hadapród próba csendőr, *Kovács* Károly, *Vida* Mihály, *Horváth* György, *Csór* Ferencz, *Kulcsár* István, *Fábos* Vendel, *Kámán* Lajos, *Nagy* Károly, *Herczeg* Lőrincz, *Németh* Imre, *Ognyencsevics* István, *Pöcze* Dávid, *Ruzsa* János, *Tóth* Márton, *Pallmann* Vincze, *Illés* György, *Faskas* Mihály, *Balazsics* József, *Kapcsándi* István, *Galaczán* Pál, *Istenos* József, *Kigyósi* János, *Horváth* István, *Masanczker* Lipót, *Princz* István, *Förster* Antal, *Popovics* János, *Pál* János, *Bors* István, *Kalman* Sándor, *Németh* István, *Unger* Pál, *Kódiás* István, *Drucker* Gáspár, *Hauser* János, *Pleier* Gusztáv, *Vass* Gyula, *Csismadia* Imre, *Schreiner* Gusztáv, *Brezina* Imre, *Názer* István, *Virágh* József, *Márkus* János, *Tóth* János I., *Kiss* Károly János, *Vass* Ferencz, *Kovács* János és *Molnár* György csendőrök (az 1893. évi nagy hadgyakorlatok alkalmával Kőszegen teljesített rendkívül fáradságos szolgálatban tanusított tapintatos, odaadó és buzgalomteljes működésükért. Az utóbb megnevezett 60 főnyi legénységnek Ő császári és apostoli királyi Felsége 300 frtnyi pénzbeli jutalmat adományozott, mely az illetőknek egyenlő részben kifizettetett).

Szrimácz Vincze, *Szöke* József, *Horváth* István, *Hupka* Péter, *Herke* József, *Pintér* György, *Heinrich* Ádám, *Halvax* Lajos, *Szakony* Ferencz, *Zsöks* Mátyás, *Steiner* Antal, *Németh* István, *Cseh* Gábor, *Schippek*

Ödön, *Némethi István, Tóth János, Peter György, Kasza János, Pajor István, Fülöp László, Németh János, Perlaky György, Nagypál István, Göndör György, Bicsérdi Benedek, Petőfi Mátyás, Goricsánecz Ignác, Mányoki Lajos, Vukán János, Sapkas Ferencz, Szabó János, Vörös István, Schiffer József, Horváth József, Domján János, Hermann György, Kutfej György, Pap Arpád, Kiss József, Kóbor Ferencz, Kupinya Gábor és Mészáros János* csendőrök (az 1893. évi szeptember hóban Mohács vidékén megtartott udvari vadászatok alkalmával fáradságot nem ismerő kitartással teljesített terhes szolgálat és kitünő magatartásukért).

Simon Sándor csendőr (két veszélyes fegyveres csavargónak kinyomozása és letartóztatása, valamint a nagy mennyiségű bűnjelek megkerítésénél való közreműködésért).

Börzsei János, Várady János, Babcsák István őrmesterek, *Németh István I., Nagy Ferencz, Takács Antal, Bartos Márkus* czimz. őrmesterek, *Kovács József I. és Bálovics Ferencz* őrsvezetők (a legénység létszámának kiegészítése körül 1893. évben tanúsított kiváló buzgalmuk és eredményes működésükért).

Némethi István csendőr és *Cseresnyés Emis* próba csendőr (számos betöréses lopás tettesei és orgazdájának kiderítése és a bűnjelek megszerzése körüli odaadó közreműködésükért).

Németh István, Szabó Mihály, Szabó Károly, Petőfi Mátyás, Kovács Mihály és Schrettner Károly csendőrök (egy betöréses lopás és nagyobb mérvű lopás tetteseinek nehezítő körülmények között történt kiderítésénél való közreműködésükért).

Tánczos József és Hajdinyák Pál csendőrök (több betöréses lopás kiderítésénél tanúsított eredményes közreműködésükért).

Haller András őrsvezető (a mágócsi őrskörletben előfordult közbiztonsági zavarok kiderítése körül tanúsított szorgalma és eredményes működéséért).

Szalai Ferencz őrsvezető és *Marton* Antal csendőr (az egerági örskörletben előfordult bűncselekmények kiderítése körül tanusított szorgalmuk és eredményes működésükért).

Petőfi Mátyás csendőr (a bakóczai örskörletben 1893. évben előfordult bűncselekmények kiderítése körül tanusított kiváló szorgalma és eredményes működéseért).

Botos János cz. őrsvezető, *Varga* József, *Boros* György, *Szili* Ferencz, *Varga* Flór, *Haragos* Vendel, *Puskás* Mihály, *Tringer* József, *Kering* Lőrincz, *Fentős* Pál, *Csernalabics* András, *Balogh* Péter, *Albert* József, *Pető* Károly, *Keresmár* István és *Borsosföldi* József csendőrök (árvízveszedelemnél tanusított buzgó tevékenységükért, valamint a 7 megyében garázdálkodott lótolvaj, okmány- és pénzhamisító bandák kinyomozásánál és egy gyilkos elfogásánál kifejtett ügybuzgó szolgálati működésükért).

Tölli Pál és *Szalay* Ferencz őrsvezetők, *Pál* József, *Punk* Ferencz, *Szanyi* Imre, *Kremer* József és *Ronai* Antal csendőrök (a Tolna és Baranya megyék területén működött pénzhamisító bandának kinyomozása és letartóztatása körül történt közreműködés alkalmával tanusított kötelességű és fáradság teljes tevékenységükért).

Linka Vincze cz. őrsvezető, *Császár* Pál, *Kántás* Mihály és *Magyar* Viktor csendőrök (a Kund Béla, Somogy megyei nagybirtokoson elkövetett rablógyilkosság tetteseinek kiderítése körül kifejtett ügybuzgó, kötelességű és eredményes szolgálatukért).

Végül meg kell még említenünk, hogy murai és köröstarcsai **Török Ferencz** a magyar korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelőjének teendőivel megbízott cs. és kir. altábornagy úr, 1894. évi május hó 10-én a *mohácsi* szakasz-parancsnokság meg szemlélése alkalmával azon örvendetes állapotot találván, hogy ezen szakasznál az 1894. évi négy első havában sem a szakasz-, sem a szárny-, sem a kerületi parancsnokság által nem szabattott ki büntetés, e felett elismerését fejezte ki.